

JEZIČNIK,

ali

pomenki o slovenskem pisanji.

Spisal

J. M a r n.

VI. — VIII. Leto.

V Ljubljani.

Natisnil in založil Jožef Rudolf Milic.

1868 — 1870.

a bi sebi, učencem in sploh rojakom svojim pojasnoval kolikor že razne knjižne oblike slovenske, sem l. 1863 v „Učiteljskem Tovaršu“ spisovati jel pomenke ali razgovore o slovenskem pisanji, ter dajati jih v Jezičniku posebej na svetlo. Kakor tvarina, tako se je spreminjal tudi Jezičnik; boril in prepiral se je z jezikom brez jeze o marsikterih književnih oblikah, pomenljivih besedah, občnih in posebnih imenih pa tudi o drugih rečeh slovenskih in slovanskih. Kazal je zlasti, kako naj se množi in olikuje novoslovenščina. Perva in prava hčerka veličestne staroslovenščine ima perva, je dejal, pravico do premoženja svoje matere. To premoženje pa se hrani nekako v veljavni knjigi „Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum“, ktero je l. 1862 — 1865 na svetlobo dal prvi staroslovenski jezikoslov **Fr. Miklosich**. Po tem slovstvenem hramu je rad stikal Jezičnik. Res da so v njem besede, ki so popolnoma ostarele ali celo zamerle; pa so tudi take, ki se dajo še oživiti in pomladiti, krepke v korenikah, lepe po končnicah, temne nekoliko ali malo navadne, ki se pa dajo pojasniti ter pripraviti spet v občno književno rabo. Koliko pridobi po tem jezik naš slovenski! Ker se pa ta staroslovenski slovar nahaja le v malokterih rokah, toraj sem l. 1868 jel kar po njem popisovati besede, kakor so se jih poprijemale mi oči, razun tistih, ki so dokaj razložene že v prejšnjih letnikih. Prav bi bilo, ko bi bil koj popustil obliko po razgovorih; pa — bodi si oblika ktera koli, da ima le novi Jezičnik mnogo v sebi, morebiti več, kakor bi si človek mislil na prvi pogled! Ravnal sem se v pisavi naj več po virih; toraj se kaže tu in tam nekaka razlika. Znamnjal sem staroslovenske pismena spervenja po svoje; v teh treh letnikih pa, ki se nahajajo sedaj v enem zvezku, po načinu Miklosičevem, po katerem pisme *ę* beri kakor *e n*, *ą* kakor *o n*, *ı* na kratko kakor v besedi *sit*, *ü* kakor v besedi *kes*, *ê* kakor naš *e* v besedah

vest, lep, y skoro tako kakor nemški ũ ali česki y. Nektere besedne kratice so razjasnjene na koncu. Čim dalje sem prebiral in preiskaval po omenjenem staroslovenskem hramu, tim bolje sem spoznaval, koliki zaklad tiči v njem, kako olikan in bogat je jezik slovenski in kako zeló se pregrešajo oni, kateri mu očitajo, da je še neolikan in siromak! Je neolikan je in siromak — v njihovih glavah, da ne rečem — buticah! Vi pa, mladi učenci in blagi rojaki moji! radi berite in preiskujte stare njegove spominke, pridno prebirajte mlado slovstvo njegovo ter vadite se marljivo jezika slovenskega, in

Jasno ko struna bo pel, zvonu enako donel,
Pričal vašo modrost na desno, na levo narodom.

V Ljubljani, 1870.

J. M.

Stari in mladi Slovenec.

Stari Slovenec. **S**tar sem, doživel sem menda tudi. Pred nekaj leti so me hotli nekteri povzdigniti še celo na vladarski prestol slovanski, pa sedaj je potihnilo vse. Vidim, da se mi tega ni več bati. In ti, sinko moj! si dorastel. Vedel si se doslej dobro, napredoval si nekaj časa že prav marljivo, bolje celo, kakor tvoj brat na jutru. Idi z menoj v hram. Imam še nekaj, kakor se mi zdi, dobrega blaga. Izberi si ga; dati ti ga hočem. Ravnaj z njim v prihodnje, kakor veš in znaš.

Mladi Slovenec. Hvala, prelepa hvala bodi Vam, čestiti Oče! Česar sem želel, sedaj se ima zgoditi. Tolikrat sem mislil, kako naj ravnam, da si nekoliko opomore, pa nisem mogel, ker nisem imel. Vi imate še dokaj lepega blaga. Ker mi ga sedaj hočete prepustiti, blagor Vam! Obljubim, da ga bom obračal vedno Vam na čast, sebi pa v prid. Toda vsega — kar od kraja — nočem, pa mi ga tudi ni treba.

Oče. Toraj pravim, da si ga izberi.

A.

A.

Sin. Perva pismenka Vaša je tudi moja; ali jaz bi rad tudi prvo Vašo besedico, ki se glasi *a*.

O. Prav! Nekterikrat si jo že pisal, pa strahoma, kakor se mi je dozdevalo. *A* (scr. thema pronom. tertiae pers.) je tvoj *in et*, etiam, pa sed, vero, *da* ut itd. Piši in govori jo v vseh teh pomenih vsaj večkrat, in pusti svoj prepogostni *da-da-dá*, in *pa-pa-pa!*

Azbuka.

S. To je slovanska abeceda, bodi si cirilska, bodi si glagolska, po prvih dveh pismenih ali čerkah: alphabetum, kakor pravim jaz abeceda, in azbukovnik (azübukovnikü, alphabetarium) je moj abecednik.

B.

Bagrū.

S. *Bagrū*, bagrēnica purpura, vestis purpurea, byssus; bagrovū, bagrēnū purpureus, bagriti — ovati, — sę rubefacere, bagrenorodnū πορφυρογέννητος in purpura natus.

O. Namest *bager*, *bagren* — si rabil doslej škerlat, škerlatast, menda iz arabskega sikarlát, nem. Scharlach. Rus ima tudi *bager*, *bagrec* itd. (scr. bhadž urere).

Bajati.

S. Imam svoje *bajce* in *bajarje*, ki mi pripovedujejo vsakoršne *bajke* fabulae; zakaj bi ne rabil tudi glagola *bajati* fabulari, incantare, mederi. Metelko piše, da se z *bajati* incantare vjema *baliti* curare, mederi.

O. *Bajati* (scr. bhâ, bhas splendere, bhas loqui gr. φημί, lat. fari) imajo tudi drugi Slovani. In sej je brati že v tvojih brizinskih spominkih *balij* medicus zdravnik, in *balovanje* medicina zdravilo. Dosedanje tvoje zagovarjati, zagovarjavec mi pa celo ni všeč, ker ima svoj pomen.

S. Iz *bajati* je tudi *basni* fabula, incantatio, basniti, basnosloviti, basnoslovū mythologus, basnoslovije mythologia; pa *basni* sloviti, dējati, tvoriti, zmišljati fabulas fingere itd.

Bedro.

S. Mislím, da je novoslovenski le srednjega spola, ne pa tudi ženskega, kakor imate staroslovenski *bedra* f. (In dial. neosl. est gen. fem. uti in boh. olim erat. Mikl. Rad. 2). Morebiti je *bedra* množno namesti pravičnega dvojnega števila *bedrē*, *bedri* kakor *roke*, *persa* itd.

Bezū.

O. Sicer izpuščaš *r* n. pr. čeda, češnja, čez, kjer ga drugi Slovani pišejo; v tej (scr. bah-is extra) pa ga imaš skoraj vedno.

S. Pisal sem časi že tudi *bez*, in čem ga rabiti poslej večkrat.

Besêda.

S. Skoraj poskočil sem, radovaje se lepih pomenov Vaše staroslovenske *besede*. Dostikrat se mi je tesna godila, kadar me je vabil sosed Nemeč na kako „Abendunterhaltung“, v — se vé da — nemško „Kasino, Ressource, Soirée“; a sedaj vidim, da mi vse to lepo zaznamnja Vaša *besêda*.

O. *Besêda* (scr. *bhas splendere, bhas loqui, Dobrovsky bezü in sêdêti*) ima naslednje pomene: *verbum, effatum, sermo, oratio, argumentum, conversatio, colloquium, lingua*. Povém ti jih latinski, ker so lahko uméti.

S. Pač res. Izrek, izgovorilo — mi ni nikdar všeč bilo. Ima lepo *besedo*; *beseda* mu gladko teče; gremo v *besedo*, snočna *beseda* je bila prav krasna; bili smo v *besedi*, dans imamo spet *besedo*; imava *besedo*, *besedo* sem mu dal; s to *besedo* ga je udaril, zmogel itd. Slovenska, latinska *beseda*; to je mož *beseda* itd. Pobral Vam bom tudi *besediti, besedovati* s kom o čem, *besediv eloquens, besedljiv disserendi cupidus, besedoven colloquens, besednik rhetor, besedovnik* itd., ker so že tako moje, a pisal jih bom po svoje.

Biti.

S. Biti in se biti, kakor tudi sedaj. Dobra se mi zdi razlaga bič *flagellum, funis imprimis e iunco tortus, iuncus* nsl. bičeje. Bilo pa bilice ali nsl. bilce *tintinnabulum*. Bitljiv je človek, ki se rad bije ali tudi prepira, *litigiosus*, kakor bodljiv, *pungens*, ki se rad bôde, bodljivo ternje, bodljiv vol.

Bid-obidêti.

S. Iz te korenike je sploh v navadi bedak t. j. neumen človek, in bednica t. j. revna, ubožna koča. To mi kaže, da stsl. *bêda necessitas* sila, potreba, se da rabiti v notranjem ali duhovnem in v vnanjem ali tvarinskem pomenu. O *bêda* t. j. o reva! Na to meri tudi Vaše *bêditi cogere siliti in interrogare* prašati.

O. *Bid-obidêti* in *obiditi* (scr. *bhid findere, violare*) t. j. *injuria afficere krivico storiti, obida injuria, bêda necessitas, pobêda victoria zmaga, bêdñü, bêdño, obidno* itd. je prav pogostno tudi v družih jezikih slovanskih (cf. *bbgeni i. e. bêjeni fris.*)

S. Bedno živim, bedna žena, bedna Mara (hrov. Marija), bedna pot, bedno govori, piše; beda, obida, bedno mi

je; bedo komu storiti; morska beda; rana se mi bedno céli; bedno ga derži t. j. komaj, težko, hudo. Prav vstregla bi mi časi Vaša pobjeda t. j. victoria, ker s svojo „zmago“ si tolikrat le bedno pomagam.

Bil-obilje.

S. Iz te razlagate tudi *bêlû albus*, in *pinguis*, *nitidus*, *largus* ter primerjate novosl. zabeliti. Jed se beli; železo razbeljeno se svéti; ta človek je debel, da se svéti; obilno živi; obilno dobrote deli itd. *Bêlêgü* pa, pravite, je *symbolum*, *signum*?

O. *Bêlêgü* je moja, pa tudi serbska, ogerska. Z njo se vjema hrovaška bilježiti notiren, bilješka nota znamnje, opazka, bilježnik Notar.

S. Slovenci imamo bilježnike ali notarje; kaže nam sedaj rabiti tudi to besedo. Pa ne, da bi se imenovali tako, ker jih našim ljudém bélijo in jim marsiktero tudi hudo zabélijo?!

Blagü.

S. Kadar ima Ger^k svoj *ei* samo za-se ali v sostavah, skoro vselej se bere staroslov. blago. Blag je lat. *bonus*, blažen lat. *beatus*; in koliko lepih pomenov ima blago (*bonum*, *bonitas*, *Gut*, *Güte*, *Gnade*, *Heil*, *Segen*, *irdischer* — *himmlischer*, *Schatz*, *Reichthum*, *Vermögen*, *Waare*..); stsl. *blago münê*, blagor meni, o me felicem; *blagože* interj. *evye* usl. *blagor*, *quod substantivum non est*!

O. To je res. Namesti mojega *-že* si olikal si ti *-r*, na pr. kdor, kar, kadar, in tako tudi blagor.

S. Pa mi ga sedaj ne ubranite, ker sem se ga preveč navadil in ga narod moj res govori: blager ali blagor, blagrovati itd. Sicer pa nočem Vam zdaj pobirati mnogih sostavljenih, časi prav lepih in potrebnih; le z obrazili ali končnicami olikane me mikajo, na pr.: *blago*, *blagota*, *blagyni* ali *blagynja*, *blagostî*, *blagostyni-nja*, blaženstvo itd.

O. Piši in govori jih bolj pogostoma. Rusi imajo *blagaja* n. pl. *Güter*, *Vermögen*, in od tod so tvoji *blagaji*, *blagajniki* t. j. penezničarji ali denarničarji (*Schatzmeister*, *Kassier*), *blagajnica* itd.

S. Kakor sem si *blagajnika* koj prilastil, tako si bom tudi *blagost*, *blagota*, *blagotina*, *blagovitost* in posebno v pridevniki: *blagostno*, *blagotno*, *blagovito*, bla-

goslovno itd. Naj tukaj le še opomnim, da, kakor pišem jaz sedaj blagoslovljati in blagoslavljati, tako se bere že pri Vas oboje (cf. slaviti in sloviti).

Blazniti.

S. Kako blizo si je blažen in blazen, in vendar, koliki razloček! Pred nekaj časom so pisarili o blaznih ali norih, in o blaznici ali norišnici, ki se je neki precej razširila, ker se blazni vedno množijo na svetu.

O. Blazniti koga in blazniti se, blaznū m. in blazni f. error, scandalum. Menda je bolje, da pišeš blazen, blazni, ž. sp., kakor kazen, kazni itd.

S. Bere se že nsl. blazniti impedire, scandalizare, delirare, stultizare, blasphemare, in blazen stultus, blazljiv blasphemus; hrov. blaznik t. j. lizun adulator.

Blizū.

S. Dasi navadno pišem bliz o, vendar naj me ne moti, kedar berem nsl. bliz ali celo blizu, ker tudi stsl. se čita sedaj blizū, blizī, sedaj blizē, blizu, in blizno. Iz blizo je primerna stopnja bliz e. Mika pa me Vaša pridevna oblika blizū in blizūkū, blizokū. Kakor pravim berz-a -o, nizek, nizka-o, visok-a-o; zakaj bi ne djal tudi blizek, blizka, blizko, kar mi je bolj všeč mimo blizok.

O. Čeh piše blizko, kakor ti nizko. Jaz imam razun tega blizokū, blizoka, blizikū, blizika, blizīni in blizīnikū propinquus, assessor, consanguineus, m. f. Hrovatu rabi sedaj blizika v skupnem pomenu consanguinei rojaki ali sorodniki po kervi. Bliznici, bliznici in blizneta pl. n. δίδυμοι gemelli.

Blesti.

S. Blesti bledem in blađiti blodim se strinja v pomenu in po obliki (cf. vesti vedem in vodim, bresti bredem in brodim). Pač prav ste zaznamnjali dvojno zmotjavo uma in serca z motnima glasnikoma. V poslednjem pomenu se nahaja celo v novoslovenskih bukvah po gerški in hrovaški besedi nespodobna; naj bi se jemala tedaj, kadar je treba, iz omenjenega glagola: blađiti, bloditi-bluditi, blodnik, blodnica, blodnja, blodiv, bloden luxuriosus, libidinosus, .. in blesti, bledenje, blediv, bleden nugax, obleden insolens, insipidus.

O. Čeh pisari blud in bloud, blouditi, Hrovat bluditi, Slovenec zabloda error (zablôja, oblôje, s kterimi se svinjam jéd zablôji miscetur) itd.

Bogati.

S. Veseli me, da se vendar nahaja v stsl. *bogati* servire, kar pomeni nsl. obedire, dasi pravite: quod tamen germ. folgen esse videtur. Da le pravite „videtur“! Bogati, bogljiv, nevbogljiv itd. sklepam raji z Bog, po Bogu.

Božnica.

S. Božnica *ναός* templum. Božnica, ili cerkov, pravite, kakor ubožnica t. j. hiša za uboge. Alojznica, mi je djala priprosta slovenska ženica, nam. Alojzjevišče, hiša za Alojznike.

Boléti.

O. Iz te imam v koj omenjeni obliki bolnica mulier aegrota bolna ženska in valetudinarium ali bolnišnica, hiša za bolne; ali — bolna hiša?

S. Bolnica je po obliki blaznica. Ker je sedanji svet vseskozi bolan, mi bode rabiti vprihodnje razun nsl. bolehati tudi stsl. bolnovati, boledovati in boleznovati, bol, boledina, bolezniv, bolesten, bolest; bolničarjev pa mi bode treba skor brez števila! Bolničari stsl. aegrotos curans (Krankenwärter).

Bolii.

O. Bolji - boljši poméni stsl. major večí.

S. Pa vendar tudi melior, praestantior. Boljstvo in boljšinstvo excellentia bi sedanji čas pogostoma pisaril, ko bi se ravnati hotel po Nemcih. Boljšina melior status boljši stan, tega pa želim sebi in svojim rojakom. Zanj naj bi si prizadevali naši boljari, ker boljarü ali boljarinü je stsl. optimum unus; boljarstvo je magistratus, senatus; boljarski svet senatorum consilium, boljarski dom itd.

Botéti.

S. Razboteti, razbotevati pinguescere (dick und stark werden) na pr. žile razbotijo, kadar se napijó in napnó. Pa ni nsl. abota, aboten nam. obota, oboten? Čudno se mi zdi, da Vi te besede nimate.

O. Na duhu oboteti, obotno ravnati; dala bi se vsaj razlagati.

Bratija.

S. Bratija porečem posihmal, kakor pravim tovaršija, gospôda itd. nam. množnega bratje fratres, kakor govori bratja-braća moja jugoslovanska.

O. Prav, ker se ta oblika bolje vjema s slovenščino.

Brakü.

O. Sej ta novoslovenščini ni znana?

S. Pa je korenika brati sumere; brakü connubium, nuptiae (Ehe, Hochzeit); brčiti se uxorem ducere ženiti se; brême onus.

Bridükü.

S. Novoslovenski se piše časi bridek časi britek; ktero je tedaj pravo?

O. Jaz imam le bridükü, bridostü; Čeh břid in břit v le nekoliko razločnem pomenu.

S. Kolikrat je britev tudi bridka! Bridek je amarus, acutus. Stsl. bridost i sladost, bridka strela, bolezen, bridko čuvstvo, zimna bridost itd.

Brüzü.

S. Berzo, primerna ali sodnja stopnja berže, nsl. berž fortassis gr. *ράχα*. Berz-a-o, kakor bliz-a-o, t. j. nagel, hiter, navadniše berzen, berzost ali berznost (Schnelligkeit, Hurtigkeit). Zlasti dobro mi bota služila glagola brüzati nsl. berzati, berzam cito currere, in brüziti se nsl. berziti, beržim se festinare.

O. Jarnik sklepa z berzo, berž celo beržole pl. (Rostbraten), Murko pražole t. j. pražena govedina, serb. peržolica iz peržiti. Brüzêja (berzeja kakor vereja) je syrtis prod, klečēt (Japel), sipa, sipina (Sandbank).

Bruminü.

S. Menil sem doslej, da je ta beseda tuja in ogibal sem se je v pisanji.

O. Sej je tudi. Bere se sicer časi v glagoliških spisih, tedaj le na zahodu, pa redko, in pomeni lat. pius, nem. fromm, staronem. frum utilis t. j. koristen, in od tod je germ. brumen. Nemec je ohranil še prvotni pomen: das frommt mir t. j. nützt mir itd. Ni treba toraj segati v arabsko, kjer bar, ber pomeni pošten, nedolžen, pravičen.

Brülogü.

S. Kopitar ima berlogü lustrum ferae s pristavkom: Ajunt esse Bärenloch Germ. Ná, si mislim, mi je pa že spet dobra beseda ušla — v germ.!

O. Dobra je dobra, sej jo rabi i Serbljan — antrum, lustrum ferae, ursi, in jaz pravim: de germ. bärenloch cogitandum non est.

S. Hotel sem že namesti nje pisati medvednica, kakor blaznica, bolnica itd.; ali pa, kakor svetujete celo Vi sami: respondet vocabulis lože, ograda, sükrovište.

Brësti.

O. Brëgã brëzeši curae esse, — së cavere, ne brësti negligere: ne brëzi noli, sine; primerjati je z got. baigran, sta. bergan.

S. Jaz pa menim, da s hrovaško-serbskim brinuti, brižiti, brigati se t. j. skerbeti, čuvati se, briga je skerb, brižljiv skerblijiv, in Slovenec že tudi pravi: kaj to tebe briga? to me nič ne briga! Od tod morebiti Vaše brižiti affligere (cf. beleg in bilježnik, bel-bil).

O. Toraj ga rabi i ti. Jarnik ga dvomljivo primerja z barati, verjetniše pa sklepa z briht (nam. brigt kakor noht n. nogt ali noget — nohtú, lakët — lahtí), brihtati se, brihten, brihtnost. (vid. Jezičn. II, 10.)

Buj.

O. Buj — buji je menda iz byti esse, crescere (üppig wachsen, wuchern), in poméni luxurians, arrogans, insipidus.

S. Pravite, da je v serbskem bujati saevire divjati, in da imam celo jaz bujica torrens t. j. hudournik (Giessbach). Tedaj je korenika moja.

O. Bujno, bujstvo, bujak stultus, bujati-evati, o-razbujati audacem fieri, bujesti kakor boljesti itd.

S. Tolikrat jo imate Vi, in jaz je sedanji čas potrebujem kaj pa da! Čeh pravi bujnost, bujota (Muthwille). Buj clovek, buja misel, buja reč, buje slovo (neumna, nespametna beseda), buje telo, buji ljudje, vojaki i strasti bujajo, igrati in bujati saevire, juveniliter agere. Buiti së in deliciis vivere — to mi kaže, da je morebiti razlagati kakor botëti — najpred v telesnem, potem v duhovnem pomenu.

Byti.

O. Byti esse, fieri scr. bhū gr. *φύω* (φύω) lat. fu; byvati; bē: bējaj i syj i grędyj ili bądyj qui erat et est et venturus vel futurus est; bytije origo, substantia, bytistvo, byšistvo, po byliju re vera itd.

S. Tacih zaznamkov mi res primanjkuje, vendar vseh zdaj še rabiti ne morem. Pomniti pa hočem, da iz biti razlagate tudi zabiti oblivisci, baviti, iz-probaviti, prebavljati, zabavljati itd. **O** teh mi bode govoriti pozneje. Kar mi je pa zlasti važno, pravite, da nsl. zbilja kar serb. je iz bylije quod est, in iz biti je bitev, betev, betva, betvica t. j. mervica, trohica (Bisschen); znebiti se perdere; nsl. bitje pecuniae; bydlo materia itd.

Bēsū.

S. Bes daemon je v glagolih besiti se, besovati, besnovati, — se, besneti a daemone agitari, furere, rabidum esse; v pridevnikih besen, besov, besoven, besovsk, besnovat; v samostavnih besovanje, besovstvo, besnovanje, besstvo stsl. besistvo, bēšenije. Teh oblik mi je treba v svetem pismu, kjer se večkrat govori o besnih ali besovnih, in mi nsl. obseden, obsedenec vselej ne more služiti (cf. der Böse. Kop. Jarn.)

V.

Vaditi.

S. Dostikrat sem že mislil, da ima glagol na-vaditi (cf. vedem — vesti, vodim — voditi) in ravno tako tudi samostavnik na-vada, vaja več v sebi, kakor sedanji Slovenec navadno z njim zaznamnja.

O. Vaditi pomeni accusare, incitare, supponere, reprehendere, vada calumnia, navaditi impellere, vaditi se contendere, svada contentio, in scr. vad loqui govoriti, s predlogom: vi disputare.

S. Torej piše Gutsman: Od hiše kapljive in žene svadljive, reši nas! Znano mi je tudi ovaditi koga, t. j. zatožiti, naznaniti; svaditi se (wörteln, zanken) t. j. spreti, skregati se. Pa saj ni naša svada isto kar nemški „Suada, Suade“ (Redefluss, angenehm fliessender Vortrag)? In Terstenjak meni, da je iz vad — vand staro imenovanje Vand — Vend — Vind (šumeč, govoreč, sloveč), tedaj slovensko.

Vašinü.

S. Koj sem se poprijel oblike vašin (e vestra regione oriundus) in našin (nostras), ker mi tako kratko pa krepko zaznamva vašega ali našega človeka. Glasí se bolje od našinec, vašinec. Dobro mi bode služila časi tudi našinstvo (res nostrae) in vašinstvo (res vestrae).

O. Hrovat pravi tudi na pr. govori naški t. j. po naše nam. mojega našisky (nostro more).

Veli.

O. Poslednji čas so jeli slovenski pisatelji večkrat rabiti obliko veli- ali vele- vsaj v sestavah, in prav bi bilo, da jo pisarijo še bolj pogostoma nekaj, ker je krajši mimo velik-o, nekaj ker se lepše glasi: velelep, vele-um, -glav, -ok, -ust, -glasen, -daren, -dušen itd.; velemož ali velimoža (optimum unus, insignis, dynasta).

S. Meni je posebno všeč Vaš velími, -ma, -mê (velmi, velma, valde, sehr), glagol veličiti in veličati (extollere), — se (extolli), veličiv in veličav (superbus, arrogans, inanis gloriae cupidus), veličaj superbia, veličije, velično magnifice, veličnost, velikota, veličestvo itd. Zlasti pa sem spoznal, da ste Vi djali véliki dan, velikodenni, velikodnevní, kakor pravim zdaj še veliki četertek, veliki petek, velika sobota, velika nedelja, zakaj bi ne govoril ravno tako tudi veliki dan, kakor govorim vélika noč, svéti dan? Zakaj imenujejo Slovenci god vstajenja Gospodnjega ravno velika noč ali „velikonoč“, je bilo sim ter tje brati. Jaz hočem pa v prihodnje „pascha, dies paschalis“ zvati vsaj večkrat po Vaše: Vélíki dan.

Veselü.

O. Sej se ti bodo verstniki in tovarši smejali, če boš take besede pobiral po mojem hramu, ki jih imaš že od nekaj tudi v svojem!

S. Res je, da se rad veselim in me mika veselje, ali vse premalo rabimo Vaše veselovati in veselovanje, veselno (veselno vino), veselost in veselnost, veselstvo. Mika me še posebej, ker se mi kaže v nji korenika besede vesna t. j. veseli čas ali spomlad.

O. Scr. vas amare, vasna bonus, vasanta ver (tempus amoenum), rad. vas, us splendere.

S. Morebiti se vjema z vesna vsaj časi moja vesnica, prijetna, svetla vas, dolina, ki je pa časi berž ko ne namesti besnica t. j. huda, hudobna, zlobna. Tudi se mi bo vstreglo tu pa tam z glagolom vesnovati vernare, kakor mi je v navadi zimovati hibernare.

Vetühü.

S. Ta prilog ima Metelko v slovnici, in mislim, da je lat. vetus; vendar se mi čudno zdi, da je bil Vam tako navaden: vetühü, vetühati, — osti, — ota vetustas, vetüšiti antiquare, vetüšati antiquari, vetšan in vetšal vetus itd.

O. Scr. vatsas annus, gr. *ἔτος*, lat. vetus. Sveto pismo se stsl. kliče: Knigy vethago i novago zavêta na pr. vü gradê Ostrozê l. 1581.

S. Jarnik kaže razloček med vetih vetha, vetho sach-alt in star lebens - alt, in izpeljuje iz tega celo večä, na večö iti, večvati, večovne bukvi itd., ter pravi, da je večä po Koroškem: alte Stift, Giebigkeit (neue Anlagen = novice).

Večernja.

S. Večernja bi rad imel jaz v Vašem pomenu „officium vespertinum“, kakor juternja „officium matutinum“. Sedaj pravim večernica t. j. večerna zvezda ali pesem, molitev ali služba Božja pa le v množnem številu večernice.

O. Morebiti bi bilo dobro, da deželo na jutru ali na večeru imenuješ jutrenjo ali večerno deželo, stran, ne pa vzhodnjo, zahodnjo ali zapadno, kakor praviš tudi: poldnevna, poldanska, polnočna stran nam. južna, severna.

Vešti.

O. Vešti f. je meni res, natura, elementum, materia; cf. goth. vaihts.

S. Prav oveselil sem se te Vaše besede, ker je zelo potrebujem. Tolikrat sem v stiskavi, kako bi slovenski zaznamnjal nemške: Sache, „Natur, Element, Materie“ itd.! Metelko piše str. 79, da je občji iz ob in ostarelega vešč Sache, in str. 148 občina, občestvo iz ob in vešč. Ravno tako Jarnik: vešč, od tod obč, občij communis, in občina, ali navadno občina. Kopitar sicer pravi: „vešč gl. vešti f. res, videtur a vêtü sermo, sicut germ. Sache a sagen et aliorum Slavorum, Pol. nempe et Carn. rêčl (verbum) usurpatum etiam pro re“. — Reč iz reči, si mislim, je lahko tudi drugega pomena. Da

ježle beseda moja, se tolažim, poprijel se je bom v kratkem ter pisal: več, več en itd., kakor piše n. pr. Čeh vec (Sache), in vecnice so mu naše rečnice (Realschulen).

O. Veštínü t. j. naturalis, materialis, in veštistvo essentia, materia.

S. Radosten berem v Vaših „Korenikah“ staroslovenskih: veščī res, obišči communis, obeščīnikü particeps cf. vêtü, ker tudi ta je moja. Zdaj saj vém, da je tergovec „Wetsch“ Slovenec in se piše tako, ali ker ima na prodaj razne večī, ali ker zna prav večati ali govoriti. Kar najdem v slovarju obišči particeps z opombo: thema obi suff. štī scr. tja cf. ništi et domaštīnū, lat. omnis ex obnis itd. in — vse mi je upadlo, da sedaj ne vém, ali Vašo veštī — nsl. več — pozná kateri mojih rojakov, in ali se je smem spet polastiti ali ne?

Vidēti.

O. V novoslovenščini je sedaj precej zmešnjava o tem glagolu. Eni pišejo videti, videl, videla kakor vedeti, vedel, vedela-o, eni pa vidīti, vidil, vedil.

S. Sej imate tudi Vi zdaj vidīteli, viditelīnū, zdaj vidēteli, vidētelinū. Zakaj jaz raji pišem viditi, vediti, sem povedal Jezičn. I, 21. Da so to nekterim napake, me pač malo briga zlasti, dokler jih ne skažejo.

O. Kaj te neki mika iz tega glagola?

S. Mikajo me posebno oblike vidēvati, vidati in vidovati videre, spectare, speculari, contemplari; vidok in vidovnik testis, testis oculatus (Augenzeuge); in vist visus, visten-na-o manifestus, kakor rabim že zavid in zavist, zavidati-ovati, zavistno.

Vina.

O. Vina je stsl. causa, accusatio, ansa, argumentum, let. vaina, rum. vinü culpa, vinovat reus.

S. Te mi je spet živo potreba sedanji čas, kadar me dolžijo in tožijo, da je strah!

O. Ali si pa ohranil kako pravico do nje?

S. Sej pravite, da je vina iz viti, nsl. viti, viniti, izviniti (verrenken), Gutsman izviti, ovinek itd. Toživni sklon imenujejo drugi Slovani tudi viniteljni accusativus.

O. Viniti, vinovati in vinovinovati je stsl. accusare, vinovatü, vinovīnikü, vinovīnū auctor, vinīnū reus, vinīstvo causa itd.

Vino.

S. Staro vino — stara vera — stari prijatelj! Omenjam te besede le, ker ste jo rabili v toliko pomenih: vino, grozd, terta, nograd. Naj mi služi v prihodnje tudi Vaša vinar nam. po nemški vincar, vinarsk, vinarstvo cultura vitium; vinnikü scyphus nsl. nož vinjak ali vinjek, vinika labrusca, vitis agrestis, vinjaga uva, zlasti kadar je velikotna kakor nek-daj kananska, vininica conditorium, cellarium, urceus, nsl. vinnica, morda tudi kar vinica t. j. vinski hram ali tudi verè.

Volje — Volinü.

O. Vole ali volje age, agite, num, sane itd.; volje — volje sive — sive; cf. goth. vaila, nhd. wol. volinü t. j. spontaneus, voluntarius. Od tod tvoj: ves voljni ali vesoljni svet.

S. Voliti sem doslej premalo rabil v pomenu: malle, malo (magis-volo, mavolo, lieber wollen) raji imeti, hoteti, kakor ga imate Vi in ga pisarijo bratje Slovanje. Volim koj sedaj tudi voljstvo, voljenje voluntas. Do vole satis, do vole krat saepe t. j. moj dovolj, dovoljni, dovoljkrat. Pa ni Vaš vole — vole Metelkotov bali — bale, javelne, javolne (Potočnik)? Prim. Jezičn. II, 28. Poderli ste mi tudi dobro misel, da je moj pogostni rek vesoljni svet iz stsl. vüseljenaja η οἰκουμένη terra habitata, obište vüseljenije orbis terrarum (Weltall, Universum), vüseljeniskü na pr. učitelj, patriarh, zbor t. j. vesoljni, vesvoljni, universalis, oecumenicus.

O. Ne cogites de pslov. vüseljenaja οἰκουμένη, conferens potius „u nasü bëlyj volinyj svëtü začalsü otü suda božija“ e cantilena popul. russ.

Vonja.

S. Vonjati je olere bene vel male — dišati ali smerdeti —, in vonja f. je odor, aroma, vonjalica f. μύρον oleum odoratum, vonjalice t. j. dišave.

O. „Slavus ubique pluralem habet?“

S. Vonjba foetor, hrov. serb. tudi vonj mošk. sp. Znana mi je že ta beseda. Da je res moja, vidim tudi iz tega, ker pravite: Ab hoc syllaba on in a conversa et addita gutturali ahati t. j. vohati nam. vonhati odorari, scr. an spirare, ana halitus gr. ἀρεμος lat. animus.

Vraska.

S. Mačka ga je vprasnila, prasko mu je naredila na roke, lice itd., pravijo pri nas, in menil sem, da se reče tedaj praska, praskav.

O. Vraska ruga stsl., in nsl. ima že Megiser, Gutsman vraska, vrapa; vrêsknoti rumpi: lonec vrêskne croat. fraska, scr. vraçe scindere; vraskavü rugosus, nsl. vraskav Habdelié. Da se časi spreminjajo v — p — f, to se vé.

Vračí.

O. Vračí medicus, vračiti, vračevati in vračístvovati curare, sanare, vračevínica, vračilíšte, vračíbínica *νοσοκομείον* valetudinarium, vračíba sanatio, medici officina itd.

S. Menda mi jih naštevate, ker sem enkrat potožil, da je sedanji svet tako bolan, da mu je treba mnogo bolničarjev in — vračev, ki mu vračajo zdravje — ili bolest?!

O. Serbis vrač est divinus, magus, unde patet, radicem esse vrükati murmurare cf. balij et vlühvü et gr. *ἐπωδός*.

Vürbínica.

O. Slovo na vürbínica — ima glag. cloz. Vrübínica ali vrübína nedélja se imenuje po latinski dominica palmarum t. j. palmova nedelja.

S. Slovenci ji pravimo sedaj cvetna nedelja po cvetji in zelenji, ki ga navezujejo ta dan na butare, ne pa palmova, ker v naših krajih palme navadno ne rastejo.

Vrülü.

S. Verlo lep, verlo, jako dober pravim namesti zlo, hudo, grozno lep, grozno dober. Hrovat in Serb dostikrat pišeta verli ali vro, verla, verlost, verlina (Tüchtigkeit).

O. Jaz menim, da je tvoj vrli ali verli eximius (brav, tüchtig) moj vrülü vehemens, hung. slov. vrël fervens, aemulator; cf. vrėti concludere; fervere, bullire, scaturire.

S. Rabi mi v vseh teh pomenih, in kolikrat vre po meni, da mi časi kar besedo zavre; vendar se mi ne zdi, da bi vrela kaša bila verla paša!

O. Podobno se da razlagati vrémę ali a) iz scr. vr-vl-val movere, volvere (vára tempus, tečaj, leto, ali pa b) iz vr-vrėti, kakor tempus iz scr. tap calere.

S. Meni poméni vreme zlasti veter (tempestas, Wetter, Witterung), inim Slovanom čas sploh (tempus, Zeit, Musse, Jahreszeit, Wetter), ali vjemamo se že tudi Slovenci v tem vzajemnem pisanji.

Vrústa.

S. Kakor verlo, pišem prav rad besedo versta; služi mi kakor Vam v vseh pomenih: aetas, conditio, species, linea, rusko tudi millium, milliarium.

O. Nahaja se v oblikah: vrústi f. in vrústa, in skor bi mislil, da se vjema z Gutsmanovo vred, í (Zeit cf. red, i t. j. versta itd.), in vrústa morebiti namesti vrúda?

S. Všeč mi je posebno verstnik, verstnica, versten aequalis, coaetaneus, coevus na pr. sva si verstna, verstnika, sve si verstnici, in to ne le v starosti, v letih, temuč tudi v družih rečeh (cf. conditio, species, linea). Treba je tedaj ločiti versten aequalis in izversten eximius.

Vrühü.

O. Verh sploh rabijo tvoji pisatelji po vseh mojih verstah.

S. Spomina se mi zdi vredno, da se stsl. vrühüni, vrühovínü, vrühovínikü bere v pomenu supremus naj viši, in da tedaj verhovni, verhovec, verhovnik i jaz lahko tako pišem.

O. V glagolu veršiti se pa ločiva. Vrühüiti je meni perficere; vrêšti, vrühü, vrühëši triturrare, vrühü f. frumentum vrühüšba t. j. veršba triturratio.

S. Vendar tudi vrühüšba iz mojega veršiti. Po Vaše bi nsl. se glasilo vreči veršem (iz vreh-ti, verh-ti, kakor iz vreg-ti, verg-ti veržem), veršoč ali veršeč vol ne pa veršijoč. Toda služi mi glagol v IV. verstí tudi v tem smislu: veršiti frumentum excutere, kakor pravite, actis in gyrum bobus aut equis, veršitva, veršaj cumulus frumenti itd. Že Ravnikar je pisal: Zito veršijočimu volu ne natikaj torbe na gobec!

Vü — Vüzü.

O. Teh dveh mnogi slovenski pisatelji ne ločijo še prav, dasi je njun pomen gotov.

S. O predlogih v in vz in u- sem govoril Jezičn. I. 42. Zdi se mi, da jih tisti pisatelji, ki se ozirajo le na Hrovate in

Serbe, težko prav ločijo; Rusi, Čehi jih pisarijo bolje, in tudi Slovenci, kateri so se učili vsaj nekoliko staroslovenščine.

O. V ū pomeni a) *ét* lat. in ter vlada toživnik, b) *év* lat. in ter zahteva mestnik. — V ū z ū *árvé* lat. pro in vlada toživni sklon. Mislil sem, da se vjema s scr. ud sursum, gr. *árvá*, ker pomenja vselej mér djavnosti na kviško (in compositione directionem in locum superiorem indicat); zdaj pa sem se spremislil. V slovarju toraj pravim: Cum rad. vez minus bene v ū z ū *contulisse videtur* Pott I. 390: nos cognatum putamus cum lit. u ž, quod idem I. 617. comparavit cum lit. aukštas altus, quod vocabulum a radice quadam u g videtur derivari posse cf. lat. *augeo*.

S. Prav pogostoma jo imate Vi v sostavah, in to hočem posnemati v prihodnje i jaz bolje kakor doslej, ker se tako različni pomeni tenko zaznamjajo. Tu omenim le nekterih.

Vŭzduhŭ.

S. Vzduh aër, aether iz vzdehniti-vzdihati, beseda dobro znana Slovencu pa Rusu.

Vŭzorŭ.

S. Vz or rabim prav rad i jaz i Čeh (Muster, Ideal; vz o r e c čes. Formular, Modell) i Rus.

O. Meni pomeni: visus, contemplatio, idea, exemplum.

S. Pa tudi vŭzoristŭ adj. insignis (cf. vistao), vzoren exemplaris.

Vŭzrakŭ.

S. Z rak mi služi kakor Serbu v pomenu „Luft“; pa je iz zreti, vzreti prav za prav zrak, Gesichtskreis, Horizont; stsl. vŭzrakŭ aspectus, in tako naj pomeni tudi meni vzrak ali zrak a) Gesicht, Angesicht, Anblick, Gesichtskreis in b) Luft.

Vŭzrastŭ.

O. Meni rabi v moškem in ženskem spolu ter pomeni incrementum, aetas.

S. Meni pa bode le ženskega spola, da porečem: mlada, šibka, krepka, krasna, moška vzrast.

Vŭkrilitŭ — Vŭperiti.

O. Glagola istega pomena: alas addere, excitare itd.

S. Vkriliti t. j. krila, vperiti t. j. pera, perute dati, vkriljati, vperjati — bi prav služilo pesnikom mojim, da bi se lože dvigali na višave rajske poezije.

Vülovínü.

O. Pridevnik, tardus, segnior, modestus, ki se vjema menda z vlügükü, nsl. volhek, volgek, volgak, vly, nsl. volno (mürbe).

S. Jaz bi ga razlagal iz vloviti, in kakor že Vi pravite, ta človek ima vloven jezik, vloven hod, ki se lahko vlovi, dohití.

Vüpiti.

O. Tega bi smel pustiti, ker je goth. vopjan: ne cogites de scr. hvápaja, sloveni enim hoc vocabulum a germ. mutuati sunt.

S. Kaj pa še! Kako je to, da ga Nemci zdaj nimajo, mi pa, in ste ga že Vi rabili v toliko sostavah in oblikah n. pr.: vüpiti - pijenje - pijanje, vüz - vüs - piti, upiti clamare, vü-pijnikü clamans, vüplü clamor, - lino flebiliter, - listviti - vovati itd. Meni se vidi, da je beseda naša, ali vsaj občno blago indoevropsko, kakor pravijo sedaj nekteri, nam že davno lastna, in rad verjamem, kar ste pisali Vi sami že pred nekaj leti: p êti cum vüpiti cognatum esse videtur.

Vuplavü.

O. Vüplavü vagus: radix est plu, quod etiam ire significat, cf. besplavinü immotus.

S. Vplavi (unstät) so taki, ki časih brez vzroka plavajo sim ter tje in - veter preganjajo.

Vüsorü.

O. Tudi vüsorivü difficilis, asper cf. vüsrühlü et vüsrüšnü asper, asperior, e praep. vüzü et rad. srüh, quae e primaria sr nata putanda est.

S. Doslej sem pisal le osoren severus, serb. osoran iracundus, in menil sem, da se strinja z os, ost - (scharf, hart); časi utegne mi boljše služiti oblika vsor, vsoriv, vsoren.

Vüstanivü.

O. Vüstanivü - livü je expeditus, studiosus.

S. V mislih so mi učenci, ki so bistri, koj pripravljene, torej vstanivi ali vstanljivi na vsako reč, na sleherno vprašanje; vstaniva duša; vstanljiv na molitev je človek, ki rad móli itd.

Vysostí — Vysota.

O. Jaz rabim tudi vysina, ti višina; vysostinü eminens, vyše alte, vysiti elevare, — se efferri, erigi, superbire.

S. Kakor blagost, blagota — čem rabiti bolj pogostno visost, visota, visiti - vesiti, višati - vešati, veša (hängeplatz).

Viší.

O. Mar se ti čudna zdí oblika viší cělí *ὀλόκληρος*, viší mirü mundus?

S. Čudno se mi vidi le to, da jo imate Vi tolikrat v višji stopnji, kar zaznamnja lahko tudi meni, na pr.: vseblag, vsebogot, vsevidec, vsederžec - vsederžaven omnipotens, vsedneven, vseleten, vsečasen, vsenočen, vsečist, in celo vsepresvet sanctissimus.

Vêglasü.

O. Vêglasü peritus, vêglasinü astutus, iz vê-, vêdêti glasü.

S. O tem pišete: „nsl. ta človek vsaki reči glas vê cuiusque rei peritus est et proverbium: kdor glumi ne vê glas (nam. glasa), naj ne hodi k ljudem v vas wer keinen spass versteht, soll nicht unter leute gehen“. — Jaz sam tega pregovora med narodom nisem čul, vendar kaže mi, kako tenko čutilo ima Slovenec!

O. Iz vêdêti je vêdî scientia, opinio, doctrina.

S. Jaz pravim časih veda p. jezična, zgodovinska, verna, нравna veda; po Vaše bi moral djati: jezikoslovna, нравna ved ali vednost, zgodovinske vedí. — Iz omenjenega glagola so mi všeč in potrebne na pr. vedeteljni intelligens, vediv prudens, vedok gnarus, vedec cognitor, vedati, vedatelj itd. Vêdunístvo, pravite, je magia. Ti vedun ti!

O. Magus (Zauberer) je tudi vêštíci, vêštica maga, kar je pa sklepati z vêštati loqui, in vêtü verbum, sermo, consilium; pactum.

S. Za stsl. věštī peritus pišejo nekteri nsl. vešč, vest; po tem veščec magus, vešča, baba veštica maga, saga (Wahrsagerin). Še otrok sem slišal časi o kaki stari babi: ti beštica! Morebiti je tu *b* nam. *v*. Mislil bi tudi, da je vedunstvo to kar vedeževanje (Wahrsagerei), in veščec je moj vedež.

Vêža.

O. Meni je vêža cella penaria (Vorrathskammer, shramba t. j. klet za hrano), tentorium, tebi pa atrium.

S. Iz te vam pobereš besedo vêžarī servus; vežarji so strežaji, ki po vežah in prednjih sobah strežejo na povelja svojih gospodov, in da jim naznanjajo goste prijetne in neprijetne.

Vêstü.

O. Vêstü je notus, manifestus, kakor vêstinü.

S. Vest mi je nsl. conscientia, in vesten je človek, ki se po njej ravna. Vi ste rabili to obliko bolj sploh, in kaj velja, da je tolikrat slišani „fest“ morebiti vsaj nekterikrat Vaš „vest“ po izreki hrovaški, ruski itd.?

Vêsü.

O. Vêsü m. statera cf. vêsiti hebr. šekel ponderare et aethiop. pendere et lat. pondus a pendo; vêsä f. libra.

S. Dasi Čeh in Poljak pravita kakor jaz tudi v a g a, v a g a t i, bi vendar poprijel se rad stsl. v e s, v e s a, e.

Veža.

O. Iz v e ž a t i je v e ž a tortura (nsl. teza, tezavnica), v e ž a n i c a, v e š l o l i g a m e n, q u o m e r g i t e s (snopje) l i g a n t u r.

S. Razun teh bi mi služila časih v e ž e t i p r e h e n d i, na pr. v t m i, v z l o b i v e z i (nam. terp. je zvezan), v telesnih po-hotih itd.

G.

Gadati.

O. G a d a t i mi služi v tistem pomenu, v katerem mi r a b i t a glagola g a n a t i in g a t a t i, conicere, coniectura assequi, putare, proponere, vaticinari, in tako tudi glagolniki gadanje, gananje, gatanje t. j. aenigma, vaticinium, problema, propositio.

S. Dasi knjižniki moji pisarijo že vse tri, vendar moram spoznati, da doslej še nobenega prav na tanko ne umém.

O. **Gadati** je iz scr. *gad loqui*, in primerjam ga z *goditi*, russ. *gaslo*, pol. *gadnąć* lit. *goditi conicere* žadas sermo let. *gadati cogitare*. Iz tega je tudi *godü* (cf. rok-*rek*), *goditi*, *pogoditi* (*sedare*, *placare*, lat. *tempus in temperare*, *temperies*, *tempestas*), *godina* itd. (Nov. 1856).

S. O poslednjem sem že govoril (Jezičn. II, 4), in spominjam se o tej priliki, da je v Čes. Mus. I. 1852. razlagal nekdo iz *god-ždati*, *godnati-goditi-gadati* polj. in luž. *godlo*, čes. *heslo*, slov. (*Gutsman*, *Murko* itd.) *geslo*, *Losungswort*, *Parole*.

Ganati.

O. **Ganati** *proponere-ortum est e gad uti hānati e hāh* —, rus. *ugonuti (god) coniectura assequi*, nsl. *ugoniti*, *uganiti*, od tod *uganka aenigma*, *zagonka*, *zaganka*, hrov. serb. *gonetka*, *zagonetka*, *gonetalac*, *gonetnik augur*; nsl. *pacisci: uganjena plača*.

S. Poslednje mi je znano, in *uganiti* v pomenu: *zastavico rešiti*, *zadeti*, in *uganka aenigma*. — Tudi o teh je pisal moj Davorin (Nov. 1862), češ, da moramo pisati: „*s mo uganjali*, ne pa *ugibali*“, — iz sanskr. *gan reputare* (*putare* izvorno: *scindere*, „*putavit vitim*“ Varro t. j. obrezal je *terto*, tedaj *reputare* zaznamljano *prebirati*, cf. nem. *raten* — *rechnen* — *zahlen*), toraj *ganati*, *uganjati*, *uganjka*, *rathen*, *errathen*, *Räthsel*, ne pa iz *genem*, *moveo*. — *Morebiti* je *res*, toda jaz tega sedaj še poterditi ne morem.

Gatati.

O. **Gatati** *conicere*, *obscure significare*; *gatü* kakor *gādūka coniectura*; *gatavac hariolus Wahrsager*, cf. goth. *qithan*, ahd. *quedan dicere*.

S. Jugoslovani rabijo to besedo velikrat, da vem vsaj njen pomen.

Gati.

O. Ravno tako pisarijo stsl. *gatü agger*, nsl. *gat m. canalis*; *gata pons vimineus* habd. *zagata via angusta*, *zagatiti (usta) obturare*.

S. Metelko piše zagaten - tna - o herb; zagaten - tena - o verstopft; in zagatno vreme, sem čul, kadar je od juga in je človeku vse pretesno.

Gvozdi.

O. Gvozdi m. clavus, gvozdiči, nsl. zagvozda, zagozda in zaglozda cuneus.

S. Gvoz d, gvozdic - ec, gvozdič clavus Nagel; nasproti gvoz d - gojzd - gozd silva. Omenim naj tega imena tudi, ker Čehi pravijo hvoz d - ik - iček a) Nagel; b) Nelke, Nelkchen.

Glavizna.

O. Glavica, glavije, glavistvo, in glavizna, caput, capitulum, kar tvoje poglavje.

S. Nahaja se v cerkvenih in drugih Vaših knjigah, da bode na zbiro i meni.

Glagolati.

O. Tega imaš že v brizinskih spominkih: loqui, dicere, nunciare.

S. Slovníčarji so mi ga sploh ohranili, sicer ga rabim premalo, in poprijeti se hočem tudi Vaših: glagol, glagolnik rhetor, interpret, glagoljiv loquax, glagolino adv. verbis — i dejstveno.

Globa.

O. Dasi jo rabijo Rumuni, Serbi in Bulgari v pomenu mulcta (Geldbusse), vendar menim, da je tuja cf. alb. ghjobjü Vermögen, Busse.

S. Zašla je že tudi med Slovence, in zadeva nas v djanji tako, da i besede globa t. j. kazen, pokora v dnarjih — pogrešati ne moremo. Temu, ki jo pobira, porečem kakor Vi nekđaj: globnik, globar multas colligens.

Gluma.

O. Gluma impudicitia, glumü scena, iocus, glumiti se garrire, irridere, glumiči scenicus, mimus.

S. Nsl. je gluma iocus; insania, glumiti se ali šaliti se, gluma é - e - c - ar histrio (Gaukler, Schauspieler), serb. hrov. glumac, in poslej bodem rabil vzajemno glum, gluma, glumec, glumnik, glumstvo, glumišče, glumilišče, glumitelj, glumno.

Gnesti.

O. Nota saepe je scribi pro *e*: gnjetomí.

S. Rad bi vedil, ktera pisava je prava v tej in nekterih naslednjih besedah, ker se v nji ne vjemamo vsi. Iz Vaše opombe vidim, da mi je pisati gnjesti, kakor pišeta i Hrovat i Serb, gnječiti, gnječa.

Gniti.

S. Bral sem že tudi gnjiti, gnjil, gnjiloba, in celo gnjoj! Iz Vašega pisanja spoznam, da je pravo gniti, gnil, gnoj, gnjiti.

Gnusü.

O. Vjema se nekaj z gnesi in gnší f. sordes, čes. hnis. gnusiti pa gnšiti inquinare; vendar se ima dobro ločiti ter pomniti, da se nahaja i gnšiti, gnusota in gnšota, gnšivü.

S. Dasi pravite nsl. gnus macula hung. gnjus nausea habd. serb. gnus sordes mik. rus. gnusü Ungeziefer; — pa nosnik mi kaže, da se sme pisati brez *j*, toraj: gnus, gnusoba, gnusen itd.

Gněvü.

O. Gněviti irritare, gněviti se irasci, gněvü ira, furor.

S. Jarnik mi spričuje, da je koroškim, pa dolenskim Slovencem znana, in ker jo, kakor i Vi pravite, brata Jugoslovana imata v obliki gnjev, hočem tudi jaz pisariti gnjev, gnjevati, - se, gnjevanje, gnjevatelj, gnjevljiv in gnjevniv iracundus, gnjevno, gnjevstvo.

Gnězdo.

O. Gnězdo in gnězno cubile, nidus cf. scr. ni et dhá, ergo locus, ubi quid deponitur; de *g* praefixo cf. gnětiti cum nětiti; de *z* lit. lizdas, nest et nidus; vezdeti et zvězda. suff. est *o*, ante quod *d* excidit; gnězdití nidificare, — se insidiari.

S. Eni pišejo gnezdo, eni gnjezdo, in le brate jugoslovanske posnemam, ako rabim v prihodnje vzajemno obliko gnjezdo.

Gnětiti.

O. Gnětiti accendere, saepe cum praep. vüzü, podü incendere; cf. gnězdo, gněv.

S. Sedaj rabimo netiti p. ogenj in gnetiti fovere, znetiti, podnetiti, podničevati, v - netilo fomentum, podnetek, podnetljej, kakor hrov. unititi, pronicivati, nitilo; in ker vneti sploh pišem brez *j*, mislim, da je prav tudi netiti ali gnetiti.

Govoriti.

O. Govorü cf. gvorü aquae bulla (Wasserblase), gvorükü, gvoriči, nota russ. gvorü.

S. Pomenljivo se mi zdi, da Vam je bilo govoriti a) tumultuari, in potem še le b) loqui; govorü tumultus, clamor; govorinü seditiosus. Kaže mi to, da so že nekdanj v sejnih Sloveni hrumeli in ropotali, kadar so govorili, kakor dostikrat tudi sedaj. Spominjam se narodne pesmi, kjer Pegam pravi, govori t. j. navadno in slovesno, glasovito!

Goj.

O. Goj pax cf. russ. izgoj; serb. goj gaudium; gojilo sedatio. nota lit. giti sanare gajus sanabilis, quae cf. cum scr. džajus medicina a dži vincere.

S. Ta opomba mi je važna zato, ker mi je gojiti, gojilišče, kakor Hrovatom, Serbom, t. j. rediti, vzrejati, gajiti (cf. čes. hájiti hraniti, braniti, varovati) t. j. zdraviti sanare, in časih gojiti nam. kojiti — pokojiti sedare.

Golêmü.

O. To imajo Hrovatje, Serbi, kakor jaz v pomenu magnus, golêmina magnitudo.

S. Pa jo že tudi Slovenci rabimo; treba je toraj, da razumemo na pr. „čudo golemo“!

Gorazdü.

O. Gorazdü peritus, artifex je tuje slovo, iz gotovsk. praep. ga in razda loquela.

S. Mika me le, ker Rus pravi razun gorazdo tudi gorazno valde, in ali ni slov. grozno lep, grozno svet nam. gorazno lep?

Gramada.

O. Piše se tudi gromada in gromača acervus, rokus, cumulus, materia.

S. Nsl. grmada, ali gromada; thema, pravite Vi sami, je gromü cf. serb. gromoran ingens, gromula ingens homo; in v tem smislu se nahaja v spisih slovenskih gromno ali ogromno t. j. velikotno, velikansko.

Granica.

S. Kako je to, da ne pravite: e germ. gränze?

O. Ker je jasno kot beli dan, da je iz slovenskega nemško gränze, dial. graniz; da tedaj svesto pišeš: vojaška granica, graničar.

Granü.

S. „To vino je dobro, ker ima tak gran“, sem čul doma, pa nisem vedil, ali je kje navadna beseda gran.

O. Jaz imam granĭ-ü-o-esĭ, in sicer: granĭ f. caput, titulus, v knjigah, pa tudi angulus, limes; granü m., grano, -ese in granesĭ t. j. versus.

S. Hrovatje rabijo grana, slov. vejica in zborna granje veje; pa tudi granuti, na priliko o solncu, prisijati, vzhajati. Morebiti se s tim vjema slovenski gran, t. j. srage ali pene, ki se delajo na dobrem vinu. Nekoliko mi pojasnuje to reč tudi Vaše pisanje: „titla slovenskymĭ ezykomĭ skazaeti se granĭ, granĭ že imĕnueti se sĭčĕtanie ili sĭvikuplenie“. Všeč mi je i glagol granesosloviti, sloviti granesa t. j. versus recitare.

Grivĭna.

O. Grivĭna collare, monile, armilla, catena na pr. zlata biserna, želĕzna itd.

S. Da mislim pri tej besedi tudi na grivo konjsko ali levsko, mi ne zamerite, ker nosili so nekđaj nekteri prave grive krog rok in vratü; vendar porečem človeškim grivam vseskozi le grivne!

Grimati.

S. Ne omenjal bi tega glagola, ko bi ga tolikrat slišal ne bil. Mislil sem vselej, da je nemški ergrimmen, grimmig sein, a sedaj berem, da grimati je po Vaše sonare, grimanije strepitus, in koj s tem v zvezi je grimĕti v. grümĕti.

Grobü.

O. Grobü je fovea, sepulcrum, groblja sepulcrum, fossa, grobište sepulcrum, cumulus, grobnica coemeterium.

S. Poslednje me mika nam. pokopališče itd. Grobnica sv. Krištofa. Dobro se mi glasi na pr. grobi in grobišča (grobni spominki) na grobnici (grobno mesto, pokopališče).

Grozñnica.

S. Hrovaška groznica je slovenska merzlica febris, in kogar trese, je grozničav, merzliččen.

Grünilo.

O. Grünilü ali grünilo je fornax ad conflanda metalla, grüniči ali gorneci lebes, olla, vas.

S. In grüničari ali nsl. gorničar je figulus lončar, piskrar iz goret, greti, ali ne?

O. Radix ghr, unde etiam fornax.

Grèti.

O. Grèti, grèjati calefacere, bulg. splendere: zvezda grée, scr. gharma calor.

S. Menil bi, da je iz greti-grejati nsl. grevati poenitere, grevenga ali grevinga poenitentia, kesati se, kes ali kesanje, skesanost; pa pravite, da je iz. stnem. hriuva f., hriuwan vb. poenitere, novnem. gereuen, Reue. Ker mi kes nikakor ni po volji (kes - kis!), in je grevenga vsaj po končnici gerda nemškuta, bi skor nasvetoval rabiti obliko grevnja ali grevinja t. j. stud in žalost, ki greje človeka, tem več, ker pišete Vi sami: Böhtlingk grêhü contulit cum ghr: das gewissen brennend (Wörterb. 2. 881).

Grābü.

O. Grābü, tudi grubü, imperitus, rudis, plebeius, grābostü, grābo napisati imperite.

S. I o tej besedi sem se motil, da je tuja; pa vidim, da Vam je sploh bila v navadi, kakor še dans Hrovatom in Serbom grubo, grubost. Slovenski grob je inurbanus, rudis, invenustus; po nekterih krajih pa le magnus, ingens: Ta gospod so tako grobi t. j. veliki. Ti si dans tako grob t. j. zal, lepo oblečen, tedaj venustus, superbus.

Gradi.

O. Gradi f., pectusculum, saepissime plurali gradi ali tudi grudi pectus.

S. V hrovasko-serbskih pesmih se tolikrat nahaja: grudi pl., in na Koroškem se govori grodi, toda le pri živalih.

Gumino.

O. Scribitur etiam gumno area, horreum.

S. Pa tudi gumlo, gumla, gubno, guvno, da ne vém, kako naj se razlaga. „Glavu postrigajeti, rekise suščeje na glavé gumniče“. Čeh pravi: gumence t. j. tonsura. Jarnik sklepa gumno s pogum, pogumno.

Günati.

O. Günati, gybati movere, interire, languere; gybnati in gynati perire, gubiti perdere; gybükü flexibilis, rad. est gyb. sügybati.

S. Nsl. ganiti serb. ganuti movere (cf. rücken-berücken) zganiti plicare zganiti se perterreri guba, giba plicatura gibastica placenta gibek itd. Kakor se iz gnati razvija goniti pellere, persequi, in iz goniti ganjati, po-pre-razganjati itd.; tako se menda naša uganka tudi le ugiba, da se ugame ali ugene, kakor sem čul vsigdar, nikdar pa, da se uganja! Cf. gonobiti, gonoba. Gübeži ali gybeži flexus, plicatura.

Gyzda.

O. Gyzda lautitia, apparatus, ornamentum; gyzdati se superbire, gyzdavo superbe, gyzdosti superbia.

S. Pisarimo že sploh tako, ker imamo i dokaj gizde, gizdavih, gizdavcev in celo gizdelinov!

D.

Davino.

O. Davino olim, davinü antiquus zlasti z ozirom na čas (prim. vetühü in starü); iz davna, davê cf. lat. diu bei tage, lange, vor langer zeit.

S. Jaz pišem iz in z davna, zdavnej, ne-davno, davnost, davnina itd. „Urevi in davi“ mi je navaden pregovor.

Dalekü.

O. Pa tudi daleči-nü, daliö longinquus, dalja longinquitas; iz daleka, ot daleka, daleče e longinquo.

S. Dobro mi služi pridevnik dalek-a-o, prislov daleko, daleče ali daleč, deleč, brez j; iz daleka; le v sodnji stopnji je dalji, in prislovno dalje.

Daní.

O. Daní f. je vectigal, tributum, tvoj davek, in česk. se piše sedaj davka, e f. (Aufgabe, Problem); dies, nsl. dan-den pa je stsl. dñi.

S. I že Slovenci štajarski in ogerski pravijo den, kakor drugi Slovani. Verh davek imate tudi danek, darstvo donum; glag. dariti, daroviti; darmo je česki zastonj (gratis, umsonst, unentgeltlich), ki bi se morebiti prav pisalo na slovanskih pis-mih nam. prosto (franco)?

Dvekovati.

S. Ima i Jarnik nam. žvekovati iz žvati ruminare, dve-čiti nam. žvečiti.

Desiti.

S. Desiti in dositi je stsl. invenire, deprehendere: čes. strašiti (schrecken): cf. scr. diç gr. *δειξ* (*deiknau*) lat. dico.

Divü.

O. Div scr. furere, pa div splendere, lit. divas miraculum: ergo splendere, videre, mirari; it. mirare et čech. divadlo the- atrum.

S. Iz pervega je ime divija f. stultitia; iz drugega pa je glag. diviti se čemu ali o čem t. j. čuditi se mirari, divü m. in divo-ese kar nsl. čud, čudo, a in esa, divno, in celo divno čudo.

Dika.

O. Gr. *δόξα* gloria nsl. dika habd. dičiti.

S. Mislil sem, da je iz gr. *δικη* pravo, pravilo, pravica, pravičnost, ker se v nji posebno razodeva božja slava (gloria); ali kaže se, da je slovanska: dika nebeška, dično t. j. hvalno, slavno, dičiti slaviti, zaljšati itd.

Dira.

O. Iz dreti-dirati je dira *σχίσμα* scissura.

Dlina.

S. Namesti dolgina ali dolžina ali daljina, kakor v rus. dliti muditi, odlagati, — se (dalje) biti, terpeti (sich verziehen; dauern, wahren).

Dlubokü.

O. Serb. je dubok, slov. dlobok-dolbok iz dolbsti, serb. dubsti scalpere.

S. Nsl. globok je morebiti s prednjim *g* nam. dlobok (cf. lat. glubere), pravi Jarnik (vid. stsl. glübokü in gląbokü itd. nsl. globeti-globim immergi, golbeče blato trub.).

Dobli.

O. Dobli je fortis, sedulus, generosus; doblino, doblje, dobljestino fortiter, dobljesti res fortiter gesta, dobljati dominari, dobljevati strenuum esse itd.

S. Pa se dobli in dobru pulcher, bonus, dobiti-im, in dobiti-bijem ferire, doba opportunitas, tempus (opportunum) ne vjemajo v korenini?

Dovodü.

S. Knjižniki moji že pisarijo to besedo po Vaše poleg latinskega, argumentum (Beweis, Zeugniss).

Dogodati.

S. Evenire v 5. verstii, kar iz god, mi je celo všeč v tej obliki: dogoda se itd.; v 4. dogoditi se.

Dolitü.

O. Dolitü je cavernosus, foraminosus.

S. Kakoršna je notranja Kranjska. Dol, dolek fovea, dolec vallicula.

Domü.

O. Scr. damas, dam gr. δέμα lat. domus; famulitium, facultates; ecclesia.

S. Kakor po „nemški“ Dom ecclesia, domu vladyka; domec domuncula; domač, domanj, domašenj, domoven itd.

Dopasti.

O. Stsl. advolare, obtingere, dopadnati incidere (zufallen).

S. V pomenu placere „gefallen“ dopasti-dopadati ali dopadati se, je nikdar rad nisem pisal, in veseli me, da je Kurelac tako dobro jo pojasnil. Slovenec naj tedaj piše: drago, milo, ljubo, ljubko, sladko, vgodno, obično, na voljo, po volji ali po godu mi je, vidi, zdi, mili se mi itd.

Dosumèti se.

O. Je menda nam. dosumìnèti se suspicari, cogitatione assequi.

Draga.

S. Nsl. vallis, angustiae, rus. doroga via na pr. železna draga ali cesta.

Drevlí.

S. Danes sem čital o drevnih pisateljih. Kranjec bi mislil, da so od „drevi“ (heute abends) ali iz „dreva“, drevesa!

O. Drevlje je olim, prius, ot drevlje; drevlni in drevlni pristinus; čes. dřive.

Drugü.

O. Drugü amicus, socius, drugarí socius; drugü adj. alius, alter; druga f., drugyni, družina, družika amica, socia; družiti se, drugovati socium esse.

S. Kakor pišem tak, enak-o, čem pisati i drugak, drugako n. drugač-e-i aliter, drugde-di nam. drugje ali drugje alibi, drugam alio, drugoč alias; od drugec, pravite Vi, ab alio loco hung. drugod alia itd.

Družati.

O. Tenere, imperare; sej je tvoja, sploh navadna.

S. Pa sem se je ogibal v nekterih bolj duhovnih pomenih; sedaj pak vidim, da po Vaše smem pisati i jaz, kakor se tudi govori, na pr. deržim za dolg ali dolžnost, deržim pravilo, vero, zapovedi, gnjev ali jezo na koga, deržim k komu (sem na ali pri njegovi stranki), deržati se običajev ljudskih, narodskih itd.

Drüzü.

O. Drüzü je audax, drüzuhü homo audax: o drüzuse *ὁ πολυηρότατος*; na pr. drüzy na zlo, a na dobro lénivy; sü drüzümy ne hodi itd.

S. Kakor berz-i-a-o, tako naj pisarim i derz-i-a-o, berzen in derzen temveč, ker je prederzen, prederznost tretja ali presežna stopnja; derzek, derzost in derzkost, derzosten in derzostiv, derzuiti, derzati in derzovati audere, derzovati, derzstvovati libere agere, in derzositi koga audacem reddere.

Drêvodêli.

O. Pa drêvodêlja, tudi serb., drêvodêlateli faber lignarius, drêvodêlistvo ars architectonica, drêvodêliskü.

S. To je pravo ime za mojega cimbriskega cimpermana (Zimmermann, cimprar), cimprarija ali cimpermanstvo, t. j. drevodêlstvo itd.; tesar, tesač, ali stenar mi ni po volji.

Dupina.

O. Dupina cavitas, res spongiosa, specus.

S. Namesti duplina specus, duplije n. ali duplja f. caverna, in od tod dupli, duplinü, duplinast nsl. dupelnast, tudi dup, dupin, dupinov foramina habens (v. g. de pulmone), dupka foramen.

Duhü.

O. Gr. πνεῦμα spiritus, tedaj duhovinü πνευματικός; spiritualis.

S. Iz duh je pridevnik duhov-a-o, in ne vém, da se v tej obliki le redko rabi n. pr. duhova moč (Geisteskraft) nam. duhovna ali duhovska. Duhovinü je stsl. le spiritualis, in duhovnikü sacerdos; nsl. je pa tudi duhoven, -vna sacerdos (Geistlicher), in po tem se glasi dvomno p. duhovna služba duhovstvo (cf. Geisterreich o. Geistlichkeit, geistig o. geistlich). Menda bi ne bilo napak razločevati oboje ter pisati sacerdos le duhovnik, duhovnikov, duhovništvo stsl. duhovničstvo sacerdotium, ali pa po česki duhovenstvo, duhovenski itd.

Duša.

O. Gr. ψυχή anima in ψυχικός; animae, ad animam pertinens, dušinü pa tudi duševinü.

S. Znamenita se mi zdí oblika duševen, ker so menili nekteri, da je napačna; zdaj pa vidim, da jo smem rabiti.

Bere se tudi dušnikū na pr. pašnik i dušnik t. j. ješčnik in sapnik (Speise- und Lufröhre); dušnik in duševnik iuratus, iudex vel potius eideshelfer; dušati ali pridušati se stsl. dušstovovati iurare.

Dělma.

O. Pa dělmi, dělja in dělè praep. *diá* propter iungitur cum genitivo, cui postponitur: česo, tega dělma.

S. Da si pišete dělū pars, dělnikū particeps, vendar nimate delom ali deloma - deloma partim - partim, theis - theils, kakor Jugoslovani pisarijo in že nekteri Slovenci. Kaže se mi toraj nekako tuja v tem pomenu.

Ž.

Žaliti.

O. Žaliti, žalovati in želati ali želèti se med seboj vjemajo, in žaliti je lugere p. žaliti syna, -lamentari, conqueri, žaliti si o čem, po komi, — se litigare p. žaliti se o ostancéhū; želati in želèti pomeni najprej cupere, desiderare, potlej pa tudi lugere, flere, plangere, in želja, želénije, želétva, želánije je moeror, plactus, luctus, nsl. želja desiderium.

S. Žali Bog ali žali Bože! — se v novejših spisih pogosto nahaja, in nekdo mi je to zelo grajal, češ, da „Bog nikogar ne žali“ (žaliti koga t. j. Jem. kränken, beleidigen, betrüben).

O. Žalī f. je a) ripa, hrov. serb. žal m., žalo n.; b) sepulcrum, ūdi žalije p. vūnide vū žalija, žalnikū tumulus, coemeterium; c) žalī indecl. dolor na pr. mnè, nama, imi je na me žal; nsl. žal; kaj žaliga storiti trub. cf. lit. gelti dolere gailèti, gailu misereri.

S. Po tej razlagi bi se dal opravičiti glag. žaliti v pomenu misereri t. j. žali Bog ali Bože Deus misereatur, kar pravimo po navadi: Bog se smili ali usmili. Sicer pa vidim, da bi se slovenski bolje in pravilniše glasilo z dajavnikom: žal ali žali Bogu, žal tebi, Bože!

O. Žalostī je tristitia in zelus; žalostivīnū, žalostīnū tudi misericors; žaliba querela. — Žalo je aculeus, kar žčlo stimulus, nsl. žalec, želo.

S. Za zelus mi bode velikrat prav služila beseda žalost; namesti žalo ali žalec pa pišem raji želo.

že.

O. Že je *a)* partic. *δέ* vero, *β)* že i et-et p. vī dělè že i slovè, petri že i jakovi, *γ)* i-že *δέ* vero p. nū i žiti že ne hošta; *δ)* etiam na pr. i duhū že svety; nota i to že *καίτοιγε* quamvis, čitože quidque, tēmīže propterea (cf. čes. že dass, weil).

S. Človek bi bil skor mislil, da v stsl. nikdar ni pisalo se samo že, ker nekteri novoslovenski knjižniki tolikanj silijo svoj uže ali vže (vid. Jezičn. I. 4.)!

O. Uže je sostavljeno z *u* in *še* iam; že additur
1) pronomini demonstrativo *i*, ut fiat relativum: iže, jaže, ježe;
2) pronomini interrogativo praecedente *ni*: ni pri česomīže;
3) quibusdam particulis et adverbis: ne že quam, neželi, unde negli et nekli quam, uže iam, blagože, děj že itd.

žezlū.

O. I žizlū m. pa žizlī f. virgo, scipio na pr. drēvėnū, zūlū, žezlije virgae, žezlnikū lictor cf. and. geisl baculus.

S. Pisati mi je žezel m. toraj. Korenika je pa druga, vsaj ste pisali nekdej: Etym. fortasse žega; cf. palica a paliti. Rad. 1845.

žestokū.

Žestokū durus, asper, strenuus: žestokū kamenī, znoj, žestoka maķa, žestoko želčzo, fris. zesztoco, nsl. žestok lacertosus habd.

S. Izpeljuje se menda iz glagola žešti, žega, žežeši urere, accendere, nsl. žgati, žgem. Iz tega imate žegū m. pa žega f. ardor, žegavica febris, žegūkū in žežikū ardens, urens p. žegkaja žila.

O. Tako smeš rabiti i samostavnike: žestostī, žestota, žestokostī, žestočina durities; glagole: žestėti durum fieri, žestočati obdurari, opponitur verbo męknati; žestočiti obdurare, opponitur verbo umęčati; žestovyj ali žestokošij duram cervicem habens (terdovraten, termast).

židovinū.

S. Žid, židin, židov-in, pravite, je iz gr. *ιουδαίος*, *j* mutato in *š* et *ov* in *i*; židovka, židovna f. iudaea, židoviti se hebraecum fieri, židovski, židovstvo iudaismus.

Židükü.

O. Židükü succosus, žižda - žiža succus; židosti humiditas.

S. Nsl. židek flexilis habd. mollis: zemlja je prežidka za oranje; croat. židak liquidus; serb. rarus (de liquoribus).

Žrëbü.

S. Žrëbü tudi ždrëbü, žrëbij, ždrëbij sors; bezü ždrebija exsors, po žrëbu sorte, ždrebñnikü aleator; nasprot pa ždrëbę, ždrëbici ter žrëbę in žrëbici pullus cf. scr. garbha uterus, fetus.

S. Pred nekaj leti ste pisali: cf. scr. džrbh findere cum ruth. dolja sors a scr. dr dirimere. Dostikrat sem pre-mišljaj, kako se strinja žreb in žrebec v raznih stsl. pomenih. Kop. na pr. pravi: Quid si έυμων (röv žrëbij m. sors, κληρος) quaerendum in sequenti zrëbici (equus - juvenis - integer), cujus fortasse similitudinem referebant sortium tali? — Da prvotni pomen ne more biti tako napačen, kakor je sedanji ali drugotni, se mi je dozdevalo. In res, prav na tanko mi pojasnuje to zvezo Rački (Pism. slovjen. str. 54-56.), kjer se na pr. bere: Ždriebi bijahu svudar ogranci ili pruti odriezani od stabla. Na taj riez sietja nas isto ime; pošto njem. los-hloz, goth. hlauts od hliozan-liozan; a slovj. žrëbij, čes. hřebi, polj. żreb od greb - dividere, findere u svom korieniu znamenuje stvar odriezanu, prema grč. κληρος od κλάω - lomim; -rus. žrebij i žrebę čes. hreb hrebec, hrv. ždrieb i ždriebac znamenuju sortes et pullum equinum: isto konj mjesto kob-ni prema kobí, kó što se vid u rieči ko-by-la cf. Mikl. Rad. ling. slov. str. 37. In str. 54. v opombi: Šaf. muzejnik z 1847, I. 42. Korien greb odzivlje se u grebsti, greben. U Čehov i sada hřeb, hřebik - drven klinac i čavao. Mikl. ovaj izvadja takodje iz sansk. džrbh findere; stoga d mu je korieniti prema hrv. ždrieb.

Žrëti.

O. Žrã žreši a) sacrificare, immolare, scr. gr̃ sonare, laudare pruss. gir - twei laudare lit. gir-ti laudare gir - tis precari let. dzirtës in animo habere; b) deglutire scr. gr̃. girati devorat.

S. L. 1815 ste razlagal' a) iz scr. gr. et džr celebrare, venerari; b) g. deglutire.

O. Iz pervega je žriči, žritelji sacerdos, žrica f. sacerdos; žrenije, žrútvã, žrútiije sacrificium, žrútvíšte, - vñnikü altare,

žrúčistvo sacerdotium, žrútvovati sacrificare itd.; iz drugega: žrêlo vox, vere faux; nsl. pečno žrelo praefurnium habd. ožrelje lappen am halse des rindviehs radix: scr. gr̄ vocem edere.

Vsakdo sprevidi, da žreb ali ždreb, kakor tudi žree, žer-
tev, žertvovati sega v poganstvo, in se nikakor ne vjema s
kerščanstvom; toraj se teh besedi ogibaj, kar se dá.

Žeželj.

O. I žetelj collare na pr. žestokü žeželj; nobis a žim:
želj comprimere derivandum videtur.

S. Verjetno je, da se izpeljuje iz žeti, žmem, ožimati,
ožemati in oževati, ožet in celo ožmen: ožeto govoriti itd.

Z.

Za.

O. Predlog za vlada razne sklone: rodivn., toživn. in
druživn., kakor v novoslov.

S. Da zaznamnjam čas, ga pišem z rodivnikom sedaj že
večkrat: za svêta (dokler je svetlo) večerjajo; za mraka,
za dne, za Vladimirja itd.; redkeje s toživnikom, lat. per: ašte
za (skozi, čez) peti létli ne budeti vèsti o muži, za dve
letí; za dva dni. Posebno pa se mi je zdelo, da tolikrat ra-
bim napak ali vsaj brez potrebe namesti-o-u, za stran,
zavoljo, zarad, kjer se po stsl. reče le za, kadar se
pové vzrok ali razlog.

O. Ad designandam rationem 1) cum gen. gr. *διὰ* prop-
ter; *ἀντί* pro, loco: za všego roda, za straha; cum acc. 2) gr.
διὰ, *ἐπί*, *ἀντί* propter, pro: za strahü, kamo si oči hoštu dèti
za srami; za nje, zanježe quia; Bogü viditi za dèanija, nū i
za mysli komuždo; za čito cur; dati, iti za kogo p. za
muži itd.

S. Tako čem pisati i jaz ter varovati se prepogostnih
zavoljo, zarad, namestu, skozi, čez.

Zabavn.

O. Difficultas, in zabaviti, zabavljati offendere, vexare,
impedire.

S. To je tedaj pravi pomen: molestia, occupatio, sitna,
težka reč, težavno, nadložno opravilo, težava, ne pa, kakor

se mi je v novo pisanje vrinilo: vesela, radostna reč, veselica. Govorim še prav: zabavljati komu; ali zabavljaš? — Zabavica je vexator habd., zabavati incantare p. gade zabavati ali zagovarjati.

O. Zabaviŋu adj. cuius obliviscimur, remotus, — na ŋimnica.

S. Kako vse drugač se glasi: zabavne temnice, ječe, v kterih se jetniki zabavajo, imajo svoje zabave, brez verig, pri igrah itd.! Tega ne maram.

Zabota.

O. Zabota je, kakor mislim, labor.

S. Morebiti se vjema z nsl. obotavljati se, kar so nekteri hotli pisati opotavljati se (o potu), in se mi tako ne razlaga po volji (cf. pobota.)

Zabyti.

O. Zabyvati oblivisci, — se, o čem: zaby o bozê; ne zabudi niŋtih; zabyti — tije oblivio, zabytilivü — ŋinikü obliviosus, ingratus.

S. Vidi se mi, da je glag. iz za in biti — him — bom — bodem, nasproti zabiti clavo figure, occidere, zaboŋ diaphragma, iz biti — bijem. Pišem večkrat le pozabiti, in zabil sem skor pravega izvora, ker sploh pravim pozabljam, pozabljevati, kakor zgubljam, zgubljevati. Po naglasu se spreminja pomen: zábiti oblivisci in zabíti clavo figure, kar je v nsl. časih težko ločiti. Zabitljiv in zabitnik za nsl. pozabljiv — ec. — Usurpatur etiam pro zgubiti; menda zabiti t. j. igraje, pijančevaje ali sicer neumovaje zabiti ali pognati premoženje.

Zavida.

O. Invidia, aemulatio; zavideti, zavistvovati komu.

S. Dobra je za gr. ζήλος aemulatio (Eifersucht). Kakor zavist, zavisten, zavistnik, zavidnik, zavidiv-ljiv itd., čem pisati po Vaše z a v i d a — de ž. sp.; brez zavide, níkar si ne zavidajte!

Zavodü.

O. Cursus, zavoditi ducere.

S. Nikdar mi ni po volji, kadar čitam z a v o d v pomenu „Institut, Anstalt“, ker se mi smili v njih mladina! Pišem raji v s t a v, vstanova, naprava itd.

Zavêsa.

O. Pa tudi zavêšû m., zavêšicî, aulacum, linteum, zavêšiti okûnice, nezavêšena žena.

S. Gospôda ima po sobah in dvorinah vse prepreženo z z a v e s a mi in popeto z z a v e s c i.

Zavêtû.

O. Testamentum, pactum, mandatum.

S. Omenjam to besedo le, ker vidim, da imate že Vi zavêtije in z a v ê t r i j e, zavêtrino mêsto, kar zatišije locus tectus, tranquillus, in ker pišete: nsl. zavêten cliens, z a v ê t n i k tutor (zavêtrinû cf. zaočînû adj. extra conspectum positus).

Zadušije.

O. Zadušbina — bînina, eleemosyna, monimentum, pia fundatio, serbis zadužbina.

S. Pisali naj bi z a d u š b i n a. Zadušînû imate suffocans (iz zadušiti), pa tudi pro anima datus (za dušo); cf. zazdravînû, zaupokojnû qui pro bona valetudine — quiete — fit. Morebiti a) zadušen-šna-o, b) zadušin-a-o ?

Zadû.

O. Pa zadî f. in zaždî m. dorsum, pars postica; zadnjaja *ἔδρα* anus (cf. sũ zažda nsl. od zaja a tergo, hindrach.)

S. Iz tega se pojasnujejo različne pisave: sũ zada in sũ zadi, na zadê-di, kakor nsl. Pomenljivo se mi zdi tole: cf. na, po cum nadû, podû; nobis *d hoc ortum videtur e verbo dê*, cuius vocalis finalis etiam in aliis vocabulis abiici potest p. vû zadû, na zadî; in z a d î n i c a f. hereditas, facultates relictae; zadiničnikû heres.

Zadêva.

O. Impedimentum, iz zadêti — dêvati imponere, onerare, impedire, — se impediri.

S. Kaže se, da sem jel presploh pisati z a d e v a v smislu „Fall, Beziehung, Verhältniss“, na pr. v tej zadevi, slovenske, narodne, duhovske, šolske zadeve. Paziti čem na prvotni pomen, in prav pisati o slovensko - nemških z a d e v a h i. t. d.

Zazrėti.

O. Zazoriti in z a z i r a t i suspicari, reprehendere, accusare cum dat. et loc.: zazorü - čenje, zazrakü - čije, zaziranije, zazorinü - zračinü suspectus, reprehendendus, zazorno lice, zazoriči osor na pr. gorici zazoriči byvajati; ne mozi zazrėti minè grêšniku.

S. Tudi zazreti in zazirati mi bo velikrat služilo za grajati, zaničevati itd.

Zakonü.

O. Slovo sploh znano in v Jezičniku že razloženo.

S. Veseli me nsl. zakonica coniux za stsl. saprąga (soproga, soprožnica), zakončić filius legitimus; zakonnik ali zakonik nomocanon.

Zamanü.

O. Frustra, z a m a n i c a f., unde sg. instr. serb. - c o m i gratuito et adj. zamaničnü: - čna vojska.

S. Nedavno sem čul: Ta je za nič, ta pa še za manj. Kaj veljá, da je z a m a n - i iz za manj?

Zametü.

O. Multitudo: ga je pravi z a m e t.

S. Snega namreč! Bere se stsl. i z a m e t a nota, toda o njej poznej.

Zamorije.

O. Regio transmarina, nsl. zamorec aethiops.

S. Kakor se kaže, mislite, da je prav pisano z a m o r e c cf. primorec; nekteri pisarijo z a m u r e c ter razlagajo iz stsl. murü, murinü aethiops nsl. mur, muren, murče, murček . . Ktero je bolje ali pravo? Menda se po pisanji da ločiti tudi pomen.

Zamükü.

O. Clastrum, iz zamüknaťi claudere.

S. Važno mi je, ker temu primerjate nsl. z a n j k a a n s a, serb. zamka laqueus, česar doslej nisem mislil.

Zamèriti.

O. Metiri, zamèrenaja granica.

S. Čudno se mi zdí, da nimate z a m e r a, zameriti v sedanjem pomenu; ponarejena je morda le po nemški (vermessen).

Zanesti.

O. Auferre, — na svoj stanü; — na nosilèhü; větri zanesse kraguja.

S. Tedaj je spet nsl. z a n e s t i - z a n a š a t i s e n a k o g a — olikana še le po nemški (sich verlassen)?

Zapovèdi.

O. Mandatum, decretum, edictum; zapovèdèti - atí - ovati, kakor nsl.

S. Pa sem se je skor že bal, ker n o v o č e s k i pomeni nasprotno (Verbot, verbieten), in sedaj vidim, da je moja tudi staroslovenska.

Zapodü.

O. Latebra: skry se vï zapodè malèmi.

S. Kar skoči iz z a p o d a! Kdo bi si mislil, da je to nsl.?

Zapoj.

O. Zapojstvo ebrietas: pijanïstvo i z a p o j s t v o; zapojčivü ebriosus.

S. Ta človek je pijančiv in z a p o j č i v!

Zaprèta.

O. Interdictum, in zaprètiti je increpare, praecipere, repellere.

S. Pretiti ali protiti mi je navadno, zapretiti in zapreta pa rabim premalokdaj. Z a p r e t i t i nam. zažugati, užugati (cf. subjugare.)

Zasovü.

O. Vectis, iz zasuti obruere, ali prav za prav zasunaŕi obturare.

S. **Zasov** nam. zarinek ali zapah pri durih in vratih (cf. zasunka repagulum habd.).

Zastava.

O. Kakor v novoslovenščini.

S. Pa tudi nam. zasada insidiae; zastav in zastavnik je obses. Sicer se rabi zastav in zastava, kakor zalog pa zaloga (zastav in zalog obses et pignus).

Zastapü.

O. Tutela, opitulatio; zastapiti - ati - ovati protegere, opitulari; zastapitelj tutor, zastapnikü propugnator, zastapnica patrona.

S. Menil sem, da je zastop, zastopati, zastopnik celo nova oblika po nemški (vertreten, obstruere, vrata zastopiti), in bôdla me je, kadar sem jo čital v novejših knjigah in časnikih; ali sedaj vidim, da je zastop - iti - nost itd. v smislu „verstehen“ nemškuta (zastopi se z nogo ne pa z umom!), v inih pomenih pa, kadar se govori o „varhih, pomočnikih, braniteljih, besednikih, zavetnikih“ itd., znana je bila že Vam, toraj će dobro služiti i meni.

Zahvaliti.

S. Zdelo se mi je, da je ponarejena po nemški „sich bedanken“ se zahvaliti, in da je še mlada nam. hvaliti laudare, gratias agere; ali že Vi ste imeli zahvaliti in zahvaljati gratias agere, toda brez — se.

Začelo.

O. I začelstvo na pr. sv. Marije conceptio.

S. Menda se razloči od novosl. spočetje. Tudi bi ne bilo napak, ako bi za načelnik, načelo, načelno — pisali časi začelno, z a č e l o, z a č e l n i k dux.

Zajęčari.

O. Zajęčari piši canis leporum venator — pes, ki zajce lovi.

S. Ker pišete Vi samo zajęci, vidim da je najbolje tedaj z a j e c, ne pa zajic, zavec, zec, kterih oblik celo nimate.

Zvati.

O. Clamare, vocare — vpiti, klicati, kakor novosl.

S. Pa vendar preredko, na pr. zvati na obed, zvatej, z v a t a j qui invitāt, ad coenam invitans (cf. zóvica, zóvčín Murko).

Zvêzdínikú.

O. Astrologus, z v ê z d ě n ě c a astrologia.

S. Lepše kakor zvezdar ali zvezdogled-ec, zvezdozorec ali - borec ali-slovec!

Zvêrú.

O. Časi moškega časi ženskega spola, ima tudi lastno sklanjo.

S. Posebej zaznamnja zverstvo feritas, z v e r o s t in zverinstvo beluarum natura, zverica in zverinica femina, de feris; zverina caro ferina, zverno beluarum, zverski beluinus; z v e r i t i s e n. pr. jariti se i zveriti irasci et furere.

Zemlja.

O. Kakor nsl., in le malokdaj se bere zemja, in menda samo enkrat zemĭ f., kakor česk.

S. Ali ravno ta oblika mi je všeč, da rabim lahko zemĭnŭ, zemĭskŭ — z e m n o, z e m s k o nam. zemeljsko, zemeljno. Z e m l ě s t v o na pr. telese, natura terrestris. Dasi pišejo ini Slovani zemlja tudi za deželo, deržavo, pokrajino, meni vendar ni po volji p. Sv. Ciril in Metod prideta v zemljo slovensko nam. v deželo, ker zemlja je zlasti terra, terra continens. Kako da je z e m l j a n i n ŭ Vam bil qui eiusdem est civitatis, in celo condiscipulus?

Zima.

O. Hiems, frigus, in zímĭnosti frigus.

S. Kar sicér zovejo „zimica“, je po Vaše tudi zimĭnica febris nsl. merzlica.

Zisĭci.

O. Crepidarum venditor.

S. Vi pišete: vocabulum obscurum. Poznam hišo, kjer se pravi: pri Ziscu, in kjer so res bili čevljarji.

Zlo.

O. Sej vendar sploh znano sedanjim Slovencem: malum, iniquitas.

S. Pisari naj se nam. hudo, hudobija itd. mnogotero po stsl. zloba in zlob, í; zlobiti in zlobiti se na koga irasci, aegre ferre; zlob saevus, zloba sta bila, zlobost-ota-stvo, zlobnik, zloč f. miseria, zlostvije dolus, zled f. malum, zledinü noxius p. jedno i zledno.

O. Zlorodinü, nasprot dobrorodinü, zloslavinü ignobilis, zlovodinü, zlosêcinü difficilis rectu, ad secandum; zloèistü-stivü malus, impius, nasprot blagoèistü-stivü itd.

S. Iz zel-zli je serb. zlica (femina prava) hudobna ženska, moški zlic; stari zlec t. j. zlodej.

Znakü.

O. Signum; familiaris p. svoje znaky.

S. Znamnje ali znamenje, znamenstvo, znanje in znanstvo, je tudi novosl.; paziti mi je na razloček med znamenivü significans, pa znamenitü insignis, conspicuus.

Zrakü.

O. Zrakü ima mnogo pomenov: visus, oculus, forma, facies, species, idea, contemplatio.

S. Iz korenike zr-zrk je nsl. zrak aer habd. hung. zrklo pupilla meg. zrkalo rib. croat. zraka f. radius itd. Zrklo ali zerklo, kar zenica nam. zrenica. — Zerkalo mi je doslej bilo tudi speculum, Vi imate pa le zrcalo. — Zračiti je spectare, in zračna ptica (de aquila) acute cernens, ne po novosl. razlagati. — Zritelj speciator, zrcalnik speculator; zriteljno theoretice, nasprot deteljno practice.

Zabü.

S. Radix, pravite, zëb dilacerare, olim zäbrü cf. nsl. zuberine gingiva; zëbsti dilacerare, frigere, congelari; mar tudi zëbnaüti, zëbati germinare iz perve korenike? Zëblica fringilla, nsl. zëba (Fink).

I.

Igra.

O. Igra rad. est gr sonare, proprie igra est clamor, cf. èesk. hra pol. gra et nsl. gurati se pro igrati se. Igrí f. ludus, ironia: da ne miniši igri to reèeno.

S. Pomenljiva mi je korenika gr t. j. doneti, glasiti se, govoriti. Djali ste Vi: igrati vi gusli, jaz pravim tudi: igrati

na gosli. Tudi nimate oblik igravec ali igralec, temuč igrač, igratelj, igrčnikü, igrčci ali nsl. igrec histrio, igralnica actrix, igriv, igrište itd. Menda smem reči igerstvo nam. igrav- ali igralstvo.

Izbava.

O. To kar rešitev, redemptio, izbaviti, izbavljati, izbavnikü, izbaviteli redemptor.

S. Ker sem se poprijel „zabave, zabavati in zabavljati“, naj mi služi časih tudi izbava, izbaviti tem več, ker Slovani navadno molijo: iz b a v i nas zlega t. j. reši nas hudega!

Izborü.

O. Izbrati, in po tem izborü electio, voluntas, dobry izborü virtus, izborinikü, kar izbranikü delectus, electus.

S. Z b o r n o, i z b o r n i k pišem večkrat i jaz, in všeč mi je Vaš izbiranü probatus. Izborno, izbornik titulus libri, lat. collectio, collectura, raji pišem sbornik. Istega, le nekoliko bolj notranjega ali duhovnega pomena je izvoliti, izvolitelj, izvoljenik electus, ki se bere že v brizinskih spominkih.

Izvrüstinü.

O. Omnium sermone tritus, recte eximius.

S. Prav pogostoma mi rabi iz v e r s t e n „ausgezeichnet“, dasi mi ni prav po volji; vendar je slovo dokaj boljše ko hrv. odličan (Vid. Jezičn. II, 24)! Vrüstinü je stsl. coevus, in verstniki so zlasti tiste starosti; ker je pa v r ü s t a tudi conditio, linea, naj mi tedaj pomenja izversten takega, ki moli iz verste čez ali nad druge, toraj „eminens“. Nekoliko se vjemajo v pomenu tudi izročnü, - itü, - itinü; izęstinü ex izim et suff. šta-izęti eximere, cf. ἔξαιρετος et eximius: izrędinü - divinü, na pr. pisčci extraordinarius, eximius, insignis.

Izvēstje.

O. Kar izvēstj f. certitudo, izvēstiti - stvovati, - štati - avati certiozem, securum reddere, — se confirmari, certiozem fieri; izvēsto - stino certo, izvēsto mi jesti persuasum habeo; pomoštnici, izvēstnici i pobornici (propugnatores).

S. Navadna mi je že beseda sedaj, kar dajó šole svoje izvestja ali sporočila konec leta; nsl. na zveste roke dano fidei commissum.

Izgoj.

O. *Proprie exlex, izgojstvo proprie conditio hominis ex-legis; lucrum in venditione hominis, uti videtur —.*

S. Kaj pa, ko bi izgojstvo bilo to, kar se priredí ali pridobi pri izgoji ali izgojjevanji na pr. rejencev, rejenčie?

Izmetü.

O. *Eiectamentum, izmetnati, -ati eicere, izmetaiemü mladenci.*

S. Izmetajem mladeneec ali učeneec, in izmetinü abiiciendus, uti videtur, izmetna reč, izmetne knjige, izmetni učenci.

Iznaiti.

S. Nisem mislil, da ste že Vi pisali iz n a i t i - i d a - i d e š i invenire; i z n a h o d i t i noscere, — se nosci.

Iznebyti.

O. *Iznebada, -badeši interire: mnosi otü grekü iznebyša.*

S. Nsl. znebiti se česa, sed. znebam se (sich entledigen einer Sache).

Izumiti.

O. *Izuminü amens (cf. exlex, exspes).*

S. Izumiti koga t. j. iz uma spraviti mente privare; izumeti, izumiti ali -ljati se mente privari (izumljena duša).

Ili.

O. *Ili conj. vel, quam; ili - ili aut - aut, na pr. ili tele byli ili osle; li ili: čto bole jesti, darü li ili oltari; ni ili sed, a ili itd.*

S. O tem sva že govorila (vid. Jezičn. I, 22; II, 27) in služi mi vsako posebej, naj mi rabi tudi oboje skupej. *I* naj se loči razun tega *α*) *i* conj. et, etiam, in *β*) *i* interj. nam. ei: *i* kaj pa delaš, *i* daj mi pokoj!

Imenitü.

O. *Celeber, nominatus (renommirt); i m e n o t v o r i j e* ili imetvorije onomatopoea.

S. Kakor Vi, pišejo tudi ini Slovani imati in imeti, imanje, imenje in imetje (Habe), i m o v i t, imovitec dives.

Inū.

O. Inū mi služi pogostoma ter pomeni a) alius; b) unus, vū ina, vynu semper; c) quidam. Inakū, inakovū diversus, inūstvo, inakovīstvo diversitas, inamo, inače, inogda itd.

S. Tudi o tem sva že se ménila (Jezičn. I, 46.); tu naj le opomnim, da se mi prav dozdeva, da je naš un-a-o iz stsl. inū unus, alius, ne pa kar iz lat. unus, in da toraj ni treba pisariti on-a-o nam. un-uni-a-o (cf. stsl. igo, čes. jiho lat. iugum, jih-jug, jihovec-jugovec, jinoš-junoš, jitra-jutro, již-juž-už nsl. že). Pišem že tudi in a e za drugače, inamo za drugamo, inovrec, inosloven, inoskazateljnen allegoricus itd.

Iska.

S. Kratka pa krepka za petitio, i s k a t. j. prošnja, zlasti v glagoliških knjigah, iz iskati petere, quaerere.

Iskri.

O. Iskri adv. prope, praep. cum genit. iungenda, πλησίον p. iskri smriti, nsl. isker proxime habd.; iskrinū ó πλησίον proximus, certior.

S. Iskerna ljubezen je toraj nsl. a) iz iskra, iskrén -iskern, g o r e č a, ali b) po stsl. bližnja, ljubezen do bližnjega. Iskравū imate sicer scintillans, in iskren -iskern je nsl. tudi resničen, právi-a-o (sincerus).

Iskusinū.

O. Peritus, expertus, probatus: - mužī, - ino zlato, - pisanija, veštīmi i pisanīmi; iskusi f. tentatio in iskusi m. experimentum.

S. Tedaj mi ni treba pisariti le skušen ali izkušēn mož, ampak smem kar iz i s k u s - a ali - i: i s k u s e n - s n a - o.

Ispraviti.

S. Ali tudi iz p r a v i t i - vljati corrigere, reformare, izpravitelj corrector.

Istina.

O. Istina, istovina veritas je iz i s t ū adj., ki ima te le pomene: qui vere est, verus; idem; ille; principalis; genuinus; insitus, qui natura est; purus; vehemens.

S. Vū istina vere, omnino, pravite; ali pri i s t ū pišete: nsl. k istomu zdencu prip. do ista prip. ta isti trub. zister

zwar e za isto že; istinga (kakor grevinga menda nam. istinja) capital hung. bulg. ist serb. isti idem mik. istom, listom dummodo saltem mik. istjahno živ. 85. itd.

O. Istivü p. pastyrí verus, istinínü, -nikü, isto vü -, vinü verus, verax, diligens, accuratus; istíci reus, debitor, in fontt. russ. actor; istéje accuratius na pr. skazati, vidéti, slyšati, smotriti; principaliter.

Isto.

O. Gen. istese testiculus, raro sing. num. usurpatur; iste sa renes, istesè-i.

S. Nsl. obist f. ledvica, pl. obisti ledvice, tudi obistje (das Eingeweide, Murko).

Istorü.

O. Damnum, sumtus: — platiti.

S. Zdi se človeku beseda istor skor madjarska; ako pa pomisli, da je korenika tr, kakor v stsl. trošiti, istrošiti impendere, consumere, vidi, da je slovenska.

Istüba.

S. Pri nas pravijo celo ispa, grem na ispo, predivo mikajo mati na ispi t. j. pod streho.

O. Stsl. istüba tentorium, russ. istüba, istba, izba. „Vocabulum hoc, de cuius origine germanica dubitat Schmeller, a germanis mutuati sunt slavi et, uti Diezio videtur, romanenses et celtae.

S. Kje pa so isti „celtae“? Imenitni so pomeni v raznih jezicih: cubile, cella vinaria, coenaculum, vaporarium, fornacula. Kako se je spreminjala beseda po nemški: ahd. stupa, mhd. stobe, nhd. stube. Pa se razni slovenščini čudite v raznih dobah!

K.

Kazanije.

O. Institutio, admonitio, praedicatio.

S. V poslednjem pomenu bi se je rad poprijel, kakor se rabi česki in poljski kazati t. j. pridigati, in kazanje, kazatelj, t. j. pridiganje, pridigar; vendar mi znamnja reč nekoliko prevnanje.

O. Kaže se z besedo, s telesno ponašo, z vsim življenjem in vsega tega je treba iskrenemu učitelju duhovskemu, sicer je kazitelj, ne pa kazatelj.

Kakovü.

O. Kakovü-a-o je že navadno v nsl.

S. Pišem res kakov-a-o qualis in kolik-a-o quantus, rad bi pa tudi kakovïstvo, kačïstvo qualitas in kolikÛstvo, količïstvo quantitas.

Kasati se.

O. Kasati se p. na nebesih, dëla i dëlu, grëha i grëhu, slovesy ljutimi sego kasajeti se itd. tangere, ter kosnati p. ašte ihü koje slovo kosneti, samogo ne kosni; — se na pr. da se bi jem kosnula.

S. Konj kasavec succussorius habd., pišete Vi, in večkrat sem že premišljal, s katerim glagolom se vjema slovanski kosnuti — kasati: ali kositi (seči), kösiti (obedvati), kusiti (okusiti-šati jedivo ili pivo), ili kasati nam. kavšati se, kasneti ali muditi se.

O. Kosa in kosori falx je stsl. tudi (rus. kositi schief, schräg hauen, mähen; koso schief, schräg,) kašiti edere; kusiti cf. gr. γύσθηται lat. gus-tare, gustus (k vocabulum slav. peregrinum esse docet); kašati mordere, kašü nsl. kos ali kus cauda mutilatus; küšünü-nivü, tardus do küsna sero, küšnëti tardare (cf. nsl. okašati se).

S. Prav dozdeva se mi, da je nsl. kasati ali kesati (ksati) se Vaše kasati se tangere t. j. terkatì se na persi, čelo, ter razodevati tako svojo žal — tem več, ker „kasati se“ v mojem pomenu drugi Slovani nimajo.

Kajati se.

O. Kajati ali žalovati, lugere, — se, kajä — eši se nsl. kesati se poenitere, kajanije ili kajazni poenitentia.

S. Kajati je nsl. časih kar grajati ali karati vituperare, kajati se bi bilo kesati in pokoriti se poenitere, in ker je brati že v mojih brizinskih spominkih, ker ga govorijo beli Kranjci, govorijo in pisarijo bližnji mi Hrovatje itd., zakaj bi ga sedaj ne pisaril i jaz!

Kvari.

O. Kvari f. damnum (škoda, zguba) mon.-serb. cf. magy. kár.

S. Pa ne, da bi bila tuja? Znamenivo je i to, da je stsl. ženskega, nsl. in serbski pa moškega spola: kvar-*a* ali-*ú* (kvariti, vkvarjati se).

Kvičati.

O. Kvičā-eši grunnire, de sue (grunzen).

S. Menda tudi o družih zlasti mladih živalih na pr. zajec kviči ali kveči.

Kladeži.

O. Kladiči, kladeniči fons, puteus, canalis; kladeži peregrinum esse arguit syllaba finalis-*e* z l.

S. Drugi menijo, da to ne veljá (vid. Glasn. X, 12); pomenljivo je, da je tako pogostna v starih knjigah slovanskih (cf. nsl. klasti-kladati, klada itd.).

Klepati.

O. Kakor nsl.: tundere, pulsare, significare.

S. Mika me, kar pišete o tem: radix klep habet vim 1) sonare, pulsare nsl. klepati koso, žila kleplje, klepec klapper, klepetati, klepetec, klopotati, klopotec, croat. sklapati crepitare rum. klopot campana; 2) claudere nsl. skleniti, odkleniti nam. sklepniti, sklepati, zaklep, zaklopiti, sklopiti, — se, oklen band, klep kettenring, serb. zaklapati, zaklopae; 3) calumniari russ. klepati cf. and. klappa ags. klapjan lat. crepare russ. kropotū.

O. Na to primerjaj stsl. klepičij qui significat, klepalo (bulg. läutebret) campanae genus, klepalice campanula, klopotū strepitus, sonitus, klopotinikū strepitum faciens, klopotna igra; klepica tendicula, klēta, klētūka, klēti domus, cella, conclave, klētinikū cubicularius; klevetati obtrectare, kleveta calumnia, contumelia, klevetari, — tinikū accusator, calumniator (vid. klēti, klētva ius iurandum, maledictio).

Klikū.

O. In kliči clamor, kakor kliknāti, klikati, kličati cf. kričati, kričava clamor, eiulatus.

S. Nsl. klic, klicati, pa tudi klikne, vzklikniti, vzklik.

Kljuka.

O. Kljuka je stsl. dolus na pr. vū nemže kljuky nēsti, in kljukavū fallax, subdolus p. kljukavo pisanije.

S. Torej hudi Kljuka e e ni imel zastonj tega imena! Nsl. je kljuka tudi, kar stsl. ključī uncus, uncinus, kljukast aduncus, ključ clavis, ključar in ključnik claviger, ključiti claudere, nsl. sključiti, priključiti; ali ključiti in ključati se je stsl. convenire, ključimū in ključajemū conveniens, congruens, ključimostī aptitudo.

Knutū.

S. Znamenivo je, kar pravite o knutū: „In fontibus linguae palaeoslovenicae hoc vocabulum non legitur, neque aliae linguae slav. praeter russ. id agnoscunt“. — Pa še pri tem pišete: „altnordisch“: knûtr (hnûtr) nodus (gnodus), „gothisch“ hnutô! Kje je tedaj „knut-a“ doma?

Kovarstvo.

O. Kovū stsl. tudi seditio, insidiae p. kovū kujušte insidias struentes; zlasti pa kovarstvo astutia, kovarstvovati machinari, insidiari.

S. Kakor kovati cudere, je kovariti, kovaren, kovarnik astutus, kovarstvo t. j. zvijaštvo.

Kokotū.

S. Ker pravim kokotati, kokoš, stsl. tudi kokoša gallina; kaj bi ne rekal petelinu svojemu tudi k o k o t ū gallus!

Koliba.

O. Tugurium gr. κολύβη, kolibica tuguriolum, kolēbiti movere, kolēbati agitare, lacerare, — se, kolybēli cunae.

S. Menda vendar ni iz gerškega; imajo kolibe in kolibice sploh Jugoslovani, in kmetiču, ki si je postavil hišico, kakoršne so časi ob vodah, na ladijah itd., pravijo pri nas kolibar, kolibnik.

Koli.

O. Koli in kolē quando; do koli in kolē quousque, po koli aliquando, otū kolē a quo tempore; koli adv. quantum, quam, quomodo, quid.

S. Prav zdí se mi, da je Slovencu lastno: koli često, koli veliko, svêtlo, dobro, — koli kratī ali kraty quoties; ni mu treba pisariti tolikrat kako, koliko, kaj ali kej veliko dobro, lepo.

Konj.

O. Konj a) initium, b) konj — kodj hrov. apud, c) post, iuxta cum gen.

S. Mika me stsl. iskoni dokoni, kar je brati že v brizinskih spominkih; konati, dokonati za končati; konica mi je ostri konec ali špica; končina finis, pa morebiti tudi predmestje na pr. šempeterska, krakovska končina; konečnik ali celo končnik codicillus.

Koriti.

O. Koriti kogo contumeliose tractare, — se illudere.

S. Kako morete s tim primerjati nsl. „okoren, neokoren, tvrdokoren“ pertinax v istem pomenu? Nekdaj ste pisali scr. kr punire; tedaj bi koriti vjemalo se in karati. Ali je sklepati s pokoriti subicere, pokoriti se subditum esse, obedire, pokorinü obediens tako, da je okoren, neokoren (cf. oslušen, okreten — nekreten) tisti, koji se ne zna ali pa noče pokoriti ali kloniti, ponižati, bodi si telesno ali vnanje, bodi si v duhu ali notranje?

Kotva.

O. Pa tudi kotüka, kotka, kotvica α) felis, β) ancora; nota lat. catus, catta, nhd. katze.

S. Nsl. kotva, pravite. Nekteri pišejo za lat. ancora sidro menda po gr. σίδηρος železo, jeklo; navadno maček v obeh pomenih. Ker je stsl., rus., pol. in česk. kotva in kotev, bi rad, da se rabi i novoslovenski, vsaj za ancora ali sidro.

O. Imaš sicer nsl. kotiti gignere, kotati volvere, od kodar stsl. kotiči cylindrus.

S. Kotiči Vam je tudi cella, mansiuncula, serb. kočina; kotarü fines; kaj pa kotera, kotora pugna, rixa, koterati coarguere, kotorati se pugnare, kotoriv-ljiv-nikü rixosus, pug-nax, inobediens; ali so v zvezi s kot-iti-ati, ahd. kottr, ali s koteryj, kotoryj quis?

Kočiti se.

O. Kočę se na pr. kočiši se legosta; quid significet, ignoramus.

S. Na gorenjem Kranjskem je koč pregrajen kraj za odstavljenel telca, prasca ali sploh govedo, ktero dobiva kaj posebne kerme; od tod morebiti kočljiv (nem. hackelig, heicklich), kočljivost, in kočiti se, ter celo stsl. kotějnü adj.

O. Kotêjnũ adj. significatio nobis ignota: stavětũ liše kumiromũ trapezy kotêjnyę.

Koštuna.

O. Fabula, comoedia, nugae (cf. kost-, gr. κόπτος alea); koštĩ gracilis.

S. Pač čudna beseda! Koštunovati — ništivovati fabulari, iocari, koštunĩnũ — nikũ iocosus, — ništvo iocus. Spominja me tolikrat slišane „kunšten, kunštovati se“. Koštuny pl. f. scurrilitas, cod. bulg. šęgy.

Košulja.

O. Indusium, košulica.

S. Beli Kranjci moji nosijo košulje in košuljice. Sicer pišete: nsl. košulja indusium, „kõrbchen für haselnüsse“; mar ne kozulja, ali kozulj (Erdbeerkõcher)?

Kraj.

O. Extrema, littus, finis, kraj ušese lobus, cf. vüskraj, iskrĩ adv. prope cum gen., confinis; vüskraj mene, konja itd.

S. Nsl. „Kranjec male a kraj derivant“, pravite. Tega omenjam le, da povém, kako razlagajo sedaj že Kranj, Kranjec: a) iz karn (skalnat verh, Carnia, Valvazor, Schlõzer), b) kraj t. j. meja (krajina, pars extrema, confinium, marka, fines Italiae, Linhart, J. Erben), c) kraj t. j. dežela sploh (regio, provincia, cf. Hicinger), d) po gradu ali mestu Krajnskem, na skalnatem kraju ali ostrogu nad vtokom reke Kokre v Savo (stsl. krajnĩ adj. άκρος, άκροτατος extremus, Krajni grad, Acropolis cf. Šembera pg. 186. 187. Zap. Slované).

Krakũ.

O. In pokračilo gressus cf. scr. çrank ire.

S. Česk. je krok gressus, pokrok progressus (Fortschritt); nsl. k o r a k, korač, koračaj, korakati, koračiti in kračiti; k r a č a coxa, okrak pes suillus itd.

Kramola.

O. Seditio, insidiae, tyrannis, turba, bellum; kramoliti kogo turbare, — se pugnare, — lovati — listvovati dissidere, kramolivũ — lĩnũ seditiosus p. kramolĩna myslĩ, vęštĩ, męsta; publicus; — listvo turba -nikũ, -nica novas res molians.

S. Brat moj na vzhodu ima kramolü „lärm“, pišete Vi; jaz pa imam kramljatiloquor, kremelj sermo, ter primerjam stsl. govoriti, govorinü seditiosus (vid. Jezičn. VI. str. 23).

Krajati.

O. Kraja-j-e ši scindere na pr. hlébü cf. magy. korej frustum panis, krajec, rad. kra secare.

S. Pa tudi krojiti, krojitelj secans, krojilo ensis, nsl. kroj, krojič, krojač ali krajač sartor.

Kremli.

O. Castrum, kromü arx cf. rus. kroma befestigung.

S. Kremlj ali kremelj je grad v Ljubljani, kakor v Moskvi! Jarnik spričuje, da je na Koroškem kremelj a) das Gespräch, b) die (innere) Festung; od tod kremlica, nekdaž terdnjava (zdaž razvalina) zoper Turke, po narodni pesmi: „Oj ti preljuba kremlica, ki si naša zabanica! Morebiti se vjema z naslednjim kremij-ene, nsl. kremen silex, ardor p. kremenit otrok (lebhaft), ali tudi skreniti se (nam. kreniti, kakor stsl. krenü n. kremy) inniti.

Krivü.

O. Kar nsl. obliquus, curvus, nequam, noxius, pravus.

S. Pišem sedaj skor le kriv in krivica; zakaj bi ne pisaril tudi: krivda, krivnja culpa, crimen, krivina, krivota, krivost curvatura, iniustitia, iniuria, krivljiv-ost (Murko); krivec je nsl. aquilo, reus, krivok serb. strabo, krivak bulg. krummer hirtenstab, krivogled, krivonog, krivopet, krevljast curvus cf. krevsati beim gehen mit den füssen aneinander streifen.

Krina.

O. Tudi krinü modius, krinica hydria, catinus, olla, urna; krinü liliüm pa je iz gr. κρίνον.

S. Mar ni krina iz s-kriti? Krina serb. labellum, krinca scutella; rus. krynica cisterna, nsl. krnica lacus (presskufe), vortex; krineica t. j. skrinja-njica arca, arcula, locus; krinka pa je šema (larve).

Krüma.

O. Krüma, krümlja (i krümü rus. kormü m.) a) cibus, pabulum, victus; b) krüma gubernaculum, puppis, krümlja gu-

bernatio p. crkovnaja; krümčaja t. j. knjiga liber iuris canonici, graecis *πρωτόδικον* dictus.

S. Jaz pišem kerma, kermiti a) alere, pascere, kermitelj-nik educator, nutritor, kermilica-iteljница nutritrix, kermilec paedagogus, kermljenik, kermnik stsl. krüminikü alumnus, — nica alumna, krümilište locus nutritionis; kerma, kermiti b) gubernare-críkvi, korabi ili korablí (gr. *κάραβος*, scapha e vimine et corio, korab čes. cortex et navis), kermar, kermitelj; stsl. krümičij gubernator (magy. kormany, koroman steuermann), kermilo-lee, kermilnik-nica, kermil-iteljstvo, kermljenje, kermovanje gubernatio itd. — Pa ni moj Krim nam. Kerm, kjer raste dobra kerma? Krümljati se stsl. epulari cf. nsl. kremljati.

Krèvati.

O. Quiescere, habitare.

S. Nsl. okrèmati convalescere, pišete cf. kremy-ene; navadno se čuje o k r e v a t i, bulg. krevam se surgo, čes. okřatiávati refici. Pa ne nam. okrepvati, kakor okrepniti, okreniti indurescere, skrepeniti rigere, krèpü stsl. firmus, fortis, proprie rigidus, durus.

Krèņati.

O. Krèņ-èši (krèņn-) deflectere, krèņati flectere; krèņiti se torqueri, krèņü tortus, immitis; krèņina cholera cf. scr. krunè-curvari.

S. Nsl. kreniti gubernare, ukrniti; krenufi se movere modice, razkreniti noge; kretati, nevkreten firmus; iz krèņü je krotovica, krtovica gedrehtes garn, schlinge; krotò, kruto valde, croat. k r u t durus, rigidus, crudelis.

Kuditi.

O. Vituperare, accusare, corrumpere cf. lit. let. skaud dolere et scr. kud; croat. serb. kuditi spernere; kuditelj qui vituperat.

S. Jeli v zvezi stsl. kuditi in kujati murmurare; ne kujaj mi da mihi veniam, nsl. kujati se aemulari (schmollen); kujanije superbia, recte murmuratio, kujba zelotypia rad. ku et suff. iba?

O. Se vé da.

Kupü.

O. Kupü a) proprie cumulus ahd. húfo, hauf, simul; b) emtio, mercatura.

S. Znamenivo je, da pišete α) na kupi p. sizvati ljudi, vü kupi sibrati se, žiti, sèdèti, na vkupi, vi kupè sèsti; kupino simul p. rasti, si otroky; β) kupü, pa tudi kupija, küplja mercatura, merx, emtio, serb. kupnja, kupenica fundus emtus nsl. kupnica ager emtus, kupilo, kupilno, kupilište forum; kupèij, kupičina mercator, kupičištvo mercatura, negotium.

Kurü.

O. Kurü gallus, kura, kurica gallina, kurę-rete pullus gallinaceus.

S. Iz scr. kur sonare, nsl. peti, petelin; in ker rabim kuretina, kurnik, kura, zakaj bi ne tudi kurüm.!

Kvati.

O. Kyvaja-vaješi movere caput na pr. glavami, glavu, si caremi consentire cf. gr. κύνειν; stsl. kyti, serb. kinuti scr. ku ire; kvati-aja-ješi.

S. Nsl. nekdam tudi kivat, sedaj navadno kimati movere caput, annuere.

Kydati.

S. Nsl. kidati iacere, eiicere na pr. gnoj, sneg.

O. Stsl. tudi blasphemare p. imena, slovesa zljaja komu kydati; cf. kinati se nasci rad. kyd.

Kypü.

O. Imago: kipom moimi ego ipse, u svoiemü kipu.

S. Nsl. serb. kip magy. kęp: de kapi cogitandum non est. Tega ne umém. Kapi stsl. imago p. obrazy tvore i kapi, vi božiju kapi stvorivi človeka; statua, idolum, theca, vagina, talentum; kapište delubrum, statua, sculptile; cf. alb. kęp lapides caedo goth. skapjan; pa ne stsl. kypèti salire, kypènije bullitio na pr. plammenoe kypenije?

Kyta.

O. I kita ramus, kytüka corymbus.

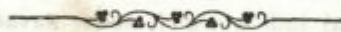
S. Nsl. fasciculus, ramus, nervus, cartilago, žilnata kita lacertus, rus. dial. kita ligamen; serb. kititi ornare, in od tod

menda stsl. kyčiti, — se inflare, bulg. kiti, kiči ornare; kyčeniye superbia, kyčivü superbus, kyčije fastus. Vi primerjate s kyka, kyčika coma nsl. kečka. Ker pravite: de scr. kak superbire non videtur cogitandum; se morda vjema kíta s kititi, kičiti, in kinč je nam. kič, kičije t. j. lepotičje, okrasje, kakor krinka nam. krika iz kriti, ne pa iz magy. kinč!

Kašta.

O. Kašta-ica-erica σκηνη tentorium, nidus, tugurium καλύβη, kaštīnikū, kaštēvati — štujā — ješi in tentorio habitare cf. bulg. kŭta servare et kaštŭ angulus, kaštīčī i kotīčī mansiuncula, nidus.

S. Hrov. je kuća nsl. koča-ica, kočar-ica-riti; bulg. je kŭštŭ, kŭta servare, in nsl. morebiti kašča, kašta (Getreidekammer — Kasten) naravnost iz stsl. kašta, ne pa iz nem. Kasten.

L.

Lagvica.

O. Nekaka sklenica, stsl. poculum, *λάγηρος*, lagena, laguncula.

S. Če se tudi vjema z gerško-latinsko, vendar je občna že, da jo smem rabiti i nsl. lagev, lagva, lagvica.

Lagoditi.

O. Convenire, adulari, se dare na pr. ni pitju ni édenju ne lagodite; lagodnũ conveniens, congruens, moderatus; optimus.

S. Tako se reče lahko tudi nsl. lagodna kazen, muka, vlaga, teplota, zima, lagodna pa liha piča t. j. primerna pa nezmerna ali preobila.

O. Lagodino i lagojno convenienter; česk. je lahoditi adulari, lahoda comitas.

S. Nsl. pa, pravite, je lagoda, lagota petulantia, lagoden petulans, in celo infirmus, kakor hrov. serb. nelagodan, nelagodstvo languor. Jeli korenika lag-leg, lahek-lehek, lahoten? Murko ima lagoden t. j. brez vrednosti. Lagoj, pišete Vi, nsl. malus: lagoje drevo; kar jaz vem, je lagoj krik, vpitje p. lagoj gnati, večati ali kričati.

Ladnũ.

O. Orestũ i Piladũ ladna bysta i tēlomĩ i mudrostiju; ladnũ aequalis, ladno, ladinovati consentire; rus. je ladũ concentus.

S. Polj. in česk. pa ordo (bez ladu a skladu); morebiti je ladnũ nam. vladen (cf. ladati in vladati) to kar vrũstnũ aequalis, coaevus.

Lajna.

O. Lajna n. pl. latera, ilova —, zdanije lajno laterum confectio; stercus.

S. V drugem pomenu je nsl. lajno n. sg., lejno; lajnje schleimige excremente; gr. *κοπρώνυμος* je stsl. lajnoimentũ! Smel bi rabiti lajno tudi v stsl. prvem pomenu nam. opeka, cegel.

Lakati.

O. I alükati esurire, ieunare, abstinere, lačba i alučba fames, lakota i alükota, alkatelj-nica itd.; lakomiti se cupere (cum dat. rei).

S. V drugi obliki je stsl. prav navadna, nsl. pa meni neznana. Jaz pišem lakomen, lakota in lakot, lakomnost, pa čem pisati tudi po Vaše lakom cupidus, avarus, gulosus, lačba, lakomost, lakomstvo, lakotec in lakotnik, lakotnija, lakomica (liv, lijak) itd.

Lani.

O. Lani anno praeterito, otü loni, čes. polj. loni.

S. Lani in vlani, lansko leto, lanina t. j. lanske reči. Veseli me, da se čita že stsl. lani, ker sem bal se, da je tujka (Panno).

Lančuhü.

O. Lancuh je tudi poljski catena, cf. mhd. lanne.

S. Nsl. lane c, verste, čerte lančnice, serb. lanac t. j. veriga.

Laska.

O. Adulatio p. grozoju i laskoju; laskavü-viči-atelj, laskanije blanditiae, laskati kogo, — se komu.

S. Sicer ne pravite, da je tudi novoslovenska; ali ker jo pišejo slovanski knjižniki sploh, jo bodem pisaril i jaz, sej je laske in laskavosti tolikanj na svetu! Znameniva je čes. laskomina, kar nsl. serb. skomina ali stsl. oskomina stupor dentium.

Lajati.

O. Lajati a) latrare, contumelia afficere, cf. lat. la-mentum, la-tro scr. rã; b) insidiari scr. lâ capere, accipere v. lovü.

S. Lajati latrare je tedaj tudi psovati in loviti, lajatelj, lajateljstvo insidiae, laj vituperatio, lajčivü iurgiosus ki koga z lajnom, ali ki rad na druge laja; lanati t. j. zalajati serb. lanuti, (morebiti nam. lav-lajnuti; cf. gr. *ἰλαω*.)

Lebedi.

O. Le ruski Slovan je ohranil še mojo obliko; ini pišete zdaj lobod, labod-ud-ut. Kaj, ko bi se poprijel moje nekdanje pisave lebedi m. gen.-di cygnus?

S. Kakor drugi, tako jaz.

Ležaga.

O. I ležah ū cetus, piscis cartilaginosus.

S. Korenike slovenske mi razun tega zaznamnja lahko legana, ali hrusta, ki leži, kakor kaki kit ali morski som!

O. Ležaga suff. videtur esse jaga cf. vinjaga t. j. vinski grozd; ležah ū vox, ni fallimur, formata ad similitudinem graeci κῆτος, quod interpreti a κείται pendere videbatur.

Lemeši.

O. Aratrum, vomer; cf. oserb. lemić frangere rad. lem, unde lom ū; nserb. lemjaz sprosse (der leiter).

S. Jaz pravim sedaj lemez, drugi Slovani imajo pa lemeš in lemeš, kakor Vi. Lemez je črnogorski tudi prekla ali preklada na strehi.

Libavŭ.

O. Liběvŭ-ivŭ gracilis; liběvati-ěvěti debilem fieri na pr. jeliko tělo sillněeti, toliko duša liběvěeti.

S. Ker pravite nsl. libivo pulpa in čes. liběvy, libivy pulposus, mi utegne kterikrat služiti i Vaš libav-ev-iv (cf. schlank u. schwächtig).

Lisŭ.

O. Lisŭ m. vulpes mas, lisica f., lišę vulpecula.

S. Za mošk. imam nsl. lisjak in liseč; lisiliska mi rabi malokdaj, pa je oblika pripravna. Vidim, da mi je pisati lisjak (Fuchs), lisica, lisjačica, ne pa lesjak (Holzer), lesica. Jeli korenika v stsl. listi čes. lest, lsti, instr. pl. lstmi, fraus dolus, listiti decipere (cf. goth. lists, germ. list)?

Lihŭ.

O. Lihŭ adj. redundans, nimius, comp. liše plus-maius; lihva usura (cf. goth. leihvan nhd. leihen) itd.

S. Slovani rabijo tolikrat besede iz te korenike; jaz jo imam že tudi v briz. spom. liho-jedenje liho-pitje t. j. premnogo, nezmerno jedenje in pitje; sicer pa morebiti v reku lih ali sodev (sodu-a, sodati, liho ali sodev igrati, so-děti)?

O. Stsl. tokŭmoje i lihoje, hrov. tako ili liho, čes. suda či licha par-impár; lihŭ je tudi malus p. dobro ili liho, lisi ljudije, čes. lichy (schlecht, schwach; unaufrichtig; falsch, unecht, ungerecht).

Ličina.

O. Ličina larva, to kar krinka; ličiti formare, -se simulare, ličnikü sudarium (ličnjak).

S. Licedej in licemêrû simulator, hypocrita, fallax (Gleissner), iz lice in mêrû scr. mê, unde mêniti mutare, homo, qui vultum mutat.

Lobü.

O. Navadniše mi je lübü calvaria, lubina calva, lübünü i lübivü; vendar tudi lubina in lãbina.

S. Rus ima sedaj lobü t. j. čelo, loban t. j. človek z velikim čelom, lobnoe mêsto t. j. morišče; Čeh leb (lbu) t. j. a) glavni črep ali čepinja, b) obel grič, holm ali kogel; lebk a čep in čelada; leban-en je česk. moravsk. pleša ali plešec. Nsl. pišete g-lu-lbanja cranium, lebk a galea.

O. Jarnik piše l'b (die Stirne, Front, Rundung, Vorderseite, Kahle itd.), in izpeljuje iz tega Lubno, Lebinje, L'benče, Libič, L'belj (Loibl), L'beliče, L'bljana (in der Front der Citadelle — kremlj — erbaut) itd.

S. Linhart jo razlaga pa iz Luba, Lublena, Lublana (II., 206) ter pravi, da se s tem vjema celo nem. Liebe in Leben; jaz pa terdim, da so iz te korenike imena Leb (ne Leeb) Lebén-án-ar (ne pa iz nem. Leben), Lobar (cf. Kogelšek), in jako se mi zdí, da tudi stsl. lobüzati.

O. Lobüzati, lobyzati osculari, salutare, lobüzü, lobüzanije osculum cf. nhd. lefse, quod cum lab in lat. labium, labrum cognatum est, ergo rad. lob cf. lat. osculum et nhd. maulchen, mündchen.

S. Kaj pa, ko bi lobü-yz-ati vjemal se z ljubiznû adj. amicus, exoptatus, ali z lizati lambere, ker pri besedici le d v a vix pišete sami: cf. jedva, quod fortasse pendet a pron. i et językü, quod cum liz lat. lingere cognatum putamus? — Lobyzati cf. ljubiti amare, osculari; scr. labhprehendere addito sibilo, lubh cupere. — Bela Ljubljana pa se mi je tolikanj priljubila, da jo čem, razlagajte jej ime kakor koli, pisati vedno Ljubljana, če je tudi precej že osivela.

Lovü.

O. Lovü venatio, piscatio, lovü loviti, na lovêhu; lovčij, lovčij venator.

S. Pa imate tudi lovlja, lovitva, loviteljstvo venatio, lovitelj, lovljenina praeda; lovinikü-nica; serb. lovnja. Nsl. lavkati t. j. pabirkati ali paperkovati; hrov. lanuti vjeti in zalajati; rus. lovkij t. j. ročen (behend, gewandt).

Loza.

O. Stsl. palmes, vitis arbori applicata, lozije, lozinije palmites, sarmenta.

S. Nsl. je loza vitis ters, lozje tersje, pa tudi po Dolenskem in Notranjskem silva log (prim. lozar-logar, Förster).

Ludü.

O. Brezumen, nespameten, buj; zaludo incassum; luditi decipere, ludostü stultitia.

S. Drugi Jugoslovani pisarijo sploh lud-ast, ludorija ali v množ. št. ludorije t. j. norčije, ludovati neumovati itd.

Luča.

O. Radius, lux, luna; lučif. nsl. tudi taeda.

S. Bukova ali borova terska, s katero si svetijo na kmetih; lučina (rus. Kienspan); dobro mi bode služila stsl. luča radius, in še bolje glagol Vaš lučati-lučiti.

O. Lučiti-ati nancisci, invenire, sülju-sülü-, klju-klü-, lučiti in lučati se contingere, accidere, sortiri; ključinü-čimü-iminü aptus, congruens, idoneus, ključimostü-imistvo aptitudo.

S. Nsl. je lučiti-ati iacere, lučaj iactus (Wurf-weite), stsl. casus. V tem smislu mi rabi sedaj slučaj, naključje ali naključje, pri-naključiti se itd.

Lysto.

O. In lystü tibia (Schienbein), pl. lysta i lystove.

S. Nsl. litka, pišete, listanjek sura (Wade), latki meča, serb. list, tedaj mečna cev ali piščal.

Ligükü.

O. Oblakü, větrü; ligükü serdcemü, pēti po ligüku, ligicēm glasomü; ligüčina levitas, -čiti leve reddere.

S. Kakor v glagolu, spreminjam tudi v pridevniku ter pišem lagek-legek-logek laže-lože, ali radi lepoglasja lahek-lehek-lohek, stsl. že lihkostü; vendar vidim, da mi je navadno

pisati legek-lehek-lehko (ne pa lohka adv.), legost-ota, leg-lehkota. Zlasti pa me mika Vaša liza utilitas.

O. Liza, poliza f. utilitas je slovanska, rus. dial. poliga; liza-ê licitum, -iesti licet, čes. lze; est vero lizê adv. a lig-ükü, rad. lig.

S. Tedaj je tudi moja; mar se vjema s hrov. lazno? Kad bude mi lazno ali kadar utegnem, kadar bodem mogel.

Lê.

O. Lê adv. ημι-semi-, lê živü semimortuus; cf. nsl. lestor tantum et jele; leky ως uti šaf. putat compositum esse e lê et aky, nobis ad radicem lik trahendum videtur; cf. nsl. liki, hrov. leki.

S. K l ê t i pišete: nsl. lê licet; le idi; ako leprav se dotaknem; listor tantum croat.

O. Lêti f. habes sg. nom. et instr. a) lêti iesti licet, lêti mi iesti glagolati; nêsti mi lêti; b) lêti ja, ne béaše lêti ja non licebat; létiba licentia, létije facultas.

S. Lêti mi iesti je to kar lizê, hrov. lazno (utegnem, smem); pa ni lê-ti, kakor le-ta, ta-le, le-tu, tu-le; ali iz le in ti (na pr. kajti, toti, niti); ali iz jele (p. jeli-ta-te)? Lê se razlaga navadno iz glej-lej-le (cf. tale in hiece za hic-ecce). Vjema se s tim nekako čes. leda (ausser; um nur; höchstens), leda byl, ledačina t. j. neskerbljiv, nemarkljiv človek, zanikarnik; malo vredna reč.

Lêpü.

O. Aptus, aequus, placidus, decens, decorus, pulcher. . .

S. Sej jih imate, kakor česki slovníček, kjer se za lepý beró po nemški: zart, fein, sauber, nett, schmuck, schön, artig, schmächtig, schlank!

O. Lêpü je stsl. viscum (klej ali lim, tičji), recte res adglutinata; lêpiti conglutinare, lêpêti-prilipnati adhaerescere, lêpošta illecebrae fris., scr. lip ungere.

S. Česki je lep, u (id est lipü) pop ali klej; od tod lepica, lepež, lepilo, lepenka, lepiti in lepeti, lepljiv (klebrig), nsl. oko se mu zaleplje, móci ali zataka itd. Iz tega že sta jasna oba pomena. — Lepava, lepaviti, lepotstvo stsl. gravitas, lepotinstvo, lepost, lêpücatü bellus (iz benulus za bonus), illustris, lêpükü formosus, cf. krêpü i krêpükü.

Ljubü.

O. Kar nsl. carus, exoptatus; ljubünü carus, amans; ljubiti amare, cupere, osculari, scr. lubh cupere; ljubo-ljubo (libo, li), zlasti v sostavah ljubobožinü φιλόθεος, - borec, - slovec, - dejec itd.

S. Pa tudi drugih oblik imate Vi dokaj, katerih je treba meni: ljubec-ica, m. amator, ljubitelj, ljubstvo, ljubljenik-ec-ica, ljubim amabilis, ljubimik-ič, ljubovati-stvovati, ljubiv-en amans, carus; ljub y f. gen. ljubive, ljubvi, v ljubvah, in ljubovi f. amor, commiseratio, gen. ljubovi, - ijü, ne pa ljubav, kakor hrov. serb.; od tod ljuboven, ljubovnik-nica, hrov. ljubavan, ej ljubavniče! Jaz pravim ljubezen amor stsl. pa ljubiznü adj. amicus, ljubizno-ê benevole, amatorie (oblobizati), ljubiznivü na pr. zlatu amans; serb. ljubezan, čes. libezny.

Ljudinü.

O. Ljudü, ljudstvo populus, goth. liud, liudan crescere, scr. rudh., ljudije.

S. Ljudinü, pa ljudê-djaninü, ljuždaniskü laicus, opponitur kneži et ređinikü; ljudiskü adj. τὸν λαὸν populi, publicus p. ljudska pot, temnica, vrata.

Ljutü.

O. Ljutinü acerbus, ferus, vehemens itd.; ljutiti se saevire, ljutovati aegre ferre; ljuto-ê vae, posebej in v sostavah: ljutovêtrinü (pr. ljubo, blago); ljuti f., pa ljuto n. - ese labor nimius.

S. Ljut o mñê, o ljuto (gorje) duši ihü, ljuto vašemu nevêristvija! Ljut car, razbojnik, jastreb, ljuta zver, burja, rana, bolezen; ljutec improbus, malus, čes. litec, ljutost, ljutina acrimonia, asperitas.

Lešti.

O. Leška - češi flectere, in compos.; lecati illaqueare, capere, occultare.

S. Nsl. pišete: uleknoti se flecti, leknoti se terreri, zaleknoti den aermel aufschlagen, zalek aufschlag, izloknoti ausbiegen, lecati desperare, desiderare, russ. dial. ulëknuti se terreri itd.; zlecati se; za zalek pravim raji oslec, zaslec, zlek; hrov. lecati, lecnuti se prim. slov. zganiti, stresniti, stresti, ustrašiti se. Kteri les ni ločan, je kerhak ali se

rad zlomi; pero je ločno (elastično), ločnost (elastičnost). Iz te korenike je laka, lakü itd.

O. Laka je a) sinus, ripa, portus, hrov. serb. luka; od tod lakomorije sinus maris; b) malitia, astutia, insidiae; od tod lakavü - vñü perversus, malus, pravus lakati - ovati - avovati - vñovati - vñstvovati decipere, machinari, improbum, astutum esse, lakavïstvo - vije malitia; c) palus, nsl. loka - luka, silva; od tod lačije - čica.

S. Morebiti se vse to izpeljuje iz lək - lakü curvus, kriv v naravnem in nraavnem, telesnem in duhovnem pomenu?

O. Lakü je a) adj. pravus, curvus; cf. lakotï - otastï hamus (ternek, vodica) stsl. tudi ađa - ica, curvatura rotæ, ansa; b) subst. arcus, umbo sellæ, iris; lačiči instrumentum musicum.

S. Lok nsl. arcus, iris, ločec geigenbogen, locen - cna fallstrick, handhabe beim geschirr; serb. nebeski luk, nsl. nebeški lok ali oblok; slok stsl. slaķü - avü, sleķü, curvus, inflexus; sloka je kitica ali pesemski razstavek.

M.

Malü.

O. Malü adj. parvus, pauci; mali pauci na pr. mali spasuti se, si malymi, vi malëhi slovesehi, vü malëhü létëhü; malo ne paene; malomi, vü — po malë parum, brevi; po malu i malu paullatim, raro.

S. Rad bi, da se večkrat piše nsl. maliti minuere, maliti se, pa maleti minui; kakor velmi tudi malmi, stsl. malüma-ê-i parum; za malenkost bolje malost, malota, malstvo, mala reč, malčica; nam. malenko stsl. maliniko raje malko, maličko itd. — Sicer pišete, da je majhen iz nekdanjega maljahan cf. polagahno, mehkahan, nov novehni, tenehen; malik (vid. Jezičn. IV, 5); kmalu iz k in nem. mal (zumal), ki ga čem tedaj pustiti (Jezičn. I, 49).

Maniti.

O. Decipere; manü v. zamanü; manati innuere, manije, manovenije nutus.

S. Morebiti se vjema z nsl. mamiti decipere, in mamü stultus nam. manü? Pisarili so pa zaman-i (zamano besedovanje) nsl. tudi zavman, zahman frustra, otiose, vman improbus,

hmanj, hmanjuh, omanj, manj, manjak homo piger; mahnit stultus; zamanice serb. (cf. str. 37.)

Maslina.

O. Oliva, fructus olivae; maslinica, maslica-ičina; masličije olivae, olivetum.

S. Maslo je stsl. unguentum, kar masti, in oleum n. pr. drévêno; mazati ungere.

Materinü.

S. Materī in materīnī imate stsl. adj. poss., — nje dčvstvo, -nā, materiskü, -lstvo, in to mi kaže, da smem nsl. pisati razun materīn-a-o, tudi materēn-i n, -r n a - o z gibljivim polglasnikom v končnici.

Matorü.

O. Senex; matorstvo i materstvo senectus.

S. Nsl. mater, mator in matoren adultus cf. lat. maturus.

Medü.

O. a) Medü m. mel, vinum, cf. ahd. metu nhd. meth; b) mëdí f. aes, bulg. cuprum, cf. goth. smitha.

S. Všeč mi je medari, medovnikü pincerna, medvinica cella vinaria, medovina sicera, medičar, ki jo vari ali kuha (medico); iz mëdí pa je mëdari faber aerarius (Kupferschmied, kotlar), mëdnica — mëdnica officina, numus, — aereus, obolus; olim medenica pelvis, labrum iz lavabrum (v. medničar, medelničar).

Metalika.

O. Incantatrix; kako, da omenjaš le-to?

S. Ker sem čital, da je stsl. mëta to kar zamëta (vid. str. 37.) nota, mëtelnikü notarius, hrov. bilježnik; serb. mjetka, pomieta signatura, primietiti notare, observare; mestī-meta, metati, metnaŕi iacere na pr. žrëbij, ždrëbiję, kamenije, sëmena itd.

Mečika.

O. I mešika ursa, sucta, hyaena; mečikü ursus t. j. medvëdi m. medvëdica, f. ali nsl. medvedka.

Miglivü.

O. Mobilis na pr. oko malo i miglivo, iz migati, mizati nutare.

S. Mîzîncî filius postremus, m ê z î n ũ iunior, minor, m ê z î n c î filius natu minimus, na pr. si mi pervenecî, sii mi m ê z î n e c î *πρώτος καὶ ἕσπερος*; nsl. ma-mezinec digitus auricularis.

Milü.

O. Milü adj. miserabilis, carus, na pr. milü mi iestî narodü si misereor super turbam; čedo moje miloje, milyj brate, gospodine; militi se o čemî compungi; cf. goth. milds, scr. mil connivere.

S. Mila mi je beseda ova, i rad bi, da mi krasî pismo slovensko v raznih oblikah: militi-ovati, miloljubje-serdje, m i l o n. dos, — d ê v i c ĩ s k o, milostiv-en-vec-vstvo, milost-ošta-styni, miloščina (ne pa milovščina) misericordia, venia, eleemosyna, milostnik, milno, m i l s t v o, benignitas, miljenje compunctio.

Mirü.

O. Mirü je a) pax, sümiriti i sümêriti reconciliare, humilem reddere, scr. m ê r mutuari, vendar cf. m ê r ũ, goth. m ê r j a n, ahd. m â r i, scr. s m r, in m ê r a scr. m â metiri; b) m i r ũ mundus *κόσμος*, rad. fortasse mî ire cf. scr. džagat mundus a g â ire, m i n a ĩ praeterire, mimo praeter; c) m i r ũ murus; in fontt. psl. non legitur: ahd. mura lat. murus.

S. Po prvem naj mi služi mirba, miroven, mirnik, mirodej, miroslav, mirotvorec, mirno — mirstvovati pacem agere; po drugem mirnik in mirjanin ali mirjan saecularis, miroderžec-žatelj mundo imperans, m i r s k stsl. m i r i s k ũ mundi, saecularis, laicus, oecumenicus p. mirski človek, sveščenik, mirska krasota, vlast, mirsko sudište; o miriskyihü šesti s ũ b o r ê h ũ; po tretjem se mi razlaga m i r j e ali murje tedaj, in Vi pišete nsl. mir einfriedung croat. serb. mir pol. mur.

Mladü.

O. M l a d ũ tener, mollis, recens; izü ali otü mlada a puero, otü mladenîstva ab infantia, mladîoü tener, puero conveniens; mladostîñü puerilis; mladenîstvîñü infantiae; mladiti se puerum fieri, mladêti mollem esse, mladovati in mladistvovati, mladenovati-nîstvovati pueriliter agere, puerum esse.

S. Pa imate tudi m l a d e n, mladîštî, mladenîštî, mladenîcî pl. mladenci, infans, mladîštîcî-deničîštî-deničîštî puer, m l a d i c a nsl. mladenka puella, m l a d e z e n iuventus itd.

Mlūva.

O. Mlūva, mlūvenije i mlūvljenije tumultus, mlūvino turbate, mlūviti — vistvovati tumultuari, turbare, loqui na pr. mlūviti ali molviti sramna slova.

S. Nsl. pišete moviti murmurare, in molvljanje, polj. mova pro molva; čes. je mlūva to kar slov. govor, mluviti govoriti, mluvnica t. j. slovnica. Posebno je, da se v prvotnem pomenu vjema zgovoriti in kremljati (vid. str. 23. 51.). Primeri tudi stsl. mūmati - ljū, - lješi balbutire, nsl. mem - mom - mumljati.

Mlūkomī.

O. I mlūkoma tacite, na pr. glavu prēkloni, prilēzi, izide mlūkomī; vere est sg. i. subst. Mlūci ἀπαγε absit, mlūce ηρεμία tranquille; cf. serb. mučati tacere et mucati balbutire, mucav balbus, mučke tacite.

S. Jaz bi djal molkom ali molkoma t. j. molčē, iz molčati, za-molkniti obmutescere, zamolkel raucus, stsl. mlūkoglasinū; roke so mi omolknile; hrov. serb. mukal dumpf, mukli oganj. Mika pa me stsl. mlūčali f. silentium, nsl. molčal-i, f. molčalno, molčaljivo, molčalnik - nica, molčalstvo taciturnitas, -listvovati itd.

Mlūnij.

O. Mlūnij f. gen.-ije fulgur, fulmen, molnija pl. a., mlūnijnū oblakū, svētū, -na strēla, -no podobstvo, mlūnjati -novati, -se fulgurare, mlūnoblitati se itd.

S. Rus. je molnija, serb. hrov. munja, munjiti tonare, nsl. pravite muniti coruscare, rad. fortasse ml.

Mnihū.

O. Tudi mnihū, gr. μοναχός, ahd. munich.

S. Naj se pisari i žensk. oblika mnišica f. monacha, mnišnica monasterium, -istvo monachatus, -stvovati monachum esse.

Mnogū.

O. Mūnogū multus; na mnozē diu, multum, mūnogy kraty saepe cf. goth. manags.

S. Služila Vam je besedica mnogo gr. πολυ - vzlasti v sostavah, ki naj jih, kolikor se da, posnemam, na pr. mno-

gaždy - ští, ga - gyšti, množiceja, mnogúkraty saepe, mnogúmi nsl. mnogmi valde, mnogoglagolivú multiloquus, -darínú liberalis, -ličnú varius, -létínú diuturnus p. mnogoletna starost, tresavica, -milostiv, -rečiv, -slaven, -skerben itd. -množati nsl. sed. -ím augeri itd.

Mogyla.

O. Stsl. tudi gomila collis, acervus lapidum, natum e mogyla, rad. mog crescere.

S. Alb. t. j. albansko pravite gamulje; mar so moji gameljni od tod?

Moliti.

O. Moliti precari, orare, movere (moliti molere cf. mléti); — se komu orare, precari; molitva oratio, preces, sacrificium; bogomola f. oratio, — lije ecclesia, — li religiosus.

S. Kakor stsl. govoriijo še sedaj Slovani moliti koga t. j. nsl. prositi, in moliti se Bogu nsl. moliti. Sicer imate stsl. dokaj oblik: moljenje, molitviti - vovati - istvovati precari, molba, molitvenik - nica - teljnica quae intercedit, molitvište - tvínica - libínica templum, molibínu domi, - na hramina, - noje vréma, pisanije.

Moma.

S. Tedaj je še stsl. moma puella, momúkü iuvenis, kar hrov. serb. momak, momčad coll. iuvenes.

Motriti.

O. Motriti je spectare, sü - razmotriti.

S. Pogostno tudi nsl., kakor hrov. serb. smotriti - smatrati; čital sem že motrin (Dichter), motritelj.

Mošti.

O. Moga, možeši posse, valere; nota moti pro možeti; ne možete kleti, ne mozi mñéti, -togo tvoriti; ne mojte se sramljati, ne mojte begati; scr. mah pro magh crescere, augeri (mogyla).

S. Iz tega je mošt f. vis, potentia, mošti f. pl. cada-ver, reliquiae, moki fris nsl. svete moči habd. bulg. mošti (proprie vires); pa mogati - ci - telj potens, dominus, dynasta, mogotno, mogotstvo potentia.

Mrüsiti se.

O. Mrüsa se - siši se foedari, mrüsinü foedus; mrüzükü impurus, turpis, mirzeih, mirzene fris.

S. Mrüzëti,-se,-nați-ovati abominari; Bogu to zamerza; nsl. pišete omrsnoti se, mrsiti se die faste brechen; sich letzen; croat. mrs fleischspeise, mrsiti se errare.

Mrütvilo.

O. Mors, ni fallimur: synove ležahu na mrütvilë; mrütviti occidere, mrütvilënije mortificatio.

S. Morebiti je mertvilo to kar mrütvošti f. conditio mortui; mrütviči-vičina-ičina-icina, in celo mrücina nsl. mercina mortuus, cadaver, mrüsa f. cadaver (cf. nsl. merha), srb. macies, od tod merhav ali meršav p. tëlesemi macer, mrücinška nečistota cadaveris; nsl. mertvee, hrov. mertvac, od tod slov. mertvaški; mertviti se (sich abtöden).

Mudü.

O. Mudü - a - o adj., kar mudinü ali pa müdlü - inü tardus, segnis; mudëti,-iti,-sü cunctari, manere p. da česo radi mudivë?

S. Tako tudi mudosti tarditas, müdlosti socordia, müdlëti cunctari,-iti tardare; medel macer, debilis, medloven; omedlevica.

Murinü.

O. Pa murü aethiops, muryni aethiopissa, muriskü, vü murëhü in aethiopia.

S. Nsl. pišete mur aethiops, equus ater, murëe equus niger, muri bos niger, murëek grylli genus et mavra schwärzlich gestreifte kuh; regenbogen; ahd. môr lat. murus gr. μαῦρος; cf. stsl. mora maga, uti videtur žena mora, rus. kikimora gespenst, alb. morü alp, ngr. μόρα vent. aethiops, incubo (vid. zamorije, nsl. zamorec aethiops str. 37.).

Müknäti.

O. Müknä-neši saepe cum praeposs. vü, pro; - se transire; mykati se-kajā i-čä se percurrere; sine se: movere.

S. Tako tudi novosl., in mnogo dobrih pomenov ste zaznamjali ob kratkem n. pr.: maknoti, meknoti movere, iz-odza-pri-meknoti; meketati: to ga je mektalo de irato; polabefactare, mikati pectinare, do-admovere, mikar seiler; mikastiti: micati; mačih - u h hitzige krankheit, rus. zamknuti claudere (cf. let. mukt abstreifen, mukt fugere).

Müčíta.

O. Bulg. mečeta *μύρασι'α* imaginatio, müčítati imaginari speculari,-se p. vyše zemlję müčítajeti se; müčítü aenigma, versutia, visio, spectrum, gr. *μύρασμα*.

S. Prav treba mi je te besede, pa nikjer mi je vgodno ne razložite; zdi se mi, da je iz poprejšnjega müknaťi-mykati, s katerim se vjema stsl. müčati iactare rus. mčati čes. mčeti rücken; müčítovati se ostendi; mečtanije, mečtatelj, mečetnik homo versutus p. lăkavyj mečetnikü.

Müşelü.

O. Müšelü m. turpis quaestus rad. mih: rus. obmihnuťi se falli; müşeli m. materia p.-šarovinü.

S. Korenika je mih: stsl. müha muscus, nsl. meh, mehur; iz onega je moj mešetari-iti itd.; stsl. müšeloiskateľi turpis luci cupidus.

Myto.

O. Merces, vectigal, munus ad corrumpendum datum; let. muita zoll, goth. móta nhd. mauth mlat. muta, quod a mutare derivant.

S. Če tudi; navadna je Slovanom sploh, i po Slovenskem mito donum corruptivum, pre-podmititi-ati koga corrupere (bestechen), mititi se komu (sich einschmeicheln); potrebna mi je za tujko col, colnar: mito, mitar, mitnik publicanus, telonarius, mitnica, mitarnica telonium, mitarstvo, -vovati tributum pendere, mito dajati, brati, jemati.

Myšica.

O. I myšica brachium, armus, nhd. maus arm-, daumen-muskel, vielleicht von der mausähnlich beweglichen erhöhung benannt; gr. *μύς* lat. musculus.

S. Rus. polj. hrov. serb. mišica pa miška musculus, nsl. za miške se prijeti.

Migla.

O. Nebula gr. *μίγλη*, scr. mih pluvia mēghas nubes.

S. Nsl. mižavo vrme düster; huc trahes, pišete Vi, etiam nsl. mēzga succus arboris (tudi stsl. harz, baumsaft); mezgec rotzbube, mezgecast; (mizgicast); mzēti stillare, travnik vode mzi, iz breze mzi; muzēti; mēžiti, omēžiti, zmuzniti exalburnare; mžen, mēževen: to drēvo še ni mženo schälbar, mladica mužena, vrba muževa; muža palus; muzgeno jezero itd.

Mignati.

O. Nictare, cf. scr. miš : nimišati oculos claudit gr. *μυω*; mīžati-žā, očino mīžanije.

S. Nsl. se piše mag-meg-migniti nictare (zwinke, mit den Augen winken), me-mi-mžati, žmanje n. mžanje, zapožmati n. za-pomžati, zamežati oculos claudere, indormiscere; mežgetati blinzeln, tudi mežurka ti cf. zažmurke oculis clausis; megetati micare (zucken, schimmern), migljenka flitter.

Mizda.

O. Tudi mūzda *μισθός* goth. mizdô, mhd. miete, lat. mereri, merces, premium, donum; mīzdīnikū mercenarius.

S. Če se prav vjema z gerškim, služi me z da vendar dobro Slovanom i meni, me z da - o v a t i ali mezdo dajati t. j. plačevati.

Mīnina.

O. I m a n i n a deminutio, mīnī-šinī-stvo, mīnī-menī-manī-sina minimus; damnum.

S. Kakor velmi, mnogmi, imate tudi mīnīmi minus; mīniti sū in mīnjati-jajū minui.

Mīnēti.

O. Mīnjā - niši putare, - se videri; mīnēnije opinio, m n i m ū part. (d. vermeinte) n. pr. mīmaja pravda, mūnimaja ta kletva itd. (scr. man cogitare, unde manūša homo nem. mann, mensch); cf. mēniti-njā-niši memorare, putare, dicere, -se; menihū se za vinogradī.

S. Z mīnēti primerjate tudi mađrū prudens; nsl. mnēti, menča suspicio, mnenje; vzlasti sem dvomil o meniti-menjati, a vidim, da je že stsl. navadna bila v sedanjem pomenu.

Mīstīti.

O. Mīštā - stiši, -štati-ajā, ulcisci, vindicare, defendere; mīstī f. poena, ultio, mīstō, -štenije, rus. pomsta, rad. mīd metiri, cf. goth. mitan mhd. mēzzen; - se: mīsti se jemu, mīstīti drugi druga, bratu brata.

S. Nsl. je le maščevati ali meščevati koga ali se nad kom, iz mestīti, meščenje; stsl. mestitelj, -nica, mestnik -ca, mestislav itd.

Mēlū.

O. Mēlū creta (kreda), syrtis ni fallimur, calx cf. rus. mēlū; melī f. nsl. melina syrtis mil f. mergelartige erde.

S. Kakor zêlo z zalo se morebiti vjema stsl. m êl ũ k u parvus, tenuis seicht s polj. mialki, rus. melkij minutus, slov. malko (malek - melek)?

Mêra.

O. Mensura, regula, pondus; vî mêtã accurate; m ê r i l a pl. statera, mêtiteli-rîcij mensor - írnoje pitije; scr. mã metiri.

S. Nsl. v eno mero in einem fort, z m i r e j, v m ê r continuo, vuzmer; kolomêr zirkel, papierenes muster der schneider; m ê r i l i n a ča š i c a staterae; v ũ m ê r i l ê h ũ (Vid. vêsũ VI, 19.). Nekteri pa razlagajo z m i r a j - e j - o m iz mirũ pax ali pa še verjetniše iz mirũ mundus (rad. mi ire) ter pišejo z m i r o m - a j, ne pa z m e r o m - a j.

Mêsto.

O. Znamenito je le, ker ste pogosto pisali n. pr. v i s e m ê s t o hic, v ũ r i b y - h l e b a m ê s t o loco àvri', zlo vî mesto zla vîzdati; mêtšinyj knęzi loci, regionis; m ê s t i n ũ loco conveniens, nuptialis (mîštînũ), nsl. mêtšno vedenje, dete itd.

Mêhũ.

O. Pellis, uter; mêtšikũ - i c i saccus; pera.

S. Mar ne tudi stsl. mêtšyrî-hirî vesica; nsl. mehur-ir, mihur; iz m e h follis je mêtšič folliculus (mošnjava, -njiček), mêtšnica utriculus sackpfeife.

Mêknaŕi.

O. Mêtšũcati-ajã mollescere, mêtšiti mollire, - s e molliri; mêtškota - kũkota - kost - čina mollities.

S. Nsl. pišem mehkota, mehčina, dasi m e k a k - e k, mehkek, mehek-ak, comp. m e k l j i; mekina furfur, meča, mancati affricare, zman - zmencati atterere, mecati mollire.

Mêtš.

O. Mêtšã-eši turbare, - s e o bogatîstvê iactari, lugere; serb. m e s t i miscere, - s e turbari scr. manth, math agitare.

S. Mesti butter rühren, metuda, smetana-nka-nica rührmilch, smetki buttermilch, medelo rührstock: ali iz mêtš je mêtšezî m. turbatio, confusio, - ž i n ũ - n i k ũ seditiosus, - ž i s t v o v a t i p. vstal je m e t e ž, metež vneti, vzbuditi, vzdvizati.

Mãžikũ.

O. Mãžî, mãž i k ũ - i c i š t i vir, rus. mužikũ rusticus, goth. manna, man homo, radix mîn aucta gutturali g.

S. **Možina** nsl. *rusticus indolatus* (možina cf. *virago*); mažati se, -aja se, -žlèti-ejã confortari, virum fieri, -žistvovati viriliter agere; mužestvo i ženistvo.

Maķa.

O. **Maķka** a) *cruciatu*, tormentum; maķari, maķiteli *ex-crucians*, tyrannus, maķiti torquere maķenikũ -ica martyr, maķitnũ ad poenam pertinens; b) farina, maķinũ, *farinae*, -na krinica itd.

S. Po Vaše bi moral pisati obakrat moka; a da razločim besedo že po vnanje, pišem v prvem smislu le m u k a, mučitelj, -čenič -čenec, v drugem pa m o k a, mokar, močnik (mučnjak puls habd.).

N.

Na.

O. Predlog ta služi tebi kakor i meni.

S. V nekterih zvezah in sostavah mi je znamenit: zvati na ime, prizvati; derz na zlo, na dobro leniv; in kakor nsl. na gluh, nakisel, nakriv, nazločest, nagorak, naljut, pravite i stsl.: na adiectivo praefixum minuendi vim habet p. na da l i n ũ longinquus, nadebelinũ crassior, nazeleninũ viridis grünlich, narusl, -inũ subrufus, naslũnčičnũ apricus, nasobinũ alius post alium itd.; repetitur na gostinci na veliče.

Navada.

O. Navaditi stsl. *impellere*, calumniari; - na kogo instigare; navadnikũ - nica calumniator; navada kakor nsl. *consuetudo*.

S. Res je tudi serb. vaditi docere; vendar se vjema bolj z nsl. ovaditi (cf. VI, 9). — Sicer pa vidim, da je stsl. na vesti voditi adducere, inferre p. komu skerb, muko, bedo itd.; navod inductio, incitamentum (anstiftung); ne pa po lat. besede, pisanje navesti, navoditi, na va ja t i t. j. spominjati.

Navodiniti se.

O. Navodinjati - avati se aqua impleri; male sine se; navodnũ qui irrigatur.

S. **Vino vodniti** — sem časi slišal, češ, da je tuje; ali po tem bi se morebiti smelo pisati slovenski?

Navrapiti.

O. **Navrapljã** - piši invadere; navrapũ direptio, praeda, captivi abductio, navrapi i napasti; rus. navoropiti.

S. Vrapêti je stsl. corroborari; vrûpsti - pa - peši spoliare (verputi i vrapêti), lit. varpa spica. Mar se dá po tem opravičiti ali oteti nsl. glagol ropati - ropniti, da bi ga ne bilo treba razlagati iz lat. rapio (raube) ali robiti itd.?

Navêtije.

O. I navêtû insidiae, navêtovati - anije komu, domi insidiari, navetnû - nikû - livû insidiosus, insidiator.

S. Vendar tudi navêtû božistvinyj auxilium divinum, kakor nsl. zavet, zavetje, zavetnik patronus, tutor (vid. VI, 36.).

Nagliti.

O. Naglû praeceps, temerarius, fortasse pro nagüblü (na et glü - güblü, gûnati pro gûbnati, a rad. gubiti); naglođušije iracundia.

S. Naglost, nagelstvo vehementia; nagliti excitare, uti videtur: áste li ny načîneti nagliti.

Nagniti.

O. Nagnija - gniješi putrescere; nagniti - gnojâ stercore.

S. Kako dobro ločite stsl. nagûnati - na - neši flectere za nagûbnati, nagûbenije plicatio; nagniti, nagnjenje ni tedaj iz „neigen, Neigung“, marveč iz nagûnati (cf. VI, 26.).

Naduti.

O. Naduja - ješi, nadunati - na - neši, nadati - dûmâ - meši inflare, - mêhi; - se naduvati - ymati se inflari, tumere: pëna, srídce nadymaeti se, naduvi se, nadati - nadûmenü inflatus, nadûmen - ymanije tumor.

S. Nsl. nadimanje tenesmus habd.; iz duti je duh, i sedaj obilo takih, ki so naduti, nadunjeni, naduvani ali nadimani — svojega duha!

Nadëti.

O. Nadëti - ëja - ješi infligere; nadëjati se sperare, confidere itd.

S. I nsl. ločim nadeti - evati ali nadjati kaj, kakor pišete i Vi nsl. nadëv fartura; nada der stählerne auftrag beim anstählen einer hacke, serb. naditi indere nado fodina, chalybs; nada, ono što se dodaje, kad se što nadi, nadjak securicula; v drugem pomenu pa nadejati - jam - jem se ali nadjati - nadjam se, serb. celo nadati se sperare, confidere; stsl. Bogu, silê svojej, kü Bogu, kü go-

spodevi, na milosti božiju, nadejā se vasī, čiso itd.; iz n e n a - d a - e - i, nenadno.

Nazimū.

O. Menda unius anni p. agne nazimo, nazimū dētišti, nazime n. porculus anniculus.

S. Znamenito se mi zdi, da pišete pri na: nazimū ἐναύσιος unius anni na ex in ū unus natum videtur.

Nazirati.

O. Nazrēti inspicere, observare, nazorū suspicio.

S. Serb. je n a z o r inspector; meni je všeč i Vaš n a z i r a t e l j.

Naiti.

O. N a i d a - deši, tudi nadūiti, invadere, venire, instare, p. naide tīma, strahū naide imū, - na nī; naitije invasio, adventus na pr. duha svetago.

S. Vsaj vidim, da ni kar iz lat. invenio (darauf kommen); vjema se z njim stsl. n a l ē s t i - z a (croat. naliža finderlohn); n a h o d i t i - ždā - išī accedere, invadere, nahode venturus, nahodū p. ratinū, vētrinū, incursio, impetus, nahodnikū hostis irruens itd.; nsl. nahoditi s e (sich müde, satt gehen).

Nakū.

O. Vere est subst. m. significans occiput p. lezi vūz-, cf. vūz n a k ū, n a k y - n a t i - v a - v o v a t i glavoju nutare, n a k y - n o v e n i j e - k y v a n i j e n u t u s.

S. Nsl. znak, znaki, vznak, naznak (rücklings).

Nalęcati.

O. N a l e c a - češi ali p a - č a j a - j e š i, n a l e š t i - k a - č e š i t e n - d e r e p. n a l e c a j a t i s v o j e l u k y i s t r e l y, t e t i v u i t d.

S. Nsl. N a l e c a m s e p o g i b e l i o b l i c i o m e p e r i c u l o ; n a - l e k o v a t i s t r e l e , n a l e č i m r e ž o (cf. lęk VII, 60.).

Namēniti.

O. N a m ē n j a - niši nominare p. kogo, vojevody vy n a - m ē n j a ; a n t e d i c e r e , d e s t i n a r e , n a m ē n j a t i p u t a r e , m e m o r a r e , p r a e c i p e r e , - s e r e p u t a r i.

S. Za navesti, navoditi, navajati mi služi nsl. o m e n i t i - n j a t i ; p o V a š e m ē n i t i m e m o r a r e , p u t a r e , d i c e r e , i n a m ē n i t i - n j a t i ; nsl. o m e n i t i a l i o m e n j a t i s e (einen üblen Tausch machen).

Napastī.

O. Casus, tentatio, calamitas; n a p a s t i t i - s t o - s t v o v a t i t e n t a r e , d a m n o a f f i c e r e ; n a p a s t i n ū q u i i n t e n t a t i o n e e s t.

S. Izvirno je vendar iz napasti - adem; po t \acute{e} m napa st to kar skušnjava, napa stnik t. j. skušnjavec, zalezovavec, tentans, insidiator; ti si moja napa st!

Naprasl \acute{n} u.

O. Naprasl \acute{i} iv \acute{u} - niv \acute{u} iracundus, praeceps, subitus.

S. Naprasna smert t. j. nagla smert; midva se koj prasn \acute{e} va ali spopadeva, spreva. Morebiti se vjema z nsl. praska (tumult, schramme), stsl. pras kavica strepitus, vraska (cf. VI, 14.).

Nar \acute{e} čije.

O. Sententia, declaratio p. v \acute{u} zdati, poslati.

S. Nar \acute{e} čije je nsl. dialectus (Mundart).

Nastol \acute{n} ik \acute{u} .

O. Successor, — nica f. succedens; nastol \acute{n} u adj. qui in mensa est; — grad \acute{u} metropolis.

S. Časih mi utegne nastol \acute{n} ik dobro služiti za naslednik, nastopnik itd.

Nauka.

O. Doctrina, nauk \acute{u} m. opinio.

S. Jaz imam le nauk, gen. nauka m.; ini Slovani rabijo tudi nauka f. gen. nauke, in vidim da mi nauka zaznamnja nekako na \acute{c} in, sostav, po kterem se u \acute{c} i ali se ima podu \acute{c} evati; ali ne? Nau \acute{c} iti - ati - avati - evati docere, — se \acute{c} discere.

Na \acute{c} elo.

O. Initium, principium, imperium; na \acute{c} el \acute{n} ik \acute{u} -ica princeps, — l \acute{n} u archi —, principalis, na \acute{c} el \acute{n} istvovati imperare; na \acute{c} elo-slov \acute{e} ci archaeologus.

S. Tudi nsl. že pogostoma, iz \acute{c} eti - \acute{c} nem (za - na \acute{c} eti), a iz \acute{c} elo p. na \acute{c} elnik frontale; brez na \acute{c} ela qui sine principio est; koliko jih je dan denes brez gotovih na \acute{c} el!

Nebog \acute{u} .

O. Miser, infelix.

S. Pa nebože, nebo \acute{r} e že stsl., kar je zvavni, in služi nsl. tudi v imen. nebo \acute{r} e, nebo \acute{r} ec, bo \acute{r} e mo \acute{z} , bo \acute{r} en; cf. ubog \acute{u} pauper.

Nevr \acute{e} d \acute{n} u.

S. Kakor vr \acute{e} d \acute{n} u, iz vr \acute{e} diti laedere, a) despectus, non dignus, b) non laesus, salvus.

Ned \acute{e} lja.

O. Je α) otiosus \acute{c} lovek, kteri ne dela; β) hebdomas; γ) dominica, — svetaja.

S. Sedaj vem, da ste pisali že Vi nedelja, ne pa nedel m. ali nedela f., brez j; nedeliskü - inü je ali hebdomadis ali dominicae; kolikor nedelj — toliko tednov.

Nezloba.

S. Nezlobije t. j. innocentia, — bivü adj. innocens, da mi ne bode treba pisariti le nedolžnost, nedolžen.

Neradivü.

O. Neradivü je negligens, — radinü tolerabilis; nerodivü contemtor, — rodinü incurius.

S. Nsl. neroden je pa ineptus; sicer se pomeniva o teh pri glag. raditi in roditi.

Nesobinü.

S. Takih je dokaj, ki so nesobni t. j. non familiares; prim. sobü - bo - bstvo substantia, proprietas.

Nesüvéda.

O. I nesüvédi f. numerus infinitus, *μυριάς* p. nesüvédy nesvédami služaahu jemu; nesüvédimü-omü-inü infinitus, permultus.

S. Süvédi f. ali süvéda je conscientia, in nesovéda ali nesvéda je neznansko število ali tma *μυριάς*.

Nizü.

O. Nizü je a) adv. deorsum; b) praep. secundum cum acc. iungenda; c) m. vü nizü, nizu, otü, izü nizu, rus. nizü pars inferior, scr. ni hinunter.

S. Nekdaj se je rabilo dostikrat samo zase in v sostavah; jaz jo imam v nizek, stsl. nizostü-züstvo humilitas, niziti - ža - zisi humiliare; nizniti - iti - idu, nizëti - ëja descendere itd.

Niknati.

O. I nicati - ëja - ëši ascendere, germinare, pullulare p. sadü, trünje ničëti; načëše vlasi jëgo niknati; niknovenü pronus to kar nicü pronus, pl. nici p. padošë; poklonista se jemu nica do zemlje; ničëti - ëja pronum esse.

S. Nicina je serb. tuber; nsl. niknoti, pišete Vi, germinare, zniknoti evanescere, poniknoti in terra perdi (de fluviis), od tod ponikve; vnic je verkehrt, nach der Seite.

Ništi.

O. Ništi e nit-ja humilis, pauper p. ništi i ubogü; ništavü - enü - ëtinü pauper, misellus; ništije — eta paupertas.

S. Nsl. nišëeta vacuitas; nišë - ničën - čna - o; ničë - ta, ki nima nič, ali nič vreden ni.

Nora.

O. I norü m. ter norja p. vü lukavyhü norjahü, specus, latibulum, iz nrëti - nrä - eši, nyrëti - ati - jati ingredi, se immergere, immergi, scr. naraka specus.

S. Noriči, pravite, animal quoddam, fortasse mergus; brencarius, oserb. norjak (taucher); vid. ponor, ponikva.

Nuditi.

O. Tudi nãditi cogere, — se studere p. nuditi se pisati; nuždati, nužda necessitas, vis, nuditeli — dñnikü qui cogit, vim infert.

S. V briz. spom. se čita nudmi vi, necessario, stsl. nudima - mi; nsl. nuj a, tudi noja necessitas, miseria, nujan anxius, sploh navadno v glag. po - nuditi - nujati.

Nëga.

O. Voluptas, cf. scr. niž purificare; nëgovati desiderare, molliter tractare, — anije mollities.

S. Nêž ĩn ü delicatus na pr. nêžnoe žitlje; neževje (eine Art Blumen; die Wetterblume, Jarn.) piše Metelko s predglasnim ĩ (ie); serb. njegovati; Jarnik nêž'n, nežna, nežao, adj. zart, fein, sauber, zierlich, zärtlich, empfindlich!

O.

Obadü.

O. Obadü je oestrus, obada pa calumnia.

S. Pervo iz obosti - obadati pungere, cornu petere, in drugo, ako ne tudi iz te korenine, pa iz obvaditi, ovaditi (v. VI, 9). Brenclj le brenc a li breñci in obira, obad pa in človek, kteri obrekuje, obada in obode, da je hudo. Obadljiv je calumniars, obaditelj, obadnik calumniator.

O. Vjema se s tem oblogü a) septum, ager; b) calumnia, obložnikü calumniator, obložna slovesa, rêči itd.

S. Uno iz obložiti - oblagati, to pa iz oblagati, stsl. oblüglyg - ati - ovati - avati, iz laž, rus. lož, ktera vselej tiči v obrekovanju; nsl. mi kaže pisati oblažnik ali obležnik.

Obedü.

O. I obedi f., obidici, obodü - dicit, oboda f. annulus, obedinja torques; cf. bulg. obeci (obici in aures) i venci; obodü serb. margo, rus. septum.

S. Kakor obara custodia, obaričinü custos, obarovati; za obvara, obvarovati, oblača, obleklo za obvlača, obvleklo;

se piše i obed - obod za obved - obvod iz obvesti - obvoditi; nsl. obvod, obod *Einfassung des Siebes*; *Umkreis*, *Zarge* (lašta).

Obličiti.

O. Tudi obličati - evati ostendere, arguere, dehonestare, accusare, ignominiae exponere, obličiti - evati formam reddere, obličije similitudo, facies, obličaj figura, obličinü similis, conspicuus.

S. V prvem pomenu je obličiti - ati tedaj, kar nsl. očitati komu kaj (vorwerfen, vorrücken); stsl. in v drugih jezicah je očitati - ovati le manifestare, očitü manifestus, očitö visibiliter, palam.

Oblomitü.

O. Mitis n. pr. oblomitöje srđice; cf. čes. oblomiti placare; oblomitědný placabilis.

Obožati.

O. Božiti - obožiti - ati je deificare, deum facere, oboženije.

S. Nsl. je brati obožati pauperem fieri; ali - ker je ubog prav za prav pauper, inops, kaže pisati po stsl. ubožiti pauperem facere, ubožati, obubožati esse ali fieri, obubožiti stsl. extorquere, obubožanije.

Obora.

O. Restis; oboriti - rjati, obariti - arjati, razoriti - or - arjati (cf. orati) evertere, destruere p. hraminu, mostove, — kogo podi soboju; obarjati jezükü, obarati kletvi itd.

S. To in uno je jako razširjeno; o b o r a nsl. thiergarten, pišete Vi, serb. obor, oborina sepimentum pro suibus, lit. abara viehhof, abaras sacknetz, rum. obor labyrinthus.

Obrütiti.

O. Obrüsta - tiši capistrare p. uzdoju; obrütinica capistrum (na ustohü).

S. Obrüteti pa imate involvere, obrütanije conversio, in nsl. obrten, hrov. obrtan agilis, industrius. Oboje ni iz istega vira.

O. Pervo se ima izpeljevati iz stsl. rütü apex, rostrum, os, prora (nsl. rt, rtić; cf. rot, ert, hort).

S. Drugo pa bi razlagal jaz iz obverteti - iti, obvertniti - oberniti, obvratiti - vračati itd.; obertnija, obertnik (v. obrétnik).

Obrühü.

O. Pars superior, obruš f., obrüşina altitudo; campus elatior.

S. Obrüšati - šaja - ješi perficere; thema vrühü, ergo pro obvr - ; veršiti, doversiti-ati-evati itd.

Obrësti.

O. Obrëštä - šteši, obrëtati - ovati invenire, acquirere; obrëtenije, obrëtëli f., obrëšta f. inventio, lucrum.

O. Insl. obrest (Zins), lucrum; obrestek; stsl. obrësti za nsl. najti invenio, obrëstiv utilis, obrëtnik (ali tudi obertnik?), obretatelj inventor itd. mi je že potrebno v sedanjem vzajemnem pisanju.

Obyčaj.

O. Mos, consuetudo, iz glag. obyka-ca-čati, obyknäti, obyčistvovati assuescere, solere; obyčinü consuetus, — nikü familiaris, — në pro more.

S. Običaj pišem tudi nsl., obično t. j. navadno, iz ob-navyknäti discere, navyk-navuk-nauk doctrina.

Ogavati.

O. Ogaviti - ati-ljati vexare, molestiam inferre, ogavije tvoriti komu, ogavíností molestia.

S. Murko piše ogaven - vnat - vnost (herb, die Herbe); časi se vjema z ongaviti; ogavnikov je dokaj; razlaga pa se iz rad. gu clamare (cf. govëdo itd.)

Odümëlo.

O. Odümëlo ali odmëlo je cognomen p. Matej, a odmëlomí Ninoslaví; odümëti se — ëjã se respondere.

S. Glagol se čuje po gorenjem Kranjskem: ali se mi ne boš odmel t. j. oglasil ali odgovoril, kakor stsl. ozvati se (otüzvati se), ozvanije sonus, ali otvëti - vëtovati - vëštati - avati - evati respondere, otvëtivü contradicens, — tilivü responsa dans, otvëtinikü deprecator itd.

Okolü - okrustü - okrajü.

O. To je circum, in sicer a) adv., b) praep. cum gen. iungenda. Bere se tudi okolo; okrustü cf. let. kárt circum. Primerjati bi se smelo s temi okrišlü tabernaculum; Šafařik confert nsl. okrešel et čech. okršel orbis, ambo derivans a krëšü, cui vocabulo tribuendum putat sensum circulus et solstitium.

S. I jaz naj pisarim p. iz a) okolü, okolükü circulus, okolíni circumiacens, okoliti cingere, sepire, okolina, okolište; iz b) okrustiti, - stije, - stíni; iz c) okrajü, - glöta, okraj-

güni - žinü, - žiti - ati; okražnikü je stsl. instrumentum aliquod: mučitelny sřsudĭ, iže — naricajeŭ se.

Opako.

O. I opaky adv. a tergo, retro, retrorsum: idosta opako; zvezani opako rukama; opaky mysleřte opaky tvorite; opačica impedimentum; opakostiti surripere.

S. Znamenite so mi opombe slovanske: nsl. opak, na opak, napak verkehrt perverse, oblique; ampak sed i. e. a na opak: nësem obogatel, ampak obožal (a li ubožal); naopačnost-napačnost; pačiti impedire, ispaka, ispačati v nasprotno se preoberniti; spake nugae, spaka scandalum, spačiti destruere, spačuhati verpfuschen; bulg. opak m. pars aversa, adj. malus; scr. apa von, zurück, apâne adj. rückwärts gelegen gr. *ὀπί*, *ἄψ* lat. ab, abs cf. germ. aber; stsl. paky.

Opasivü.

S. Opasiv in oplaziv imate curiosus; oplazivü tudi petulans, iz oplaziti-ovati temere loqui. Mislił bi, da je opaziv ali opazljiv iz paziti attendere, — se cavere.

O. Sej je menda istega vira: pasti, opasti se, — sa se cavere, opasü-sřstvo-senije diligentia, opasije curiositas opasno-nē accurate; serb. opasno, rus. opasko.

Opoka.

O. Tudi opuka saxum, — vivum, tegula; glag. opika.

S. Nsl. hrov. i serb. je opeka tegula (nem. ziegel, polj. cegla, čes. tehla - tihla - cihla), da si mi je malo všeč, ker rus. polj. čes. je opeka to, kar nsl. skerb, varstvo.

Osobĭ.

O. I osobi, osobē (o sobē - sebē) seorsim p. sēsti, sibirati se, stojati, prēbyvati itd.; osobije, - řstvo - vije proprietas, osobljati secernere, osobiti se solitarie vivere, secerni.

S. Ker pravim, sebe, seboj, pišem raji oseba, nam. osoba, in naj bi se rabilo nsl. tudi oseb, osebi, osebē ali osebej za poseb - i - e - ej. Sicer piřete nsl. osoba, osobenik, pa osebenik inquilinus, colonus, osebek, osebejek besitzer einer kleineren hube, osebenica solitarie vivens, osebujek ausgeding, osebujni particularis.

Ostrovü.

O. Insula, ostrovnikü insulanus; cf. struga, kar je tudi fluctus, strugü navigium; struja flumen, rad. stru scr. sru fluere, gr. *ῥί* lat. riv-us.

S. **Ostrov**, ostrovar, ostrovnik se dobro glasi nsl. za otok, t. j. tumor; insula; otočan; stsl. more otočino oceanus. **Struga** je nsl. alveus aquae, effractio ripae; *στρογγυαί* bulgarica lingua fossae, stagna, vivaria, in quibus delitescunt pisces; **ostrog** nasprot (male bulg. insula) je castrum, vallum, (mit pallisaden befestigter ort), ostražije castellum iz strüg (strêg); struga cancelli.

Osupiněti.

O. Osupiněja - nêješi perterreri, ni fallimur.

S. Po tem bi djal jaz osupnim - osupněti. Vi pišete nsl. osupnoti: osupnil je, ko sem mu to povedal. Ali se sme reči prehajavno: osupniti koga? Kako se neki razlaga? Čes. osopiti i osupiti se Jmd. anfahren. Mar je iz sopsti, sapo zgubiti, sapo vzeti komu?

Otrokü.

O. Puer, mancipium, servus; otrok vere est qui fari nequit cf. pol. niemowiaćko. Otročinü excusatus, ne — inexcusabilis vid. otrěsti (ot - rok, rek).

S. Pisariti čem tudi otročica, otrokovic puella, otročistvo, otročina pueritia, bolje mimo otroška ali otročja starost; otrokovü, otroči - skü pueri p. otroča simriti; otročij parvulorum.

Oholü.

O. Oholü adj. superbus, oholistvo arrogantia; bulg. ohol liber.

S. Hrov. serb. tudi nsl. je sploh že ohol - en fastosus, elatus, superbus, oholost - ast - nost, oholija superbia; oholica je hrov. ošabnež, oholiti se superbire.

P.

Pa.

O. Pa praep. idem valet ac po: pabirükü, pavečerini, paviti, paguba, padüšti, paměti, pavlaka cf. povlaka, poguba.

S. Pabirükü racemus, post vindemiam relictus, nsl. paberek - birek, paperek, paperk, paperkovati; paroj jungfernschwarm.

Pazuha.

O. Sinus, ala, axilla, na pr.: pazuhah morskyhi, pazuby i rucě, svoima pazuhama; scr. dôs brachium, pazušinü adj.

S. Omenjam te besede le, ker se nsl. bere pazduha, pazuha, pazdiha, paziha in pazha (nasprot pasha gr. *πάσχα*)

Pakosti.

O. Molestia, damnum p. dējati, tvoriti, pakostiti - stovovati impedire, nocere, vexare, pakostivü - livü, - stinikü, pakošta - ošča malitia.

S. Ker imam pak in napak - a, napačen, ter sem sprejel opak - o itd., smem pisariti tudi pakost, pakostnik, pakostiti; cf. opakü, a quo derivabis croat. pačka impedimentum; čes. páka hebebaum, páčiti heben.

Pamętari.

O. Pamętivü - tilivü - tivici - tuhü memor, iniuriae acceptae, pamętinikü, - tovati recordari; pamętinü memoriae.

S. Čes. pamatka je stsl. pamętükü, nsl. pametek t. j. commentarii, — topisici scriptor.

Panica.

O. Pany f. g. - nüve pelvis, o - panica patera, — pro čaška; patella, patina mlat. panna ahd. phanna, mhd. pfanne.

S. Nsl. panev, ponev, ponjva, sartago, panvica ali panica; mrus. panovka.

Pasti.

O. Pasti - pada - eši je abire, cadere scr. pad ire; pasti - pasa - eši pascere, süpasti, - pasati servare, o - pasti se cavere scr. paç (spaç) lat. spec - ere, specio, specula.

S. Vsem skoraj rabi spas salus, spasilelj salvator; čita se v briz. spom. Razun tega primerjate z njim glag. paziti attendere, — se cavere.

Pečali.

S. Ker govorim in pisarim pečati se, zakaj bi ne rabil stsl. pešti se, peka se sollicitum esse, affligi, curae esse, pečali f. tristitia, cura rad. pek suff. êli; pečaliti contristare, - se aegre ferre, pečalovati, pečalnik - lovnik, - lno - lovno, pečalstvo? —

Pivükü.

O. Pivükü qui bibi potest; nepivüko more.

S. Pivinü je pa kar pitij potui aptus; cf. čes. pici.

Pilnosti.

O. Diligentia, e pol., uti videtur; pilnü limae similis.

S. Pa tudi *eximius* je pilnū, čes. pile studium, piliti t. j. pridno delati, piliti se marljiv biti; polj. pilny.

Plavati.

O. Kar novoslovenski sedaj, je pomenil glagol i nekdej: *navigare, natare.*

S. Plavati slovesy *abundare, pravite*, in jako oblacy *plavajutū, vagari, errare.* Sicer pa se mi zdijo prijetne stsl. oblike: *plavatelj -nica, plavateljstvo, plavaliste; plaviv i hodiv vagus.*

O. Plaviti *facere ut fluat, natet; — se navigare.*

S. Nsl. sveča se plavi; *plavež, plavž schmelzofen; plavček; plavi f. navis, si plavimi; nsl. rates; most na vodi; plavnik kleiner boding, plavnica schaufel um das wasser aus dem kahn zu schöpfen; plavistvo navigatio, — stvovati navigare.*

O. Korenika je *plu—; pluti plovā - veši i plujā - ješi fluere, navigare, plutije fluxus, navigatio, plovici nauta; cf. plyti, plyvati; plytosti fluidum esse, plytūkü tenuis seicht.*

S. Pluti je nsl. *natare, volare: divji petelin pluje; podpluti: kjer kri podpluje; kri podpluta, rasplunoti se diffluere; preplutje; plavut f. flossfeder, plovci kamen pumex, plitva floss, kieme, plovec nauta (cf. krovec); scr. plu natare, nave vehi, fluctuare, gr. πλυ, lat. plu. — Nasprot pa je pljuti stsl. spuere, plivati, pljunati itd. Toraj ne vpljiv ali celó upljiv (Einfluss), ampak vplivi (upliv je Abfluss, upljiv Abschaum).*

Pladine — planošti.

O. Pladine n. p. na - dne, - dnu, vi - dnē; *pladinina, - nije meridiēs, pladinovati meridiari, prandere, pladininū meridiei, australis; planošti f. media nox.*

S. Nsl. poldne ili poldan i polnoč; bulg. *pladne, quod f. esse dicit cank. pladnuva; na pladne; jedūt, to jest pladnuvūt: est vero pladine, quod vost. adv. esse putat, idem ac polodine.*

Plakati.

O. Plakati - čā - česi *flere, - se lugere, plorare, gr. πλαγ pro πλακ lat. plaga, plangere.*

S. Plakajo i se plakajo Slovenci že sploh; skoraj jim rabilo bode tudi *plači m. fletus (rad plak suff. jū), plačnū, plačlivū, - ivo, plačevinū p. — vno vrēme, pēsni - vna, - nica flens itd. — Kolikor že se vjema s tem plakati - čā - česi, - knāti, — plaskati eluere, abluere, nsl. o - s - plaknitī croat. splahnuti (cf. plati haurire, prati lavare).*

Planati se.

O. Planã se comburi, rad. pl - pla, gr. *πρα, πρη*, cf. plamenĩ, polëti, pepelũ pro popelũ, palati; nsl. plasati potenter ardere et planiti (planoti na koga) irruere.

S. Plamĩ, plamy m. gen. — mene je flamma, rokus; plapolanije n. flammare, plopolati — lajã iactari, excitari (česk. plápol, - ati), plapolnikũ ardens; stsl. polëti - lja - liši uri, ardere; pepelũ cinis, - liti se in cinerem verti; palati ardere, pale žĩ m. rokus, nsl. seng: palež je na grozdje padel, je turšico vzel; paliti urere cf. palinka brandwein; stsl. plasa f. zona p. plasu srëdnjuju (plaska Landstrich).

O. Temu nasprot je iz pl - polũ: plati m. latus, — f. pars; platič die hälft des baumstammes, platiti kolo, platišče ali lok na kolesu felge, platnica leiste, platnice nožne manubrium; palica virga, fustis, paličije virgae, paličnikũ lictor; polëno - nice segmentum e ligno scisso, polëničica rokus; adde plaha segmentum, plašije assulae (terščice).

Plodũ.

O. Semen, fructus, ploditi fructificare, plodovitũ, plodĩnũ fecundus, plodĩstvo fecunditas. Cognatum est cum plemẽ (pl - plũnũ) et cum scr. phala fructus; rad. fortasse pl, scr. phal fructum ferre.

S. Slovenci govorimo in pisarimo za plod preradi sa d, kar je stsl. planta, herba, hortus, sadovije plantae, pomaria, sadari hortulanus.

Ploskũ.

O. Ploskũ adj. latus p. brada ploska, iestĩ ploskomĩ licemĩ, ploskolicĩ latam habens faciem, plosknũ; ploča saxum, stilus, forum; plotište forum et ploštadi platea, na pr. ulice i ploštadi (th. ploskũ suff. jadi); cf. ahd. flah gr. *πλαξ* lat. planca, pla - nus, placenta: s in linguis slav., uti saepius, addito.

S. Nsl. tudi plosnat, ploščnat, česk. ploský; ploska Fläche, plaščad (cf. plastũ tortum, plastje laubbuschen) za ploščad; ploša Platte, plošica Schiefertafel, ploča Klinge itd.

Plëni.

O. Plënjati, - novati - stvovati captivum abducere, lucrari, praedari, devastare; plënũ m. praeda, spolia; plënica tudi catena, plënikũ captivus (planik).

S. I nsl. je pleniti populari, extirpare, grassari; pa tudi pleniti implere, plenjati p. žito plenja letos ali je polno, stsl. plünü plenus, pol. plenny fertilis; plên m. exuviae.

Pobyti.

O. P o b a d a - e š i superare, pobytivü optimus, — tije fortuna, pobyti f. victoria.

S. Mislil bi, da je iz biti - bija ferire, pobitje clades ali victoria, ker pobiti — bodem je nsl. pomuditi se; vendar pravite stsl. pobytinü adj. victoriae p. pobytna pèsni, -noje znamenije, kakor pobédna pèsni, — slava, — no vèničanje, iz pobéditi vincere (vid. bid-obidèti VI, str. 3).

Povelja.

S. Zdi se mi posebno, da ste imeli stsl. žen. sp. povelja edictum, diploma, ker nsl. je navadno sred. sp. povelje, iz povelèti - èvati - ènije - itelj itd.

Povodü.

O. P o v o d ü habena; occasio, ratio.

S. V prvem smislu mi služi sploh: povodec camus, konj povodnik equus manualis stsl. koni povodinü; v drugem ga rabijo ini Slovani in ga želim rabiti i jaz: povod t. j. razlog, vzrok, kar pričina causa.

Povrazü — povrèslo.

O. P o v r a z ü lobus, penna, lignum rotundum et politum, th. povrüz; povrèslo trutina (Wage), th. povrüz: cf. povrèsti.

S. In povrèsti - rüžã - zeši je stsl. ligare, povrüzati, povrazije ligamina, in nsl. pravite pri unem: povraz funis, čes. provaz, magy. póráz, pri tem pa: poreslo garbenband, polj. povroslo itd. — Povèslo - smo pensum lini je pa iz povèstiti suspendere.

Povütoriti.

O. Repetere, -rjenje repetitio, povütor - arjati; polü vütora i. e. jedinü i polü vütora: pol - tora sta; nsl. poltora, poldružica numus cum dimidio magy. póltra.

S. Ker imam torek ali vtorek, kaj ne bi rabil i povtoriti in povtarjati repetere za ponavljati renovare?

Povèdi - povèsti.

O. P o v e d i f. je vzlasti doctrina, povèsti f. pa narratio, historia.

S. Naj mi služi i povéďnikü i povéšťnikü nuncius, narrator, poveděti - ati - ovati i povésto - tvovati narrare, nunciare, povéšťnü adj. historiae.

Pogybéli.

S. Iz pogybnaŕi - gynaŕi - gybati perire je pogybéli - lije - listvo exitium, dajati vi — damnare, — llnü adj. exitii; pogubiti - lja - avati perdere.

Podvigü.

O. To je pa iz podvignaŕi - ovati, žati - iti, zati-ovati movere, agitare, — se moveri, agitari, verti, festinare, certare; podvigü certamen, stadium cf. ahd. wîg and. vîg.

S. Podvizati incitare, movere in — se festinare, properare mi je znano (vid. Vertovec); a koristi mi jako tudi podvig, podviža - enje, podvižnik, podvižinü adj. certatorius p. podvižna moč, — no serce; podvizatelj, — zanje certamen, festinatio.

Podrétü.

O. Vocabulum obscurum, derivandum forte a rad. rek: podrétü cognomen p. koji se zove — tomí hvalović; cf. po-gašlo - guslo cognomen (vid. gadati VI, 19).

Podü.

O. Podü m. tabulatum, medium, solum cf. scr. pad ire gr. πεδίον; poždi m. pavementum, (kar tudi pomostü m. - stinü adj. stratus) fundamentum, fovea, caverna.

S. Bal sem se fe besede, češ, da je tuja (Boden); a iz teh stsl. oblik vidim, da je slovenska (Etage, Estrich), sploh je nsl. pod horreum.

Pokrovü.

O. Operimentum, velamen, tectum . . - vije - vište; - včei operculum in ecclesia p. bljudice si pokrovicemí, pokrovinü adj. tectus, pokrovitelí patronus.

S. Dasi rabimo nsl. krov, krovec, pokrov-ec . . , sem vendar časi dvomil, jeli prav pišemo pokrovitelj, pokroviteljstvo, ker se glasi sicer le kriti, pokriti - ivati; a sedaj vidim, da je bila že Vaša. Iskati mi je le pravih pokroviteljev.

Pologü.

O. Pologü depositum, legatum.

S. Nsl. polog je kesselthal; a všeč mi je adj. stsl. pologü i položitü obliquus p. čerta ravna i pologa bulg., drevo položito.

Polučaj.

O. *Fatum, casus; polučiti i polučiti - ati - evati - avati* obtinere, nancisci, lucrari; polučiti se accidere.

S. *Polučivü* adj. idoneus; sicer pa prim. luča VII, 59.

Polü.

O. *Polü* m. g. - lu a) *latus, ripa*; b) *sexus*; c) *dimidium*; d) *-la haustum*.

S. *Poslednje* je iz *plati*, poljem *haurire*; predzadnje se čita i stsl. *pola* in *poli* f., torej gen. do *poli* zur *hälfte*; v drugem pomenu mi rabi sedaj le spol. Celo *polje* *campus* primerjate s *polü*: rad. videtur esse *pol*, je suffixo.

Poliza.

O. *Poliza* f. g. - zę *utilitas*, russ. dial. *poliga*: rad. *lig* (cf. *ligükü* VII, 59).

S. *Polizünü* adj. *utilis*, *poliziti* se *utilitatem* suscipere, *poliziti - evati - istvovati* *prodesse*, *polizije - zevanije* *utilitas*, *polizünikü* *suasor*.

Pominěti.

O. *I poměnați* ali *pomenați*, *pomenovati* *meminisse*, *recordari*; *süpomineți - menați*; *opomenovati* *monere*; *vüspomeñați - novati - minati - aja* in *memoriam* *revocare*, *vüspominic monitor*; *poměnü* je *memoria* p. *tvoriti*, *iměti* *velikü pomenu* itd.

S. *Kakor mīněti* in *měniti* — se piše tudi ta glagol različno stsl. in nsl. Po Vaše bi mi bilo pisati *pomněti - pomnim*, meni služi prehajavno *pomnim - iti* kaj, *spomniti* koga; *spominati - ajati* se ali koga, *spomin* ali *spominj*; serb. je *pomenuti - nem* *mentionem facio*. Ker ste imeli ga stsl. v II. versti in velikrat z nosnikom; pisarijo sedaj mnogi *spomeniti* ali celo *spomenoti*, *opomenovati*; vendar tudi *pomnja animadversio*, serb. *attentio*; *opomba*; *poměnü* pa je *paměti* ali *moj spominj memoria*.

Ponizünü.

S. *Hrovat* pravi *ponizan humilis*, jaz pa za *ponizen* le *ponižen*, kar je stsl. *humiliatus*, iz glag. *poniziti demittere*, *humiliare*, *poniza - žati*; — se *humiliari*, *minui*.

Ponikva - ponorü.

O. *Ponikva* iz *po-niknați-na-ěši*, — *kati-aja*, — *cati-čę* *prunum esse*, *oculos demittere*; *perdi* (*de fluvio terram*

subeunte), kar ponorū locus ubi fluvius sub terram absconditur, iz ponrēti - ra - eši subire, ingredi; ponīdreti (i. e. ponrētū) immersus, ponrūtije immersio.

S. Nsl. pondrēti immergere, pondrt; od tod menda Podnart - ovec na Gorenskem, kraj je vsaj tak; stsl. tudi podūnyrēti - čja na pr. ví more immergi; serb. od izvora vodi do ponora. — Ponorilivū adj. stsl. malus se vendar nekoliko vjema z novosl. po-norim-noreti, norec!

Ponjava.

O. Ponjavū m. linteum, ponjavica tunica, vestis superior, aulacum, rad. pon, unde etiam p-opona (cf. gr. πῆνος; lat. pānus, pannus), ponjavīnikū sindonius.

S. Jaz bi primerjal s stsl. pnati, pēti - pīnā, ponjēti i pojēti, ponēvnik n. ponjavnik itd.

Poraba.

O. Poraba subiectum esse, skoro to, kar raba; porabiti - rabljati - rabotiti subigere; porābū carcer.

S. Porobiti subiicere; nsl. diripere, porob praeda, - robljenje servitus, cf. rob, raba.

Poreklo.

S. Prav vesel sem za primek ali priimek, pridevek, besede poreklo cognomen (Zuname, Familiennamen), serb. tudi podrijetlo; na pr. Leonū imenemī, poreklomī že Makelū; Pavla poreklomī črínago (cf. odūmēlo).

Poroda.

O. Poroda f. i porodū m. partus, origo, progenies, kakor p. pohodū i pohoda f. egressus, ambulatio.

S. Všeč mi je poroda, ali tudi porodina gens; porodistvo je regeneratio, — dimisk regenerationis; porodilja serb. puerpera.

Potaka.

O. I potaky f. g. - küvi indulgentia, adulatio; potaküviti indulgere, rus. potaknuti affirmare, potakovinū - nikū, - külivū indulgens, - livistvo adulatio.

S. Potakovnikov je sedanji čas dokaj, beseda mi toraj prav potrebna; potakülivū adulationis, indulgens, proprie tako dicere consuetus.

Potrêba.

O. Kar nsl. trêba ali potrêba a) usus, b) res, negotium, c) necessitas, res necessaria, tudi potrêbizna, d) sacrificium; — iestî opus est.

S. Potrêbînû je razun necessarius, tudi utilis, opportunus, potrêbistvo aptitudo, črez — abusus; potrêbiti - bljati purgare, pa tudi terere, delere, perdere.

Potrašiti.

O. Potrašâ - siši quassare, trašiti quater; conspergere, potrašû terrae motus, - sînû adj.

S. Rabi Vam i potrusna i potrêsna; vjema se tedaj s potrêsti. Nekteri pišejo nsl. potrošiti, kakor hrov. serb. potrošiti, — se; trošak i potrošak; nsl. strošek sumtus; jaz raji potrositi - sim (cf. nesti - nositi).

Počuvû.

O. I počuvistvo sensus.

S. Počuvîlivû sentiens i počuvînû qui sentitur.

Pojata.

O. Tectum, domus, conclave.

S. Nsl. tudi pojatina, v pesmi za poslopje; sicer horreum, stabulum, kar serb. (cf. jato agmen.)

Praviti.

O. Dirigere, praeesse, recte tractare, ducere, gubernare p. crîkovî, prêstolî, stado, hudožîstvo (t. j. umetniŝtvo).

S. Vendar tudi saec. XI: nota praviti narrare glag., kakor nsl. Sicer pa čem svobodno rabiti lepe oblike: pravo adv. κατ' εὐθὺς recte, amen, pravy - ũ - ŷ - ê vere, recte, amen; pravû adj. ἐυθύς, ὀρθός rectus (Vuk. prav, a, o insons, rectus; právi verus p. pravi Srbin, pravi Turcín); pravî f. rectum, ius cf. sa suimi pravmi; pravîda veritas, iustitia, opus iustitiae, nsl. pravda lis, pravina - yni, pravostî - ota - styni - vîstviŝe rectitudo, pravostînû rectitudinis (recht-schaffen), pravîstvo iuste factum, pravilo - lînikû regula; - lîné secundum regulam, pravîtelî magister, praefectus, — lînica praeposita, pravîdívû - dînikû - dînû iustus, pravîdovati emendare, nsl. pravdati se ali pravdovati, serb. excusare, purgare; pravîci m. via recta, nsl. in serb. pravac t. j. pravîčni, na - sprôt krivec t. j. krivični ali krivičnik.

Pralija.

O. Pralija quae lavat; pralnikü fullo.

S. Nsl. navadno perica, pralja lotrix ali perilja; kakor vodilja, šivilja, serb. porodilja.

Praskavica.

O. Strepitus factus ad terrendos hostes; alio loco videtur esse instrumentum musicum.

S. Praskati nsl. scabere, prasniti crepare, serb. prasnuti erumpere, praska tumult, schramme (cf. vraska VI, 14); prskavec herber wein.

Prati.

O. Prati 1) perā - reši a) ferire, b) conculcare, c) lavare; 2) ferri, salire, volare, calce ferire; 3) porjā - ješi scindere.

S. Znamenit glagol! Pri 1) imate na pr. prati lavare, praljka malleus lotorius, perača, perica; pratež f. gepäck supellex stsl. prateži f. sarcinae, merx; pratiti comitari pisarijo i sedanji Slovani, pratnja comitatio; rus. pratī čes. práti ferire, i nsl. prati, oprati koga ob tla itd.; pri 2) pišete: cf. pero et nsl. srakoper; pri 3) nsl. parati, raspranje zemlje chasma, cf. plati; morebiti tudi stsl. prakū m. machina bellica ad expugnandas urbes, in celo prašta f. funda, turris, nsl. prača, frača, — štīnū fundae, praštīnikū funditor, — ako se ne vjema s praštati (cf. prost, prostiti).

Pri.

O. Pri adjectivis, positivo vel comparativo, additum minuendi vim habet: prialüčīnū πρόσπεινος famelicus, priblēdū subpallidus itd.

S. Pribel semialbus, prisladek subdulcis, pričern, priprost, priprüvi πρόσχειρος qui est in promptu; priprüvīnū - nī anterior, proximus, uti videtur; vjema se po svoje s po a) cum positivo: pobogatū, podobrū jesi otī mene, pohraberū, poludī stultior, pomekikū mollior, poveelik, pogizdav, pohīter, pojunak ot mene; poskoro, podobrē, pogolēmi, ponaprēdi, poblizki ganz nahe; b) cum comparativo: polepša, powyše, podalje, pobolīše, poniže itd.

Pribaska — prigovorū.

S. Jeli iz bajati, basen pribaska proverbium? Prav všeč mi je za pregovor, prislovica.

O. Prigovorü hortatio, consilium, vituperatio.

S. Nsl. pravite naevus t. j. napaka. Za pregovor jaz nikakor ne morem pisati prigovor, kakor silijo nekteri, ker prigovoriti, prigovarjati je „zusprechen“ v dobrem pa v slabem smislu, kar kaže tudi stsl. beseda; prêgovoriti stsl. persuadere. Časih mi služi stsl. prê — za nsl. pri, a ne vselej na pr. prêklêtü za priklêtü.

O. Enako pomeni prirokü cognomen, vituperatio; priročnû reus, priročitü fortasse vituperandus, bes priroka qui vituperari non potest.

S. Tudi pridévükü, agnomen, prêzimę (cf. prêzü super, praeter), iz preimenovati nsl. prejmek, navadniše primek, priimek; prêkorü, prozvište cognomen, prozvanije nomen, denominatio.

Privęska.

O. Privęzü m., privęza f., kar privęzü m. vinculum; privęska alligatura, -prêvezüka; prêveslo fasciculus, prevęza corrigio.

Pridü.

O. Pridü commutatio, recte lucrum, pridêti-dêja-ješi adferre, iniicere; pridati, in prinaditi-žda-diši addere, pridatükü in prinada f. additamentum.

S. Prid ali prud, pišete, je commodum; moj jarem je priden; priditi, pruditi, pridovati prodesse, napruditi proficere; ispriditi je nasprot perdere.

Priznakü — primêta.

S. Kar znakü i mêta: priznakü nota, primêta signum, primêtü animadversio; primetü quod adiicitur, strues.

Pri — pro — prêzorü.

O. Prîzorü inspectio, visio, prizrakü spectrum; prozorü prospectus, fenestra; prêzorü superbia.

S. Po tem se imajo razločevati prizreti, prizoren, prizračen; prozreti, prozoren, prozoriv, -ljiv providedus, perspicax, conspicuus, prozorno mêsto; prêzrêti, prêzirati negligere, despicere, prezritelj, prezornik, prêzorno, prêzorivü superbus, arrogans p. prêzoriva slovesa.

Prikladü.

O. Priklada f. comparatio, exemplum, kar tudi prilika, primêrü m., prikazü, prikazni fabula, visio, pripokazü-ukazü; prikladoml coniectando; proobraziје exemplar.

S. *Prilika similitudo*, nsl. tudi *eccasio*; prikladinü, priličinü, prigodinü *aptus, conveniens*.

Prisojnü.

O. *Apricus*, prisono mesto; prisoije] *locus apricus*, serb. prisoje, cui opponitur osoje, osoije, osojna, vere est *locus opacus*.

S. *Prisoje* je solnčna, osoje senčna stran; serb. guja, zmija (kača) osojna, osojnica, in prisojkinja, prisojnica; nota srčce osojno; osojevje, osonje, osovje.

Prisînü — prêsînü.

O. *Prisî*, *prisîno* semper, iugiter, - bytînü, - suštînü perpetuus; - dêva *ἀειπαρθενός*, - cvêtivü perpetuo virens, prisînostî aeternitas; *prisînü* cognatus, familiaris, genuinus p. bratü, synü, rodü, mužî, -sna sestra, vnuka, -sno čedo, -sny oficî, gostî; pristîlî; prisîniti -njâ -niši *associare,prehendere*; prisînakü, *rectius forte* -snjakü, *germanus*, *prisînina* *peculium*, -nota -nistvo *genuinum esse, familiaritas, -snštva proprietates*.

S. Nsl. *pristen* passend, leiblich, pristni brati; cf. let. istnêki leibliche *geschwister*; stsl. istü, istina (VI, 44).

O. *Prêsînü* *ἀζυμος* non fermentatus, p. hlêbü, -no pivo, têsto itd.

S. *Prêsen* je nsl. *crudus*, *presnoča*, *oprêsnik*, *presnec*, *prešîšnjek* -njak, hrov. *prisan*, *prîsnac* *placenta*, serb. *prisan*, *prijesan* *recens*, brašno *prjesno*; rus. *prêsnečü*, polj. *przasny*, ahd. *frise recens*, mhd. *vrisch*.

Prisêga.

O. *Insiurandum*, *prisêga* *iuramentum*, *prisêglivü* *tangendi cupidus, avidus*.

S. H *prisegi* gnati; pri nas na *prisego* djati in gnati koga; v roke seči *fidem dare*; cf. ser. *anga antiquior instr.* weil man beim schwur den körper berührte; germ. bei leibe.

Pri — prêtvoriti.

O. *Pritvoriti*, *prîtvorjati* *addere*, *parare* p. *sebê* *slavu*, *svary*, -sê *fingerere*; *prîtvorü* *ambitus, septum, porticus*, -rînü -nikü *simulator*; *prêtvoriti* -*tvarjati* *mutare*, -sê *mutari*.

S. Da ni treba *rekati* vedno *premeniti* -njati -njavati.

Pričina.

O. *Pričina* t. j. *causa*; čîniti, *prîčiniti* -njâ -niši *addere*.

Pričestí.

O. Portio, communio; pričestije participatio, pričestiti - štá - stiši participem facere, heredem fieri p. zemlju, žizni věčnuju, - se participem esse p. brašna, svętyihŭ; grėsĕ; pričestínŭ - níkŭ - nica particeps: tĕlu svetomu, vtoromu braku.

S. Ker pišejo nsl. č esto saepe, češče saepius; kaj da ne bi pisali i pričestje (cf. č esto); pričesčati -iti, -se communicare, pričesčevati; serb. pričest, pričestje communio.

Prijati — prijeti.

O. Prijati - jaja - ješi, raro prĕja - ješi providere, curare, ser. prĭ amare, prijazní f. amor, benevolentia, fides; m. amicus; neprijazní nequitia, prijanije favor; - prijĕti - priimá - mešiprehendere, utilitatem capere, prijĕtinŭ gratus, prijĕtŭkŭ res gratae.

S. Prijaznovati favere, prijazniv -en -vec benevolus, blandus; prijateljiti se amicum fieri, — teljevati esse; iz prijĕti je nsl. prijeten acceptus, po stsl. prijĕtovati, prijĕtiv -en, prijĕtin - níkŭ qui accipit, kakor primitelĭ qui excipit, e serb. primiti, primljenje; nota nsl. primski zinsbar; primšĭĕ maniceps pächter; in primskovo?

Pro — prĕ; prozŭ — prezŭ.

O. Pro praep. πρὸ prae 1) in fontt. psl. nonnisi in compositione usurpatur, 2) solum habes in fontt. russ. na pr. pro čĭto cur, pro to ideo; prĕ particula composita cum verbis et nominibus: prĕbiti, prĕbaba, prĕbogató; saepe prĕ habes pro prĕdŭ, ut o pro otŭ; adde prĕ adv. ante praep. ante cum gen. iungenda. Prozŭ praep. per cum acc., prezŭ super, praeter cum gen. et acc.; serb. proz, prez; polj. prze, przez.

S. Pro pisarijo ini Slovani tako pogostoma, da se ga bode navaditi i nam Slovencem, ki pravimo proč i preč, prostor i prestor, prodati i predati; prognati, providenije i prĕvĕdenije providentia et praescientia, propad, prorok, provod i prevod i. t. d.

Prokaza — prokuda.

O. I prokazŭ lepra, prokaziti perdere, prokaženŭ leprosus; prokuda improbitas, prokuditi corrumpere, prokudĕti corrumpi, prokudivŭ; russ. dial. prokuda homo fraudulentus.

S. Kakor prokazivü improbus, malus p. — va vëra, — vi nravi cf. kaziti - ati; prokudinü - nikü, -livü protervus, perniciosus (cf. kuditi VI, 25)

Prokü — proči.

O. Prokü adj. reliquus; prokü n. reliquiae, nom. propr. prokšiči; prokoje in posterum; proči, pročinü - ni adj. reliquus, sequens, pročij; apročeje igitur, ceterum, proče adv. igitur et praep. sine cum gen.; proči adv. procul weg; pročina tempus futurum.

S. Nsl. proč, preč; divide pro et rad. a č, anč, cf. rus. opriči; prokšen nsl. croat. delicatus, goščenje prokšeno; stsl. prokvi praep. pro cum dat. vel acc. cf. protivā, serb. proču, nsl. gor. proke in proče za proti.

Prolëtije.

O. I prolëti f. i protulëtije ver, - tñau vernus, croat. protulicé, serb. prolitje, primalitje, navadno spomlad.

Prošiti.

O. Petere, quaerere, scr. praç lat. precari ahd. fragen.

S. Razun prošitva f. preces tudi prošba, prošenje in prošnja, prošiči, prošičij, prošijakü, prošakü, nsl. bulg. prosjak, mendicus, indigens, in celo prosataj (gener, socer) qui conciliat.

Prostü.

O. Prostü adj. extensus, promissus, quem sensum primarium esse putamus; prostü vlasy ἀπλόθριξ promissum capillum habens (e pro et strëti videtur constare); simplex, rectus, vilis, rudis, laicus, prostinü, prostiči, plebeius popomü i -cemü, liber, insons; sī, is prosta omnino, prorsus (magy. paraszi).

S. Iz teh se jih dá razlagati skor brez števila: prostorü spatium, pa tudi stsl. potestas, libertas, prostiti komu kaj i koga česa remittere, liberare, prostost - ota -inja rectitudo, simplicitas; prëprostī f., -stvo - yni - ina - ije; prëprostü adj. simplex, imperitus, vilis, fatuus.

Protorü.

O. Protorü sumtus, rad. tr; protoriti impendere, sumere (cf. potrašiti).

Prův.

O. Průvňň, průvňčň, průvňšňň primus, qui ab initio, antiquus, průvňj; průvoje primum, olim; průvňje prius; — vňňčň, — vňňčň primogenitus.

S. Kar gr. pro, proto, archi — kaže slov. prvi v sostavah: pervonačelnik, - prestolnik, - sedalnik, -sednik praeses, pervostatelj praefectus, pervomáčeníkŭ protomartyr, — sveštenikŭ summus sacerdos; pervstvo primatus, pervovati, pervstvovati primum esse gr. πρωτεύειν; průvňj medň mel optimum; nsl. prvlje, prlje, stoprv stoprav maxime, stopram, srb. stoprvce recenter; topřivo unde russ. teperň; spervňnja stsl. otň, isprůvňň, croat. serb. prvanji, prvašnji vorig, čes. první; pervenec, - nčň.

Průh —.

S. Dokaj pomenov kažete iz te korenike: průh - rad. prh volandi, saliendi vim habet nsl. prhati: ptič prha salit sprhnuti evolare, oprhnuti putrescere cf. prah et stieben, staub; prhuti, prhot furfures capitis, prhek, prhav fragilis, prhčati se: hruške se prhčajo; prhavica, prhuta loderasche, prhavka favilla, prhljaji furfures, pršetü nieseln; průhanije pa titillatio; pryhanije fremitus; in prysnaťi spargere, effluere, rad. prysk rus. pryskaťi, prysnuťi.

Prěvesti — voditi — lagati.

O. Prěvesti - voditi je traducere, prěložiti - lagati transponere, vertere.

S. Vidim, da imate že stsl. tudi vertere p. prěvesti pisanija otň grčičskijihŭ pisanij i prěložihŭ vň slovňňskij jezykŭ; prěvodŭ translatio, - ĩnikŭ, - itelň, — prělogŭčij - lagŭčij interpres, prělagataj explorator.

Prěvŭžeti.

S. I stsl. je prěvŭžeti se sese efferre; prěvŭzotŭ sublimis, nsl. prevzeten.

Prěvétŭ — včėnŭ.

O. Prěvétŭ je proditio, prěvétňnikŭ proditor, cf. nsl. prevečati, prevečanje; prěvčėnŭ pa je προαιώνιος qui fuit ante omne aevum, aeternus.

Prědavati — prědŭlagati.

S. Prědavati ali prednašati v pomenu „vortragē“ t. j. učiti je pač nemškuta, stsl. prědavati le prodere, -včė - vnikŭ

proditor, traditor; prêd ũložiti — in prêd ũlagati pa je proponere, prêd ũlo g ũ propositio.

Prêd ũk ũ.

O. Prêd ũk ũ maiorum unus; nsl. predci t. j. predniki.

Prêizrêdin ũ.

S. Izrêdin ũ i prêizrêdin ũ eximius, extraordinarius bolje od hrov. slov. izven - ali izvanreden.

Prêko.

O. Prêko i prêky adv. contra, prêko ali v ũ preko, prêk ũ glagolati, knjigu na prêko razgnuti; praep. per cum gen. raro cum acc. prêko polja, ũsume, rêku; prêk ũ adj. transversus, contrarius, prêky i prêkij puti, prêkaja slovesa; prêce, naj prêce.

S. Nsl. prekorubce absolute, prekomorski; prêciti impedimentum ponere, -sê seditionem movere, prêc ũ transversus; prekast torvus; prekast res contraria, rebellio, - in contrarius, -nik rebellionis auctor. Znamenito se mi zdí, da s prêciti skleplate i precej illico, fortiter, serb. priki.

Prêmo.

O. Prêmo, tudi prêma - u - y in prjamí - a - u, adv. e regione, v í prêmo, prêmí adv. via recta, prêmê recte, vetru v í prêmu plavaše; praep. cum dat. licu, očima, gradu, cum gen. prêmo íbí, rêky; prêmimo trans, ultra, prêm ũ adj. rectus, aequalis, - ín ũ qui e regione est; prêmína rectitudo, prêmíti - mljã - miši dirigere, rectum iter tenere.

S. I nsl. spremíti se, íspremíti, sprmila (pro sprêmíla) dušo v sveti raj; prêma jeder der beiden wagentheile (prednja, zadnja); prêmek slabo proso, slaba ajda; oprêmek appluda t. j. otrobi; da bi prem, premda, akoprem quamquam, êc-êiprem; cf. hrov. serb. prema, prima, primalitje; gr. πρόμος.

Prêti.

O. Prêti prjã - priši, raro prã - preši contendere, contradicere, causam tueri, dubitare, — o êemí, po komí; — sê pugnare, sí kymí za koju veščí, prêhã sê, prêhota sê; prja ili pŕja, prênije contentio, contradictio, imêti pru litigare, pŕív ũ - rínik ũ, - ín ũ; pŕíci contentiosus, adversarius, causidicus, pŕíci advocatus.

S. To je nsl. per, perez (Perc, nem. Peer, Pirez); prio t. j. prjã (actionem) imajo spom. briz., prnja rixa, prnjati

rixari, hrov. razgledaj pru moju, serb. preti prem, parac accusator, parnica pravda.

O. Od tod i sapri - nikü, süporü rixa, süporilivü, vüsporivü contentiosus.

S. Iz prêti je tudi prêtiti - štã - tiši minari, increpare, kogo i komu (nsl. imate priti, priteti, pritež); prêtilo reprehensio, prêta f. prêtû m. prêtîba, prêštenije minae, prêstati - ajã minari; pa prêtûka offendiculum (cf. prêtûknãtitykati); prêprja - prênije persuasio, prêprêti kogo o čemî persuadere, prepirati suadere, — së slovesy.

Prêstani.

O. Prêstani f. bezü — ni perpetuo, sine intermissione — nije cessatio, prêstatije.

S. Jaz rabim prestanek, brez prestanka; naj mi služi tudi prêstati - stanã - neši cessare, desinere p. otî igry, grêhî; prestajati otî sladosti, o množê.

Prêdati.

S. Tako prenda ali mu prenda t. j. mu prede z nosnikom, sem že čul velikrat; je tedaj iz prêsti - dã nere, prêdenije - deno - divo.

O. Prêdati - ajã - aješi salire, trepidare, ni fallimur.

S. Opresti: tako mi je po ti jedi slabo prišlo, da bi bil kmalo (okoli) opredel; prelo transitus; de bi živina sej vsa ne opredla; hrov. serb. predati trepidare, sãrahom ne predaju, opredom pozornim, mrazni i predljivi; mačka prede (knurr), prenuti e somno excitari itd.

Püvati.

O. Püvaja - ješi confidere, - nije fiducia; v. upüvati sperare, libere loqui, vünezaapva - pa, tudi zajapüva, kar hrov. iznenada; zajapêti - iti in - ljati së suspicari, zajapivü improbus, confidens, zapü - pa - püva, zajapü - pije - pênije suspicio itd.

S. Hrov. slov. ufati iz upvati - upovati; polj. pwa: huc trahe pevnyj certus, pevnosti certitudo e polj. pewný, čes. pevný, quod psl. esset püvinü.

Pyha.

O. Pyhati frendere, graviter irasci.

S. Pyha t. j. piha f. superbia ali nsl. napuh; piš m. i f. turbo, ventus; puhteti evaporare; puhek mollis, puhki kamen pumex.

Pisovati.

S. Razun pisovati, psovati vituperare, že nsl. tudi psost, psota, psuja f. vituperium, psovna.

Pištevati.

O. Pištujā - ješi putare, dicere, iudicare, et pūstika obolus, pondus quoddam, calculus.

S. In s tem primerjate nsl. pecelj - clja articulus, stil einer frucht, peček - pička, pecka nucleus, obstkern; cf. nsl. peštati ali pištati praviti, kvasiti.

Pėti.

O. Canere; vera rad. pi, unde pej, pėti et poj, poja piti clamare: de pi rad. primaria verbi pėti ne cogites (cf. vūpiti, VI, 17.)

S. Pěsnī cantus in canticum, pěsnivū canorus, — vici cantor, pětije in pēnije, pěsnica psalterium, pėvinica psalterium, locus ecclesiae.

Pęti.

O. Pina - neši cum praep. in cruce agere; pętelī i pętelja f. nodus; sūpęti compedibus adstringere, ligare; od todī pęta calx, pętino calcar, signum, polj. piąno brandeisen, in celo pąto compes, cavea, pątati nectere.

S. Zarja odpinja, imate nsl., dilucescit; peča quod psl. esset pęsta peplum, calantica, bogen papier, pečica involucrum intestinorum; petlja, penklja masche, stengel, band; bulg. petelkū knopfloch, petljati fibulare; napetce fortuito, pripetiti se accidere, pęlo - razpelo crucifixum; pōta eiserne fessel der pferde; spet compeditus, spetnica, spona - nka fessel, compedes, razponkati diffibulare, spona, ponjava; spetiti se se continere itd.

Pađiti.

O. Pažda, - diši pellere, paždati terrere, cogere, pađilo - paždalo t. j. pojalo terriculamentum, sū - pađari custos, pađu pabulum.

S. Poditi, pojati venari, pojati se lascivire, puđar nsl. i bulg. custos vineae aut segetis.

Pąknađi.

O. Pąkna - neši rumpi, pąkati se itd.

S. Nsl. pokniti, pokati je hrov. puknati, pu c a t i schiessen; pokalica, poč f., napok fissum, razpok fissura, poka infractio;

obroč je pokel; zora, dan po ka, hrov. puca; glas je počil scr. panē dilatare.

R.

Rabŭ.

O. Rabŭ kar robŭ servus, rabištŭ, rabičištŭ ancillae filius, robotnikŭ, rabotegŭ, rablci famulus, subditus; raba, rabica, rabičica ancilla, rabičina serva, robotnica, rabyni f.; rabija servi, rabije n. bulg. robje; rabota ministerium, robotina, rabŭstvo servitus, usus, rabotica res; rabij - skŭ, robotnŭ, rabŭskŭ servilis; rabovati, rabotati servire, laborare, rabotiti in servitute redigere.

S. Rabič, rabičič, raba t. j. usus p. ni za nobeno rabo, rabota ili tlaka, rabotati je i nsl.; rabota ali robotna frohne; rabiti operari, uti, vzlasti z daj: kaj ti to rabi; hrov. serb. rob, robinja, robstvo, bulg. robče, robenče; cf. lat. labor, goth. arbaiths; scr. arbha puer, lat. orbis.

Radŭ.

O. Radŭ iucundus, laetus, lubens, alacer, i raždŭ, scr. rādŭ perficere, favere; raditi i roditi curam gerere, curare, facere; rada, radina, radinica - unica, - ničŭ; radēnije diligentia; radivŭ, raditelŭ diligens; ra dŭstvo i veselŭstvo, radoštŭ f. pl. laetitŭ, radostivŭ laetus.

S. Vi ste tedaj pisali: jaz sem rad, mi smo radi t. j. radostni, kakor mnogi Slovani še pišejo p. čes. jsem tomu rad; raditi v starejih listinah roditi, zraditi facere; malo rodi za me; za nikoga ne rodiš; nerodljiv inobsequens, degener; neroden immoriger, ineptus, nerodnež, bogaroden longanimis, boga neroden impius.

Razborŭ.

O. Razborŭ consideratio, delectus militum; ne -- rŭne inconsiderate, razbrati diiudicare.

S. Nsl. razbor discretio, razborit discretus.

Razvêtŭ.

O. Razvêtŭ seditio, decretum; - tŭnikŭ seditiosus; razvêšta - ev - avati seditionem excitare.

S. Kakor govoriti tumultuari, loqui; vêtŭ verbum, sermo, vêtŭnikŭ seditiosus.

Razlikü.

O. Različi, - inü varius, raznoliči - nū, razinü diversus, različije discrimen.

S. Rabijo Vam glagoli razlikovati, različati, različstvomati, razinstviti - vovati distinguere, raziniti - nja - niši discernere, - se, nsl. na razen, zrazen boga; ne želi nič zrazen kar je prav; razen f. die spalte.

Razmeta.

O. Pa razmirije discordia, razmirica bellum.

S. Hrov. serb. razmirje, razmirica; stsl. razmiriti se bellum gerere.

Razoriti.

O. Razorja - riši, - orjati - arjati, - orati evertere, corruere, - se solvi, razoriteli - orinikü evertens, eversor.

S. Razorü pa je kar zazorü vituperatio, reprehensio; razorati orare; nsl. razare f. pl. die am ende des ackers gezogenen furchen, serb. razor grenzfurche.

Razumivü.

S. Sapiens, razumičinü cogitabundus, prudens, razumīnikü contemplativus, razumije, - mīstvo, - stvije cogitatio, razumēteli qui intelligit.

Raj.

O. Paradisus, raj božij; rajskü p. rajška krasota, — sko žilište.

S. Nsl. nota raj meritum (raj tanz e germ. mutuati sumus); to mi pa ni vseč; sej ste pisali prej: Videtur a radü derivari posse, cf. naj a nadü. Nota tamen nosl. rajati esse saltare et lus. sup. reja saltatio, quod a scr. ri se movere derivamus.

Ramēnū.

O. Tudi ramīnū, ramjanū vehemens, celer p. düždi, plamy, ramēnaja toplota; rameno valde p. kopati; ramēnē celeriter, graviter, ramēnistvo vis; ramna, ramnē, ramni i milostivi (cf. rad. rādh; ramēnū uti ru-mēnū a rud. rudh).

S. Pa ni iz rame, ramena humerus? Česki se rabi naramnē valde na pr. naramnē veliký, n. prositi, naramnost vis. Nsl. se bere rameno, ramino, daleč rameno; pogostoma ga ima Kastelec v 17. veku. Naj lože bi pisal jaz ramno velik, drag itd.

Raskošī.

O. Voluptas, raskošīstvo mollities, -šino dissolute.

S. Nahaja se že tudi v slovenskem slovstvu, kakor v hrov. serb. razkoša voluptas, luxus, razkošan, in stsl. kohati amare, kohanje amor, polj. kochać primerjate z raskošī.

Rasoha.

O. Furca, furcis innixa trabs; rasohū, rasohatū divisus, geminus, duplex cf. rasohača; rasošinū ad equulei supplicium pertinens.

S. Nsl. rasoha furca, baum mit kurz behauenen ästen, der als harpfe benützt wird (cf. ostr, komarča), rasohast bifurcus; stsl. rasohaty nogy; — to drēvo, — ta brada, — tū jazikū.

Rasprīnikū.

O. Seditiosus, rasprīnū contentiosus, rasprja seditio, dissensio, dissidium, rasprēnje contentio (cf. prati).

S. O tem sva govorila dokaj; razun rasprēti se imate tudi rasprēvati se rixari, — vanije rixa.

Rasti — rastiti.

O. Rasti-rastā-rasteši crescere na pr. rastyj tēlomī i dušeju: rastiti-štā-stiši proferre, augere, producere, alere (vlasy), feneri dare, — se crescere.

S. To je znamenito, da imate glagol ta v 1. pa v 4. verstī; delati je morda razloček (cf. stsl. rastenije crescere, incrementum, pa raštenije augere, aetas). Nsl. rasti, rasem, rastilo: drēvo na rastilu kupiti, raselk wachstum, raša; rastiti befruchten: petelin kuro rasti (česk. rosti, rostu, eš, e, .. wachsen, rostiti kultiviren, bauen).

O. Rastū m. statura; usura, i rastī m. fenus: rastī na rastī i listī na listī; morbus quidam, splen, — malum hypochondriacum, rastīnū, rastēgū fortasse statura, rastī f. germen.

S. I lastne imena: Rastūko, Rastīci, Rastislavū (cf. Crescentius, Adactus), nsl. rast f. wachstum.

Rati.

O. Rati f. pugna, insurrectio, exercitus, ratīnikū hostis, ratīnū bellicus, contrarius, ratiti se, ratovati, ratīstiovati bellum gerere.

S. Vzlasti hrov. serb. rat bellum, exercitus, sedaj m. sedaj ž. sp.; ratište hasta, ratovište pertica, fustis, nsl. ratišče hostile, securis; ratišče sensenstiel et ranta lange stange.

Račiti.

O. Račā - čiši velle, amare, tolerare; račeniye desiderium, amor, fascinatō; račiteli — nica — nū qui — quae amat, amans, propitius.

S. To besedo imajo že briz. spom., in služi skoro vsem Slovanom, naj rabi i meni: *račite* n. blagovolite, hotite, volite; meni se rači ali hoče.

Redū — ředū.

O. Redū cibus; ředū ordo, gradus (successio, natura), linea; sors.

S. Nsl. rediti nutrire, rednik; stsl. řednikū manuum labore victitans. Sicer imate řediti - ždā - diši rarefacere, ředostī ili ředūkostī raritas, ředūko, často ili ředy, po ředy saepe aut raro, redobrad - zob - vlas itd.; řediti - ždā - diši persequi, disponere, ornare.

O. Ředovū - vīnū - vīnikū in ředīnū - nikū so razlagati iz naznanjenih pomenov.

S. Da je ředovū ordinis, ředovīnū sequens, ředīnū aptus řednikū conductor, ředovīnikū clericus, regularis, ker je ředū tudi *κληρος* sors, to umem; kako pa se vjema ředīnikū laicus, privatus, ředovištī plebeius, ředīničiskū saecularis, tega pa ne. Rediti je nsl. tudi facere, reja creatio; štiredi, petred, osemred; obred ritus: iti k sv. meši no k svetim obredom, obrediti koga sacrae coenae participem facere; sovred hoc tempore, vred cito, mox, prevred zu früh, red, redom, redoma, pustite oboje z red rasti.

O. Z nsl. nareden opportunus se sklepa stsl. naręditi disponere, - se parare, narędū ordo, - īnū ordinatus, - nikū curator, magistratus, — ībīnikū director, naręždati - ajā, - se disponi.

Reklo.

O. Reklo *ῥήτορον* dictum, dictio, phrasis, cognominatio; reči f. verbum, sermo, rečica, rečīnikū rhetor, accusator, rečistū - čivū - čevitū facundus; cf. scr. řē canere lat. loqui.

S. Dobro mi služi rekati i rekovati; reč sva razložila že drugej; rečnik je jugosl. tudi slovar, besednjak.

Rimū.

S. Rim, rimčice orion; veli, veliki rim iubilaeum; romar, romati mi je peregrinus, peregrinari sploh; rimistvovali romanas partes fovere.

Rogü.

O. Rogü (rogove, rozi), rogü cornu, rogatü cornutus, rožanü corneus p. rožana čaša phiala, rožanici - ikü arcus, vere est res e cornu facta; rožici cornu, siliqua.

S. Nsl. je rogelj, bulg. roglec cochlea; stado roguško; hrov. rogoboran, stsl. še rogalija nekaka rovnica ligo, rogaljevati vexare, rogatina pertica, rogatci cerastes.

Rogozü — rozga.

O. Rogozü i rogoži papyrus, charta knižnyj, vi — vřpisati, liber, iuncus rogozije; rogoža - žije, rogozina - nica-zica-zinica tapes, teges, storea (sterno, štorja - streti, Teppich, Matte).

S. I nsl. rogoz carex Riedgras, rogozovina carectum.

O. Rozga je pa kar nsl. palma, suha roziga, rozgva; roždije nsl. rože sarmenta, palmites.

Rodü — rađü.

O. Rodü je stsl. kar nsl. v mnozih, premnozih pomembah; rađü adj. in fontt. psl. non habes.

S. Po unem so mi prijetne oblike rodimü, rodina, rodinü, rodijakü, roždakü (nsl. rojak -inja) consanguineus; rođinina consanguinei, rođišti (rođič - i) proles, rodoslovije genealogia, — slovitü se quoad genus recenseri, rođanica - rojanica (rojenica) numen slavorum gentilium itd.; po tem pa je nsl. ród asper, hrov. serb. rud, ruda kosa, crispus kraus, rudetine cincinnus, hrov. rudež Haarlocke.

Rokü.

O. Rokü praestitutum tempus, terminus, numerus, factum, obrokü promissio, stipendium, obročinü tributarius.

S. Rok je i nsl. terminus, omen; ročiti se s kim; obrok portio (cibi quemque concernens) bestimmes mass; dekli moko brez obroka daje, pabulum equi; dies constituta, promissio itd.

Ruj.

O. Rhus cotynus (Gelbholz), in fontt. psl. non legimus.

S. Nsl. rus, rujevina, rojevina; hrov. serb. bulg. rujno vino (gelblích, schillernd.)

Runo.

O. Runo n. g. — na et — nese vellus Vliess, runovü - vñü velleris.

S. Runa, runjast, nsl. ru: rvati rvem, rujem (ru-eruerere), rvalo rutrum, stsl. rüvati - vü - veši evellere, oppugnare, — se pugnare, rixari, rüvanī - vana - nije lucta, contentio, nsl. rvanka, hrov. hrvanja.

O. Runo: „Pastores palatini ex ovibus ante tonsuram inventam vellere lanam sunt soliti, a quo vellera dicuntur“ (Varro).

Rusü — rüždi.

O. Rusü flavus, subflavus, igni similis p. glava rusa, rusovlasü, rusičavü subrufus, rusostī color flavus, rusēti - ējā - ēješi rutilare (lat. russus, it. rosso).

S. Nsl. rus - ros rubellus rudečkast, rosa glava, ruso vince, rs, rosin ochsenname, rosa, rsa, rsula rothe kuh, rosica rōthliche ameise.

O. Rūždī ali ryždī rufus, kar rüždavü, nsl. ri dj flavus hrov. rij, rija brada, rijobrad; rjav, rjavec; rüžda rad. rüd suff. ja; rüdēti i — se rubescere, rüdēlü, adj. rubeus, scr. rudh, rudhiram, rus. ruda sanguis itd.

Rüzati.

O. Rūžā - žeši hinnire, rüzatelīnū hinniens, - zanije hinnitus.

S. Kakor hrdjav - rjav, tudi nsl. hrzanje; hrzati - rzati, rzatati — rzače hinnit, rzatanje, rzitati, rezgetati, rozgot, rozgotom se smeje.

Rüpüta.

O. I rūpütü, ropta i ropotü murmur, - tanije murmuratio, -tati i -titi se murmurare, - tivü - tilivü - ünü - ünöikü murmurans (scr. rap loqui) itd.

S. Ropot - ati, čes. reptati; ropotača.

Ryba.

S. Rybarī - rinü - bitvü - ünükü - rybolovü - vici piscator, - ünükü piscarius, rybistü piscibus abundans.

Rēsīnū — rēšīnū.

O. Rēsīnū - notivü - vīnū verus, certus, rēsīnota - tivije veritas; rēšīnū adj. simbriatus, rēšīnū m. — na f. — nica cilium, simbria, vestis simbriata, rēšīka, rēšīnivü ciliis munitus, rēsa iulus, ornatus (Fransen).

S. Razun res, resen, resničen, nsl. tudi resnov severus, resnoba severitas; resaspitze der ähre, arista, eryca; rasovje,

resasta krava, ki se ji dlaka ježi; hrov. resa franse cf. ureha, ures ornatus.

Reḡnaṭi — raḡū.

O. Reḡnaṭi hiscere in fontt. psl. non videtur legi.

S. Nsl. pa je reḡniti i zemlja regue t. j. razpokne, se razpoka (cf. reglja); reḡa, reža spalte, hlače na režo regetati, režati hiare, se režati ringi die zähne weisen.

O. Iz kor. reḡ ringi je res tudi raḡū convicium, irrisio, ludibrium, raḡati se illudere, - ganije, - ateli - nū - listvo; raḡo čī cavillator, raḡinū ridiculus, deformis, nikū - irrisor.

S. Po hrov. serb. i nsl. rugati ali rogati se komu, poroga sarcasmus, ružiti turpare, ružen, rugota, hrov. ruglo (Gespött, Gegenstand des Spottes).

Rābežī.

O. Rābežī a) terminus, e rus. rubežī, b) rapina, spolia; rābiti secare, rapere.

S. Nsl. rubiti, zarubiti koga gerichtlich pfänden, rubežen f.; cf. stsl. obraḡati vastare, obraḡiti circumcidere, — bljenije praedatio.

Rāka.

O. Manus, potestas; račī adv. manibus, račica - čika parva manus, manubrium, urceus, račīnica furca, collare, -nikū mantile, fideiussor, — čati se fideiubere; račkoi mlja dux, — kovčī — jčī f. - tije manipulus; rad. rčk.

O. Rokovet in rokovat; roč. m. ring aus zwei zweigen um z. b. zwei pfähle zu verbinden; roča, ročka henkel; ročnica handhacke; oberoč manibus, zoberoč; na roke mi je, je pod mojo roko, slabo se ročī es geht schlecht von statten itd.

S.

Samü.

O. Samü ipse, sponte, solus, unus; cum numeralibus ordin. respondet germ. selb: samomu osmu, samü tretij; mas, kar samici, samka ili samüka femina, samstvo idem esse; scr. samas similis, aequus, samam una gr. ἄμα, ὅπως, lat. semol, simul.

S. Nsl. na samom; samorogač unicornis, monoceros, samodrug (selbander) duplus, samodruga grvida, samotrek, on je Noe samoosmega ohranil.

Svatü.

O. Svatati - aja - eši pronubere, - se, - titi se si nami generum, affinem fieri, svaha f. pronuba, svatü affinis, svatija f. p. svatove i svatije, svatstvo - tovstvo affinitas, svatiba nuptiae.

S. Moje je svatba ali svadba nuptiae, tudi stsl. imate svatiba, svadiba, svatba in svadba; svati so nuptiales convivae, bulg. svatija je serb. svaća, kakor bratija i braća fratres.

Svepetati.

O. Svepešta - šteši movere, - se i svepiti se - plja se - piši se agitari, svepanije motus, uti videtur (cf. sepet, sepelivü balbus, rus. šepetlivü).

S. Svepati, svepljem nsl. vacillare, čes. sepkati traben (and. svipa, ahd. sveif, sweifen).

Sverêpü.

O. Svêrêpü i svrêpü ferus, aestuans, agresilis, saevus, immitis, barbarus na pr. koni, jezükü, nraü, - po bylie; sve-rêpiti se - plja - piši, - pëti - êja, - povati-pïstovovati exasperari, ferocem esse, saevire; sverêpo - ê temerarie, ferociter, sve-rêpije - pïstvo exasperatio p. živêrinoe, strastinoe.

S. Nsl. srêp pro svrêp immanis, srepo se ustrašijo; srpo gledati, srpost severitas, srepota, srepinja; srpožen severus; čes. sveřepëti wild wachsen. Est ergo srêp pro svrêp, srp pro svrp, uti srab e svrabü. Markovo pa je, kar piše Kopitar: svirêpü ferox. Puto esse compositum e svi-rêpü quasi, primitus de vacca oestro percita od furorem, ideoque caudam volvente! Glag. Cloz.

Svirati.

O. Sviraja, - riti - rja - riši, - rjati - rjaja sibilare, tibia canere; svirükü sonitus, svirina tibia, sviréli - rali - rjali f. fistula, cithara, nablium; sviríci, - rínikü, - riteli tibicen, musicus, cf. scr. svr - svar canere, gr. σὺρρυξ lat. susurrus.

S. Svirati i nsl., svirel, hrov. svirale, surla, bulg. svirkü, svirec, svirba, svirla, svirka, svirili.

Svistati.

O. Svistaja, - šta - eši sibilare, kar tudi svrüčati, rus. svercati zirpen, svistanije sibilatio, svistü m. sibilus.

S. Svistati nsl. balbutire, rus. svisnuti.

Svita.

O. I svitica, svitüka ali svitka vestis.

S. Hrovatje imajo svitice femoralia, braciae, svita vestis i nsl., svitar.

Svoboda.

O. Svobota, svobodistvo - diština libertas; svoboda je venia, liber i liberi; svobodí adj. indecl., - dñü liber, - nikü libertus; thema svobü (cf. pruss. subs selbst, eigen) et — da, uti in loboda, jagoda; svobistvo persona cf. sobistvo; nota šaf. star. cogitare de germ. selb; svobodiao, - diteli itd.

S. Svobodo dati nsl. slovó dati abschied geben, verab-schieden, slovo vzeti, jemati; s slovesom cum venia; slobo vzeti, slobost fiducia, slobnost facultas; cf. sloboda in sloboden, svoboda in svoba, svoj.

Svoj.

O. Svoj suus, proprius, tudi svojskü; svojstvo - vije proprietas, svoji jemu consanguinei, svoji imü domestici, scr. sva; svoiti f. affines, svojaši f. coll. propinqui, svoitñü proprius, svojština f. res propriae, svojakü affinis.

S. I nsl. pravimo: smo si svoji; svojita (svojta, svoitba) je tedaj consanguinitas, svojast f. idem; za svojak nsl. tudi svak affinis, levir, svakinja; svaščina affinitas.

Svrabü.

O. Pruritus, scabies, gramia, - bñü pruritus excitans; svrübü scabies, svrübéti - éja.

S. In to primerjate z mojím srborit; razun svrabü imate tudi sverbeži, sverbota, sverbjačka pruritus.

Svinati.

O. Svinati - neši mane surgere, sinati - na - neši illucescere p. egda sineti slinice; sijati in — se, sijanje, sijateljnu splendidus itd.

S. Svenuti diescere; svitlost božja na njih sinu, brov., obsinoti, solnce poseva; odsevati - sivati, prisojen, odsojen. Svinati thema svit, in od tod stsl. svitěti i — se, světlěti se, světiti, světliti, s in brez se.

Světü — svetü.

O. Světü je lux, aurora, prima lux; vestis purpurea; iunctum cum pron. si vel onü κόσμος mundus p. na semě světě *εἰς τὴν βίω*, na onomě světě.

S. Světילו - lice, světilina - listvo, světlikavü lucidus, světlica cubile, světlovínü, světovinu adj. lucis, světlostlnü, světlivü lucidus, světlofa, světlistvo, světistvo splendor; světlaža nedělja nsl. bela nedelja.

O. Svetü je pa sanctus, divinus, - dñi dies festus; svetiti in — se sanctificare, ordinare, consecrare; svetša m. sanctus.

S. Po tem naj mi služijo i stsl. svetילו - hnikü - liste, svetije n., svetostí sanctuarium; svetiteli - svetštenikü sacerdos, — telstvo i — ničstvo sacerdotium; svetitba, svetyni, svetiba - tstvo sanctificatio, sanctitas, svetšiba sacrificium.

Sini.

O. Sini hyacinthinus, lividus, niger, p. oči sinje, oko sinjeje, sini kamení; sinči daemon, recte, uti videtur, niger (daemones, aethiopes, murini); sinjeta f. hyacinthus, - tinü adj.; sinota byssus, sinina color coeruleus, sinica parus.

S. Toraj tudi sinica je iz sini; sinji kamen kalkstein, sejni kamen silex; bulg. sino nebo, sino pile, sinilo indigo serb., sinj niger (altitudinis causa).

Sipota.

O. Sipota raucum esse, siplivü raucus, sipnati raucescere, siplivostí.

S. Nsl. sipiti difficulter respirare, sipljiv, sip; sipljen je asthma, serb. sipavac anhelus, čes. sipěti, siptěti sibilare.

Sirü.

O. Sirü adj. ὀρφανός orbus, siristvo orbitas.

S. Sirota, sirotükü m., - ka f., - tstvo; sirotěti orbari; a celo sirakü stsl. pauper, sirace, siracina, siromahü i

siromaha, bulg. siromaš f. - šijü, serb. siromašad; nsl. siromak.

Sito.

O. Sito cribrum, sitomü sējati, prosējati cribrare, hrov. sijati secernere, cf. gr. σάω itd.; sitije iuncus scr. si ligare; toraj silo laqueus, ahd. seil.

S. I nsl. sito cribrum; a bulg. siten barut minutus, sitna mrěžü, sitno pismo t. j. drobno, sitna rosa, sitnice t. j. drobtinice, sitje pa scirpus, sitovje iuncus, sitina.

O. Sitnikü, sitovije frutex palustris, proprie iuncus, rum. sitar mooschnepf; sitice funiculus, cf. sēti.

Skvožê.

S. Pišete tudi skožê, skosê, skrozê, skrozí, čes. skrz; skvožnja in skvažnja-nica foramen, skvožnjati skvažnjati foraminibus pertusus.

Skvarü.

O. Skvarü a) aestus, skvara, nidor, skvrada i skovrada focus, sartago, craticula (bratpfanne); b) skvarü inquinamentum; skvrüna, skverna, skvrüni f. macula, pollutio, seelus, - nica, - nīnikü turpis, - nīstvo (cf. skrēnīstvo, skrēnja scurrilitas).

S. Z unim se vjema nsl. škvara, cinka na juhi, čes. škvar laut des siedenden fettes, skvrčeti prasseln, rad. skvrük; s tem skrun adj. vilis, absurdus, skrunoba, hrov. skrunja immundities, skrumba, abominatio, o-skruniti, stsl. skvrünitīnaviti polluere, depravare, skvernav-niv, skvernost - ota, - nava adulteratio, - niteli, - noděj, - slovije itd.

O. Iz skvr in skvrk sonare je tudi skvorici sturnus; skovranici alauda, čes. skřivan; skovran - a quodam skovrati derivatur in čas. mus., nobis pendere videtur a rad. skvr, cf. bulg. skolovranec.

S. Škvorec, skorec in skvorec sturnus; skerjanec ali škerjanec alauda.

Skorü.

O. Skorü adj. celer, do skora, vü - na skorê, skorêje celerius, skoraja slovesa, skoro illico, citius, skorovinü citus, skorostī - ota celeritas, - stīnū velox, skoriti - rja - riši festinare skoropisici ταχυστάφος qui velociter scribit.

S. Skoro, skoraj schier, ahd. sciore, cf. ngr. *τάχα*; neque slav. a germanico, neque germ. a slavico derivabis! Zakaj neki ne?

Skrübi.

O. Skrübëti je contristari, lugere, skrübī f. cruciatus, aegritudo animi, moeror, cura.

S. Nsl. je zlasti — poslednjega pomena, skerbeti sollicitum esse, skrübīnū - livū sollicitus, stsl. tristis, moestus afflicto; znamenito je stsl. skrübītelīnū affligens, in potem prav pišete: fortasse a skrübīti affligere.

Skubsti.

O. Skuba - eši - vellere, - bašče se rixantes.

S. Res imate skubanja f. rixa, skubežī m. evulsio, nsl. skubača reuthaue.

Skytati se.

O. Skytaja - aješi se vagari, skytanije.

S. Neosl. skitati se de pueris qui scholam negligentes vagantur; skitač serb. skitavac, oskutiti se, ptič zapusti gnejzdo ili mlade.

Skādū.

O. Inops, — telomī pusillus, — vidomī, — dīnū indigens, deficiens; skādū m., - da f., - ostī - ota - dostvo - distvo - dēnije inopia, defectus, indigentia; skādēti minui, - diti conviciari.

S. Rad. skind (štēd), pravite; ali se ne bi dalo strinjati z nsl. škoda?

Slana.

O. Kar nsl.; cf. serenī, srēnū adj. albus, slota hiems, - tīnū dīnī hibernus.

S. Slana je nsl. pruina, mrzla rosa; srēn tudi (gefrorener schnee, reif) srenj schneekruste. S to se vjemajo slanikū - nica emporium salis; slatina palus, aqua salsa, salsugo; solilo patina, proprie salinum (Salzfass), kar po nekterih krajih soljak, soljak, solnica (ki je drugod žleb ali korito, kjer se posoli živini); solište, solinoje more itd.

Sluga.

O. Služiteli - nikū - nica, - žībīnikū - nica, - žīnikū - nica servus, famulus, slugovati i služibovati servire.

S. Služba je posebej ministerium sacrum, liturgia, miša, rekše služba, cultus; služitelj vzlasti diaconus, levita, sacerdos; službo tvoriti, služitelj biti, služiti sacra peragere.

Sluti.

O. Slova - eši nominari, clarum esse; slutije gloria, claritas, splendor; slutü m. qui audivit, ni fallimur; slytije fama, nomen; sluhü auditus, fama, auris; sluh o gen. slušese λοβός ima auris pars; slušati auscultare, - šinü - hovinü adj. auditus.

S. Sluti - slujem ali slovem i nsl.; sloveti - vim; slovênje fama; ga imam na slutu, na suou, če le vrag ni, ga bom spazil.

O. Slovo je stsl. verbum, ratio, littera; slovo dati polliceri; slovce vocula, - vesice vocabulum, slovesije - sístvo verba, oratio, sermo, - šinikü facundus; rodnoe slovešenije physiologia; slovoljubivü - bñci phylologus.

S. Znamenit se mi zdí pomèn: slyšalicy qui audivit, slyšateli auditor (cf. II, 17).

Slédivü.

O. Sagax (de cane); sléditi investigare, sequi, slédovnije consecutio, po - niju ordine, slédü m. vestigium, idi slédi mene, vi slédy iti sequi.

S. Nsl. sléd investigatio; sledi, posledi, posled, na posled tandem; slednji extremus, quisque; sleherni, sličkerni (scr. sr ire, ergo sl-édü). Primeri, kar sem pisal o izrazu: dalje slédi ali sledi t. j. išci dalje v III, 9.

Slèpati.

O. Slèplja - eši ili - pajä - ješi salire, slèpanije saltus; miraberis Vostokovium statuere infinitivum slèpiti.

S. Iz slèpati je staro- in novosl. slapü fluctus, aquae ex edito loco desilientes; nsl. woge, wasserfall; tempestas p. blisk i slap človeka lahko ubije, če ni tu slab vapor, ki se po gorenjem Kranjskem glasi svab (Murko: slab Dunst, Dampf). Iz slèpiti excoecare naj zaznamnjam slèpèti-potovati coecutare, slepota - slepstvo coecitas, slepljiv excoecans; slepic in slepič ali slepec amphisbaena (Blindschleiche).

Slākü.

O. I slèkü - slukü adj. inflexus, slākavü - kovatü curvus.

S. Slôk nsl. ali slokast macer; sloknoti se sich durch einziehen des athems dünn machen; slukav curvus, slukonožje poples (die Kniekehle), sklučen curvatus, inclinatus. Notabis inter *s* et *l* aliquoties *k* videri omissum: cf. vüslanjati et vüsklanjati; sluditi et skluditi; slêzû et nsl. sklêz; slâkû et nsl. klüčen (cf. lëšti VII, 61.)

Smag - posmaga.

O. Smaglû adj. fuscus; cf. posmagû m., posmaga f. cibi genus, placenta, frustum panis; serb. smagnuti obfuscari, cupere.

S. Omenjam tega le, ker ste skleпали s tem nekdam iz briz. spom. vüzmazi stsl. vü usmazê in vuzmazitve stsl. usmazîstvê intemperantia, kar je Kopitar razlagal e phrasi germanica: ûz der mâze extra modum *τὸ ἐκπετόν*, Metelko pa iz *u* privativum in *z* maštvo (zmaštvo iz zmaga, snaštvo iz snaga, in ubog, uima calamitas), toraj uzмага, uzmaštvo.

Smykati.

O. Smyčâ in smykajâ sê, tudi smučati-čâ-čîši repere (cf. smokû serpens) smycati-ajâ trahere, smykû fides, smyčîkû-čînikû fidicen.

S. Nsl. pišete: presmeknoti pertransire, veje smukati, smuknoti currere schlüpfen, na smuk sprungweise, smučko lubricum, s m u k a schleifbahn, schlitten, smicati se lubricare; serb. smucati, prismucati se repere; v drugem pomenu rus. smyknuti mit dem geigenbogen streichen, polj. smyczek fidelbogen.

Smêlû.

O. Iz smêti, smêjati, in celo sümêjati - smêjâ - ješi - listvovati audere, kar nsl.

S. Rabijo naj mi sploh smêlû adj. audax, smelec; smênije, smêlistvo audacia, smêlostî contumacia.

Snaga.

O. Profectus, opus, studium; snagota celeritas; cf. scr. snâ lavari.

S. In v tem scr. pomenu je nsl. snaga munditia, ornatus, honor, snažni kakor polj. snažny mundus, snažiti condecorare; sicer slovansko pa je robur, vigor, snažan gnavus, sedulus.

Sničavû.

O. Curiosus, male sedulus; sničistvo luxuria, potius curiositas, cf. cinistue, znicistvê fris.

S. Nsl. sničav keck, witzig; iz briz. spomink. razlaga Kop. in po njem Met. sničstvo (Vorwitz) iz sničji, in to iz sničav, snica (der vorwitzige Vogel, die Meise) parus, avicula moribus et habitu curiosissima!

Sokači.

O. S o k a č i m. — čij, — aličij coquus, sokali — lükü — ličina — činica coquina, sokal'nica, soknica culina, — fortasse a secundo: rad. sek (séka).

S. Skalec se imenuje slov. mesar, toraj sekalec ali sokalec; a ne iz sokü?

O. Sokü je stsl. a) sucus, condimentum, coctile, cibus, sočínü adj. suci, sočivo lens, legumen, sočivica; b) je sokü (zok) accusator, sočiti indicare, sočība mala opinio, detractio, calumnia; cf. scr. saç sequi.

S. Nsl. je: a) sok sucus, sočivo legumen, sočivje legumina, faseolus; b) obsok indago, serb. sok delator, testis, česk. calumniator, sočba calumnia, sočiti, bulg. soči (cf. nsl. sačiti-zasačiti).

Sopsti.

O. Tudi sopsti-sopã-peši, sopati-plja-lješi tibia canere, recte flare, cf. sapatī-aja-aješi stertere; od tod a) s o p l i m. s o p è l i f. tibia, cithara, canalis; sopiči tibicen; b) s o p l i m. fons saliens, forte mucus, res viscosa, sopohü gluten apum, sopolstvo viscositas.

S. Sopsti, s o p è t i anhelare, sapa halitus, hrov. sopsti sugere, rus. sopèti exire (de aqua, vapore, fumo), toraj stsl. sopuhü siphon (čes. sopouch luftloch), sopuha fuligo, sopohü-otü scaturigo, canalis; serb. sopolj, sopolina; čes. polj. sopol nasentropfen, eiszapfen; stsl. s o p a š i k a proboscis (pri slonu) itd.

Sporü.

O. S p o r ü adj. uber, -inü abundans, sporina-ryni abundantia, sporište ubertas, sporo abunde.

S. S p o r n o nsl. modice; sicer v vseh slovanskih spor-en, sporyj, spirnyj uber, fecundus, prodigus, pa tudi zlasti polj. spory et uber et parcus, sporija parsimonia (cf. šparati), sporinja frugalitas.

Spèti.

O. Spèti, spèjati - spèjã - ješi, spèšiti - šã - šiši proficere, properare, — sę; cf. gr. σπεύδειν scr. spháj augeri.

S. Spêhû, spêšenje, spêšivû - šitelñû - šinikû - šinû alacer, spêlû maurus, prêspêti superare; spêti spem proferare, dospeti venire, matur escere, spehati se itd.

Sroka.

O. Sroka punctum, linea, momentum temporis, rus. stroka rad. struk pungere, genuina vocabuli forma fortasse strûka.

S. Mar ne iz rokû m. praestitutum tempus, kar nsl. rok terminus, omen, fatum (cf. rok - rek, fatum - fari)?

Stava.

O. Stati - stanã - neši, stanãti - nã - neši, stajati - staja - ješi, stojati - ja - isi; stavati - vaja, - viti - vlja - viši, - vljati - ljaja — so znani glagoli.

S. Poberem naj le iz njih nektere več ali manj navadne oblike: stava articulus, stavû compages, pondus, statera, bulg. stavû statura, stavilo (mêrila; stavila) statera, - linû commendatitius p. pisanije - no; — licî magistratus genus; stavici - vecû scutella; stado grex, stadiiti se congregari, stadiniku pastor; staj adv. statim (cf. s - daj), staj m. mansio, stajnija stabulum; stalostî fortitudo, stalû adj. fortis; stanica cohors; stanovitû adj. potens, certus, immobilis p. mužî; — vînikû fundator; stanû nsl. nachtlager, wohnung, stand; je od stanu, er ist vom adel; stanûkû conventus, stanjaninû caupo; stasî f. regio pastorum, serb. stas statura, gorostas gigas; statije, statûčnû conspicuus; staja f. casa, stabulum, aula; nsl. staja, platz des viehes auf der weide, staje pl. der abgetheilte stand des viehes; serb. staja hospitium; stojilo, stojalo — jalište; stojalinû adj. basis, — jatelinû stativus, stano - vînû stabilis itd.

Steg-ostegû.

O. Steg rad. a) tegere, ostegû vestis (toga), nastegny sandalium; b) globulis iungere.

S. Stogle pl. stifte an den schuhschnûren, stoglej ligula, stogla lori genus; s tem se vjema stog, stožer.

O. Stogû p. pšenice acervus; stožerû ali stežerû m. cardo, meta, orbita; stožerî collare.

S. Stog nsl. horreum harpfe, heuschober; stog hrov. stoga pertica: debel, močan in rogovilast kol, na kterege se seno in žito sklada; neukreten kot stog; stožiti sich bâumen:

konj se stoži; stožanje thürstock; serb. stožaj kar stežaj, stožer, stožar cardo, vrata na stežaj odpreti angelweit, rus. na stěži; stožernik je hrov. celo cardinalis ecc. rom.

Stlati.

O. Steljā-lješi; steli f. lectus, stelja f. tectum (unterlage der dachdecke, zimmerdecke); stlūbū i stlūpū, stoborū columna, turris; stlūpije-rije columnae; stlūba ali stolba scala, stlūpicī columella, stlūbīnikū-pīnikū stylita; stolū thronus, sella, scamnum.

S. Nsl. stlati; podstoli črevlji, hrov. postol calceus, postolar t. j. čevljar; stolbeh (stolbūh) strebepfeiler, stub (stolb) gradus, stolbec gestell für ein lämpchen, stelba; stolp, hrov. stupica scala, čes. sloup (cf. nsl. poslopje); stober se glasi nsl. steber columna, trabs; stol, kar nsl., drugim Slovanom miza; stolci thronus, p. nsl. mavrica je stolec Božji.

Straha.

S. Razun strahū je rabila vam tudi straha timiditas, strašivu - hlivū - šilivū, strašivica - šilivica homo timidus, i strašīnikū; strahostī terror, strahati - šā - eši horrere, strahovati se timere.

Strūknati.

O. Strūknā - neši pungere, strūkū oestrus, kar strēkū; strēka stimulus, strēkalo, strēkati - cati - aja i - eja pungere, stimulare.

S. Strēcati nsl. eminere; čes. strēček oestrus, polj. stark stimulus. Tudi imate stroka centrum, linea, momentum temporis, češ, da iz strūk pungere, stroka ergo vere est punctum cf. sroka.

Strūmū.

O. Strūmīnū declivis, praeruptus, - mē - mo per praecipitia, strūmoglavī - vo deorsum capite, strūmina - mīnina locus praeruptus.

S. Pa pišete tudi strūmī - e - ica firmiter, proprie; strūmiti se impetum capere, affirmare; nsl. stermeti stupere, stern montosus, stern pot, sternost, sternec, sternem itd.

Stryj.

O. Stryjka, stryjci, stryja patruus, kar nsl. stric, strynja ili stryna, stryja amita.

S. Stryjeišti filius patru; nsl. stričič patruelis, strinič, straiči; stričična consobrina.

Strêlûka.

S. Strêla sagitta, strêlûka pa je stsl. fulmen p. gromna strelka; strêlišče stadium, signum, strêlinica kar nsl. strelišče locus ad tela explodenda, hrov. strelarna - ica; strelija kar streljaj spatium quod sagitta pervolat, strêlûba ars sagittandi.

Studû.

O. Studû a) m. pudor, studû b) m. i studî f., studenî f. frigus.

S. Ta pomena ima beseda stud, ki sta ločiti toraj vedno na pr. studîna - enû frigidus i turpis, studenostî - denîstvo - dostî frigus, studenîci puteus, fons, nsl. studenec, zdenec; studenča, zdenča voda fontana (cf. nsl. Studeno Kaltenfeld, Studenec Kaltenbrunn); studiti refrigerare; studovati pudore afficere, - vitû - vinû turpis, - distvo pudor, studoslovici qui turpia loquitur; še navadniše stsl. stydû pudor, stydûkü turpis, stydilivû qui facile erubescit, stydêti erubescere; nsl. pristuditi komu koga verhasst machen.

Stîgda - stêgû.

O. Stîgda, stîgna, stîgnî f. platea, stîza - ica semita, stîgno femur.

S. I nsl. stegna, stagne, hrov. stagna triebweg; steza in stezda nem. steg; stegno coxa, femur; plužno stegno buris; dostegnjača tibialia. Znamenito mi je stsl. stêgû, stêžikû vexillum; stêgovû - vînikû, stêgonoša signifer; rum. stêgû vexillum, sceptrum, stegar ahd. stange, and. stöng. f., ker mislim na svoje štengar - štangarje.

Stênî.

S. Stênja - nije umbra, kar nsl. senca; a stênj, tudi ténj, ténja nsl. ellychnium docht, serb. lychnus, stenj za rane lemniscus; stjenj dimnjiv.

O. Razun teh je stsl. i sêni f. - ka - ca i ténja umbra, tentorium.

S. Hrov. sinj, m. umbra, za - osiniti, sinnica tabernaculum, serb. sjenica, sjenište laube, čes. sň atrium.

Sumînja.

O. Dubitatio, sumînêti sê, - nja - niši sê dubitare, disceptare, cavere, reformidare; cf. sam - .

S. Nsl. sumniti meminisse, - se conicere; jest hočo da se sumnite na ta evangeli trub.; sumnja suspicio, somnja me

obaja (obhaja), v sumni in dubio, ga imam na sumu; serb. sumice, nasumce temere.

Surovü - syrovü.

O. *Crudus, immitis, viridis, p. surovü člověku, -va koža, -vo drevo, suroviti se - vlja-viši se arroganter esse, surověti acerbum fieri; surovo napadati, biti kogo crude, crudeliter, vehementer, surovije - vica - vřstvo - vije arrogantia, temeritas.*

S. *Jeli iste korenike sur - i sirov?*

O. *Surü adj. in fontibus psl. non videtur legi; nsl. suri leucophaeus, bulg. suri jelen, serb. sur ferrugineus; syrü a) caseus cf. lat. serum scr. sara - s geronnene milch; syrü b) adj. humidus, crudus, čes. syrý p. syro męso, -ra koža; syriti se congelari, syrěti virere; syrište coagulum, stomachus.*

S. *Nsl. sirišće, telečji želôdec, s kterim žarki sir delajo; siršik, hrov. serb. sirišće coagulum, stomachus.*

Süvada.

O. *Süvada a) copula, svaždati iungere, svaditi se contineri, cf. sü cum; b) contentio, calumnia, svaditi - ždevati dissociare, - ždati ad rixam incitare, svaditi se contendere, cf. sü de; svadinü qui litem habet, - diteli calumniator, - dilivü-dinikü contentiosus.*

S. *Nsl. svada, svaja seditio, svajati se, svadnik, osvaditi koga hrov. accusare (cf. vaditi VI, 9.).*

Süvëtü.

O. *Consilium, pactum, süvëtije - tovanije, süvëtivü prudens, — tñnikü consultor, - nica quae consultit, curia; süvëtovati — vëštati - štñnikü consiliator.*

S. *Vi na tanko ločite: a) svëtü m. lux, mundus; b) svetü adj. sanctus; c) süvëtü m. consilium; jaz pa pisarim vse enako: svet, svetnik, in mnogokrat se ne vé, jeli svetnik moj božji človek, ali posvetnjak, ali svetovavec! Metelko je pač ločil vse tri v svoji pisavi; jaz jih celo ne smem: svet, svët, svèt! V poslednjem smislu bi morebiti ne bilo napak pisati sovet, sovetnik tim več, ker je hrov. serb. tudi savët, savëtovati.*

Süličü.

S. *Süličü adv. facie ad faciem obličje v obličje, od obličja do obličja; süličiti comparare, - čije similitudo, - činü adj. similis, conformis, congruus; cf. lice, ličina.*

Sülogü.

O. Compositio, symbolum, fundamentum, exemplar, in kar sülognja syllaba; süložiti, - žinü compositus na pr. - no ime.

S. Süloga stsl. tudi species; nsl. slog lectica, porca; sicer pa mi je slog stylus, sloga concordia, zlog compositio, syllaba itd.

Sümotri.

O. Sümotriti spectare, considerare, contemplari; smatratrja - štrjati i smotrja - štrjati, sümotriño prudenter, - triteli oeconomus, dispensator, - trilivü - vñü oeconomicus, modestus; sümotri m. scopus.

S. V poslednjem pomenu se piše smoter tudi novoslov.; bratje jugoslovanski rabijo smotriti - smatirati pogostoma (cf. motriti VII, 66).

Sümërinü.

O. Sümëra je mensura, sümërjati aptare; sümëriti - rjati humiliare, sümërinü - nikü - rjenü humilis, - ristvo humilitas.

S. Znamenito se mi zdi, da je stsl. sümërjati tudi contumelia afficere, in da s tem primerjate nsl. zmërjati vituperare; mislil bi sicer kdo na stsl. sümirjati - riti reconciliare, pacare (sü t. j. de, ex, iz-z). Sümërjenü je tudi miser, vilis (vere est part. verbi sümëriti).

Sünadi.

S. Superficies, in sünadinü adj. qui in superficie est, cf. polj. snadny; ali smem pisati jaz: znad f. - di?

Süprejtati.

O. Süprejtajü - aješi contrahere, suppressere, perdere; - tavati - ovati - yvati, - se componere, compescere p. jezyki - tovaj et - tuj, - dušu itd.

S. Pomenljivo mi je, da sklepete s tem glagolom nsl. spreten geschickt, spretnost, nespret ungestalt, serb. spretan exiguus.

Süprešti.

O. Süpreğa - žeši, - gnaüti - zati - ovati coniungere, intendere; süpreğü - ži, - žinü, i süpräğü, - žinü iugum, coniugum, süpräğü m. in süpräğa f. — žnica f. coniux, süpreženije — pražistvo coniugium.

S. Kar nsl. pisarijo soprog, soproga, toraj tudi sprožnica, ali soprug in sopruga, morebiti celo soprega? Nsl. pravite spregla macula.

Sürokü.

O. Sorokü, srokü terminus, süročiti se pacisci.

S. Den sreči diem dicere; srok si dati salutare (vid. rokü, obrokü VII, 102).

Sütvari - tvari.

O. Sütvari f. causa, res, vzlasti v glagoliških spominkih, tvari pa res creata, opus; sätvorü m. factum iz sätvoriti - arjati facere, agere, operari, tvorü facies, forma; tvorinü, - ricü - ritelü; tvaritva qualitas.

S. Stvar creatio, res creata, se nsl. tudi pogostoma rabi za reč t. j. res, causa, toraj je uterjena že v staroslovenščini.

Sütoka.

O. Sütoka f. facultates, kar stokü, compositio, iz sütešti sufficere, — se concurrere.

S. Steči acquirere (cf. stsl. sütežati), stoka acquisitio, bulg. stekü acquisivü; stokü concurrere, pes stočni canis rabidus, sicer nsl. pes stekel.

Süto.

O. Süto n. gen. süta, - omü, - čü, kar storica, stokratice, stotina centum, sätoricami i tysaçkami, - ceju, stokraticeju centies, - ricinü - kratinü centuplus, stonačelnikü centurio.

S. Stotnik je stsl. sütnikü (sat - sotnik), - ca - činüj itd.

Süteti.

O. Sütinü - neši a) concrescere facere, - se; b) comminuere.

S. Steti se, nsl. stemem se consistere (de liquidis); stęgnüti - ga - zati tendere, stringere, stęži - atü affligere, sütağa coniunctio, sütağü lignum quod inter iuncturas aedificiorum est, sütağa frigus vehemens.

Synovica.

O. Synovica fratris sororisve filia, synovi m. gen. - vi et - va, — vüci filius; consobrinus, nepos; synovistvo filiatio, - vljenije adoptio.

S. Da je bilo to že stsl.! Moti pač mnoge i sinovec - vica bratov ali sestrin sin (Neffe) nam. bratranec ali sestra -

nec, bratič -čna, braternik -ica; sinovec bi si mislil je le sinov sin, nepos (Enkel); sinovlja žena nurus.

S. Res je to; dobro bi bilo ločevati, vendar je sinovec Neffe tudi serb. in polj.

Sêdû.

O. Sêdatû - dinavû - vîci canus, - dîstvo - dina - inîstvo cani capilli, sêdîna je i senex; sêdêti - êjâ canescere.

S. Nsl. sed, osedeti; sedine, vino sedinasto vinum mucidum.

Sêrû.

O. Sêrû adj. glaucus; sêri m. rubigo, - rînû.

S. Sêr je nsl. flavus, serec senex, serast rôthlich grau (p. pes, konj).

Sêča.

O. Sêča caedes, sêči m. sectio, bellum, acies p. ratînû, velikû; sêčivo - vîce securis, ensis, - ka - čitelînû secans, secandi vim habens, - čiči - ica carnifex, sêšti sê bellum gerere, seklivû pungens.

S. Seč je nsl. gehack; seči, drvosek lignatio, kolosek silva palifera, sekovarh förster, hrov. sikom caesim, sêčika f. cf. magy. szaeska häckerling, rum. sečka pabulum sectum.

Sêjati.

S. Sêjatva, nsl. oger. tudi sejadva, sejadev; seja, poseje furfur, sêl f. getraide selje; silnica getraidekasten, gostosevci gostožirci siebengestirn, eig. die dicht hingestreuten.

Sjalenû.

O. Part. bogomî selenû a deo ictus; cf. nsl. š a l a iocus, čes. šáliti, lit. šêlitis den narren spielen.

Sadžû.

O. Sadžiba - dîstvo iudicium, - dînica tribunal; sadžij - ijadica - dîci - bînikû iudex, sadžibina impensae in litem factae; sadžû instrumentum, vas (sû et rad. dê cf. lat. con-d-us).

S. Nsl. a) s o d e c, hrov. sudac, sudčija consulatus; s o d j a ali sodija; znamenito mi je to, da stsl. pišete i sadžînû i sadžîni, ter imate i nsl. s o d n i den in s o d n j i dan; b) sodec, sod dolium, vas; vsoditi - posoditi mutuum dare.

Samrakû.

O. Samračije tenebrae, -činû tenebrosus.

S. **S**umrak crepusculum vespertinum (cf. nsl. sžrēbna kobila, sprasna svinja, stelna krava; soržica halbfrucht, weizen u. roggen; sodrug, soteska; hrov. s u t o n dämmerung, sugluh surdaster).

T.

Taborü.

O. Ima razne pomene: castra, vallum, exercitus, bellum, cohors.

S. Znamenita mi je stsl. oblika tabrišče, ki kaže, da se reče lahko tabor ali taber, tabra.

Taj.

O. Taj - bino - jnê, -je, -jemî clam; taj praep. cum genit. iungenda; vü taj, o taj; tajba mysterium, -bīnikū -jnikū qui sacris initiatus est, -jbīnū mysticus, taimū (vere est part.) adj. secretus, tajna f., -no in -jenīstvo - vije mysterium, sacramentum, p. svētyja tajna; tajnū adj. absconditus, abditus, secretus; taiti t. j. tajiti, tajati occultare, - se - ari, latere; cf. scr. tâ-ju fur cum va-jū ventus et tajemî, tatî.

S. Nsl. otajno, serb. taj secretum; v tajbo postaviti negare; tajba negatio; v tajbo se je spustil, vse mi je utajil; tajnik.

Telēga.

O. Telēga f. currus, cf. magy. taliga.

S. Tolige pl. teležnik, telingar, sicer bulg. serb. polj. rum.; pomni tačke curriculum trusilis iz takati schieben.

Tepsti.

O. I teti -pa -eši ferire, flagellare, cf. tūpütati calcare, palpitare, tūpütü strepitus, -tilo torcular; scr. tup pulsare.

S. Tepsti je tudi blaterare, — se vagari, tepec lanarius, volnotepec carminarius, tepež erro, tepežnica flagellatio; s tūpütü primerjate nsl. cepet zappeln, cepaš put via trita, cepeliši calcei.

Tešti.

O. Tekā - češi, tēkati, teča cursor, fluxio; tečiči cursor, tekyča viator, t e ě l j a v ü cf. germ. läufig, ticati - ěā currere, - canije fluxus.

S. Tek - rad. in fontt. pslov. non legitur, nsl. teknoti, tečnost, kaj u tek ide, tekovit, tečen sapidus, tečno jesti; tek stadium, fuga, cursus, fluxio; t e ě f. anwelle, tečaj cardo, serb.

teklíč praecursor; tēkati cursitare, tekati se in der brunst sein (von kühen); tekanje.

Te — ti.

O. Te conj. et, tere, teri; teprvo adv. nunc, tepervo, rus. teperi; ti α) conj. et p. četyri deseti ti dāva, vū sredu ti vū petūkū, β) vero, γ) additur adverbiiis kako et tako.

S. Nsl. fris. te, tere; te tum; stoper; ti p. anti, onti (cf. čes. ano), ontipa, bašti (cf. bŭši stsl. adv. omnino), kajti quia, kakti uti, kot (pro kakoti) uti, niti neque, nuti en (ubi ti forte pro tebē), not; hrov. iliti, nut, serb. kakonoti, oliti.

Tiska.

O. Compressio; tiskū ili tēsku m. torcular, tištati - štā -iši, premere, — se contendere, tēštiti -tā -iši fundere, spumare, - tīnikū torcularius.

S. Tiska i stiska; adj. tēskū - nū, tēskota - knota, - sīnostī - nota angustiae, spatium angustum, tēskovati se comprimi, tēsīniti coarctare, - se ali tēsīnēti - ējā coarctari cf. sotēska.

Tlo.

S. Kdo bi si mislil, da je stsl. srednjega spola v ednini tlo n. pavementum, tudi ženskega: tla, scr. tala solum. Sicer pišete kakor jaz razno: na tla, tlēh, tlē, tli itd.

Tlūkū.

O. I tlūkovanije interpretatio, tlūkari - kovateli - vīnikū, tlūkū, tlūmači interpret, tlūkovati i tlūmačiti interpretari.

S. Nsl. tolmačiti - čevati in tomačiti, tolmač cf. germ. dolmetsch iz sloven., serb. tolkovati iz rus.

Tlūstū.

S. Pinguis, tlūšta nsl. tolšča ali tušča, tolstina, tolščava, tlūstostī - tota pinguedo, tlūstēti - ējā pinguescere.

Tlēti — tliiti.

O. Tlēti - ējā - ješi corrumpi, tliiti - lja - liši corrumpere, tlinū ad corrumpendum aptus, tlivū qui facile corrumpitur; tlja f., tlēnije corruptio, noxa, tinea, erosio; tljetvorivū - rimū - rīnikū - rīnū perniciosus.

S. Jeli isto stsl. tlēti i nsl. tleti, tlim (glimmen)?

To — ta.

S. Vidim, da stsl. tolikrat pišete na pr. to conj. et, itaque, ergo; v raznih zvezah p. to že, to i, to že i, to ili, kako, kude; i to, i to že itd.

O. Tu pa je adv. ibi p. do tu, oty tu; tu abije illico, tu tako, tunü adv. recte est tum, tu addito pronomine nü.

Tobolčić.

S. I tobolčikü saccus, serb. tobolac, nsl. tobolec köcher des mähers.

Toliti.

O. Tolja - liši placare, compescere; rad. tl, tr.

S. I nsl. toliti dete, luč (cf. tolažiti); serb. tutoliti, potutoljeno clam.

Tomiti.

O. Tomlja - miši circumagere, vexare, domare, — se; tomljenije (nanesti, navesti) poena, tominü fatigatus, tomiteli - nica tyrannus, - listvo, - stvovati vexare.

S. Vjema se s tem, pravite, nsl. tomljati, temljati circumagere; ga je dobro stemljal ali iztemljal t. j. izučil.

Trakü.

S. Razun band, fascia, tuchsaum, sukneni trak, se rabi slovanski tudi sunčeni trak radius solis, rus. toroka pl.

Trajati — trüpëti.

O. Traja - ješi durare; trüplja - piši ferre, perseverare, patientem esse.

S. Zdelo se mi je, da je trajati iz lat. trahere, tal. tirare, trarre, a vidim, da je že stsl., serb. bulg. iz ser. trá servare; terpeti je pati, da si mi rabi tudi v pomenu durare, terpežljiv; trapiti excruciare.

O. Trüpënije - èlistvo - stvije patientia, - pëvati pati, - èlino, trüpëlivü - vñü patiens; trüp je sicer rad. rigere, trüpostü - pükostü - kota austeritas, acerbitas, -püčina res acerba; otrünaži za otrüpnaži obtorpere.

S. Otrpnoti ali oterpniti (mraza) obrigere, strpniti; oterpnëti indurescere, utripati torpere, otripeti; utrnenje zubi, ovce strple gelte schafe, trpek acerbus.

Trepati.

O. Treplja - plješi palpate, - se; alis plaudere, treperiti - rja - riši, trepetati - šta - eši tremere, horrere; trepetivü tremens, - tica arbor quaedam, fortasse populus tremula p. trepetičije i topolje, serb. trepetljika.

S. Trepati klopfen, ausschnellen (leintücher), kakor rus. tudi nsl. trepati flachs brechen; trepati - treniti blinzeln,

kar bi z očima trenil, trnutje ictus oculi, tra- tripavica augen-
lied, zitterglied uti lat. palpebra; cf. utrčiti das licht putzen;
trepti bulg. slünce to trepti da zajde.

Trizma.

O. Trizna, trizni f. certamen, stadium, praemium cer-
taminis, trizno n. lucta, - nište locus, - novati, - žnikū pu-
gnator; nobis thema videtur esse tr, cf. trêti.

S. Iz trêti, tra, treši terere, nsl. otreti abstergere,
trača handtuch, trica, terica, terilja brechlerin, otre f. pl.
der beim hecheln herabfallende flachs, trica cippus, malleus
stuparius (breche), polj. tarka raspel; tren pot, natrv semita
in montibus, utor, otor, zator (ti si moj zator); rus. tornikū
via trita, cf. scr. tar-una gr. lat. tero-tero, ahd. pišete
drâjan tornare; ali ni drajna od tod, kar terišêe ali triznište
locus certaminis?

O. Torünati-naja-naješi se je že stsl. pugnare, tori-
nikū menda cursor; cf. fz. tournoyer.

Trügü.

O. Trügovati - trüžiti, trügovlci, trüžici, trügovina ima
tudi novoslovenščina.

S. Pa je stsl. p. trügarj, - govnikū, - žaninū, - žnikū
mercator, - govište, - žište - žnica forum, emporium; - žstvo
celebritas, - stvovati publica celebritate feriari.

Trädü — trätü.

O. Trädü je a) morbus quidam, dysenteria, - dovitü-
vatü aegrotus; b) kar serb. trud boletus igniarius. Trätü pa
je a) crabro, progenies apum, nhd. drohne; b) custodia, agmen.
Trätij m. spado (hummel).

S. Nsl. tröd kolik, mazilo za trudne vude, žile. Jarnik
piše po nar. pesmi: Voda je trodovitna, — Vince pa tröd mori;
tröt ali menda tröd je zunderschwamm, art holzschwamm,
tröt pa je brutbiene, parasit.

Tuni.

O. Tunj adj. qui gratis datur, za tune; - iba f., - bizina
donum, tunje adv., - nima gratis cf. ostuni frustra, temere;
rad. videtur esse tu scr. sthu gr. στῦ.

S. Zastonj nsl., quod psl. esset za sü tunje; stunj,
za - zad - obstonj, za obstonj, zobstonj; hrov. stunje.

Tükü.

O. *Comparatio*, uti coniiicimus; cf. tüčnũ - nikũ, tẽklũ similis, aequalis, kar i tükũmũ - minũ adj. (tokma i netokma par impar); tüknaŋi figere, pungere, pulsare; tük respondere videtur germ. stechen, stecken; tükũma - mo - mĩ, tüčija adv. solum, -kümiti aequiparare, -mina parilitas, -meži-žije pactum; tyč - tüčika punctum, - činĩti - njavati - se, - čino pari modo.

S. Tičati nsl. haerere, tik nebes, stakniti herabnehmen, vsako reč stakne; natüč fisolenstock, potak fusum filo plenum; is-vitekniti oči ausstechen, taklja, trklja pedamen-tum; hrov. takmen-ik aequalis, takati se ludere par impar itd.

Tylũ — tynũ.

O. Tylũ - lije m. cervix, - linũ adj. occipitis; tynũ murus (täun - tun - zũn) zaun pfahl, lat. celt. - dunum.

S. Tilj sinciput, zatilek, zatanjek, serb. tilut - teludje dorsum cultri, tilutice; tinj planke, tin paries, tiniti parietem ducere.

Tyti.

O. Tyti - yjã - ješi pinguescere, scr. tu crescere, tiv pinguescere, lat. tumor, tumulus; tukũ m. adeps, glavinyj-cerebrum, tukostĩ - kota pinguedo, tučiti satiare, -čnũ pinguis - čnostĩ pinguedo, - nica planta quaedam.

S. Tučija pinguedo, hrov. titi, otavan erquickt, čes. otaviti.

Têlo.

O. Têla gen. i têlese imago, simulacrum, tentorium, corpus humanum; têlište idolum, columna, -lesĩstviye substantia.

S. Radix ski, pišete, unde etiam stênĩ et sênĩ et tênja (umbra): significatio prima est imago, quae umbra efficitur; notabis, etiam linguae germanicae corpus esse imaginem, porro indis et graecis; scr. enim čhãja indicat schatten, abbild; gr. σκιά valet schatten et umriss: neque silentio praetereundum est, σκῆρος pythagoraeis esse corpus.

Têrjati.

O. Têrjaja - ješi sectari; russis terjati est pessumdare; scr. tr ire.

S. Nsl. tirati pellere, potera persecutio, bulg. tera; terjati, tirjati p. dolg, koga.

Tešiti.

S. Consolari, hortari, adulari - se; - šenije, - šitel qui consolatur; cf. teh - tih, uteha.

Teğü — tağü.

O. Teğü a) m. labor iz teğnați - gliti trahere, tendere, scr. tan gr. *τεν* (*τένω*) lat. ten-d-o; - gotiti - tovati gravare; - žiti, - žati opus facere; težati obtrectare, exigere, teğati i težati se rixari; teğarilivü adj. laboriosus, — gostinü — gotinü, teželü adj. - žestinü - žikü gravis; teğo, gen. - žese lorum, - gosti - ota; teži, - ža, - žesti - žeta - žina onus; težati se rixari, teža - žiba indicium, lis, rixa, - žlnu angustus; - žava pondus, - žibivü iurgiosus - bñnikü qui rixatur; težakü - arl - atel - nikü - žinikü agricola, operarius, - žanije agricultura. Tağü b) m. adj. fortis (steif, träg), tağa f. afflictio, anxietas, angor; - gosti - glivü angore plenus, - govati - tažiti urgere, anxium esse, - žnica quae luget.

S. Teg a) getraide, frumentum; tegniti, stežaj; teža pondus, opera, težam operor, težak, težakinja; težiti premere, zatežati (besede), serb. otežati ponderare, otežalo statera, utež pondus; b) togota bolezen drobnice, božjasti podobna, kozo je togota zlomila; togoten - tnež, otožen mraz iners frigus, tuga molestia, toži se mi, tožba querela itd.

Teți — tețiva.

O. Tîna - neși scindere, scr. tan ferire; tețiva f. chorda, suff. ti va cf. serb. stative, jestivo, čes. stativo.

S. Teti - tnem, tnalo holzblock zum holzspalten, drvoton holzlege; tetiva i tetiv f. chorda.

U.

U.

O. U je a) conj. iam, kar tudi už e; b) praep. ad, apud cum gen. iungenda; c) componitur α) cum adjectivis ad deminuendam significationem na pr. ubagrü purpureus, ublédivü subpallidus, ubêliznû - nîñü subalbus, uzelenü, učrûñü; β) cum verbis, respondens lat. au in auferre, aufugere, scr. ava ab, herab, weg, quod in compositione nominum respondet α privativo.

S. Za prvo pisarim navadno le že, u ali v opustivši; drugo rabijo Slovani in težko ga pogrešam časi (cf. fris. u lica); tretje razločujem še tudi p. ubežati, upeči se sich einbacken

an grösse beim backen verlieren, *ustaviti* einstellen t. j. abstellen, *nasprot ustaviti*; *ušteti* se sich verzählen cf. *Jezičn. I. 52.*

Ubiti — ubyti.

O. *Ubiti* - *bija* - *ješi* occidere, od tod *ubivati* - *jati*; *ubyti* - *bađa* - *deši* deficere, od tod *ubyvati* *deminui*.

S. Po *pervem* tudi *ubivnū atrox*, *ubivčēnū caedis cupidus*, *uboj*, *ubij* - *bojstvo*, *ubičē* - *ijecē* - *ijca* - *telē* - *bojca* - *bojnikū homicida*; po *drugem* pa *ubytūkū quod deest*, - *tūčēnū deficiens*, *ubavljati* *deminuere*, *ubavka*.

Udobljati — udovljati.

O. *Udobljati* *vincere*, *kar ude* - *udolēti* - *ēvati*, *udolētnikū victor*, - *lēnikū victus*; *udovljati* tudi *vincere*, *cum dat.* pa *sufficere*, *satisfacere*.

S. I *udovliti* - *lja* - *liši* *sufficere*, *idoneum reddere*, *necessaria tribuere* (cf. *doblj VI, 28*; *II, 31*); *udovoliti* *se* *fatigari*.

Ukora.

O. *Exprobatio*, *ukorū m.* *contumelia*, - *riti* - *rjati* *contemnere*, *ukorivū insolens*, - *rilivū* - *rīnū* - *nikū iniurius*, *ritell* *contumeliose tractans*, *ukorizna f.* *ludibrium*, *opprobrium*, *ignominia*.

S. *Pomen* mi je *znan* iz *karati* - *koriti*, *pokoriti* itd.

Ukreṅati.

S. *Ukreṅati* *se* - *neši* *se* *sensus dubius*, *pravite*, pa *vendar primerjate* z *njim* *nsl.* *neukreten inexorabilis*, cf. *kreṅati*.

Ulij.

S. *Ulij* *stsl.* *alveus*; *nsl.* *ulj*, *vul cava arbor*, *vulnjak*, *vulinjak* *apiarium*, *vulišče* *alveare*, *čes.* *oul*, *polj ul*; *ule* *ulese* pa *glej* *gr.* *ὄβλη*.

Umiliti.

O. *Umilja* - *liši* *consolari*, — *se* *compungi*; *umiljati* *commovere*, — *se* *commoveri*; *umiljenū miserabilis*, *tristis*, - *ljeno* - *ē* *miserabiliter*.

S. *Umilno* *mente commota*; — *lostiviti* *placare*, — *stivilo* *piaculum*.

Umū.

O. *Mens*, *animus*; *umīsky* *spiritu*, *intelligibiliter*; *umēnije scientia*, *adinventio*; *bulg.* *um*, *umština*.

S. *Ta* *reč* *nima nobenega uma*, *nima nič uma* *die sache* *ist ohne wahre form*, *nicht wie sie sein soll*.

Umüka.

O. Umüka f. rad. mük defectus; umyč - ykati pa rapere.

S. Pšenica umüka, ne daje po merniku od nasada.

Uničžiti.

S. Jaz sem pisaril doslej le uničiti ali vničiti; stsl. pa je uničžati - iti, - žavati - evati - ivati, - čžati - žiti nihili facere, exsecrari; - se.

Uprèditi — prèmiti.

O. Uprèditi - žda - diši antevertere; uprèmiti - mljati dirigere.

S. Uprèmü adj. pa je pertinax, uprèmo adv. obstinate.

Uraniti.

S. Uraniti - njati properare, mane surgere; uraniti - njati vulnerare.

O. Rana je a) vulnus, flagrum, raniti vulnerare, verberare, ranavü adj. flagellatus; rana b) i ranije tempus matutinum, raniti mane surgere, ranü adj. matutinus, nsl. z r a n j a hung.

Urokü.

O. Sententia, pensio, stipendium, cibi portio; - külivü - člivü qui incantat, uročinü definitus, uročište fatum.

S. Ureči fascinare, urok incantatio, uroki das beschreien, ima uroke, vurčiti; serb. uroci, urokljiv leicht zu beschreien.

Urèsiniti — Urèsiti.

O. Urèsinja - niši confirmare; urèsja - siši ornare.

S. Kje so vresi li obilni t. j. serb. ures, hrov. urcha decor (cf. rèsinü etc.)

Usma.

O. Usmije, usmü corium, indumentum, — marí coriarius, — mošivčiči sutor, -riskü sutoris, -mijanü - mènü coriaceus; scr. vas tegere.

S. Imate tudi usnije, - njanü - nijanü - nijatü, kar nsl. usinje, vusnije, usinar, usinjar alutarius, usenat, usinat ali navadno usnje, usnjat.

Utoliti — utèšiti.

O. Utolja - liši arcere, suadere, mitigare, - lja - vati compescere, - se reconciliari, utolivü placabilis; utèšiti - ati sedare, - se tranquillum fieri.

S. I nsl. utoli otroka, utoliti se t. j. utolažiti se; cf. utišiti - ati sedare, se tranquillum fieri.

Utegati.

O. Utegaja - ješi i utegnati - na - neši posse, otium habere, differre.

S. Kar nsl. vtegnoti ali utegniti otium habere, cf. čes. ne táhl toho dořieci.

Ušidü.

O. Pa ušidü, ušidü, ušilici, ušlecü fugax cf. uhodivü fugitivus, uhodü transfuga.

II.

Haba.

O. Haba f. noxa, habiti - blja - biši corrumpere, — se abstinere, habenü adj. miser.

S. Nsl. je haba ala krilo, habast; po - habiti to kar pokvariti, pokaziti (Jarn. hubiti - gubiti); habati parcere, — se cavere.

Hapati.

O. Haplja - lješi ali hapaja - ješi, hapljati, hapovati, hopiti - ati mordere, hupati - hapatiprehendere.

S. Kar nsl. hapaniti - hopniti; stsl. hvanaati, hvatati - iti rapere,prehendere, hvativstvo rapacitas; hvativ je torej rapax.

Hvalivü.

S. Tako i hvalivü adj. gloriosus; hvalitnü, hvaliba, hvalnikü - lici laudator, nsl. hvale - leta, hvaleška; hvaliti se kar stsl. hvastati - aja - ješi gloriari (cf. hlastniti — tati).

Hlepiti.

O. I hlëpiti - plja - piši, hljup - hlup - hlepiti, hupati mendicare, hlepčij, hupavü mendicus, i hupavü superbus, hupavosti superbia.

S. Nsl. je hlepiti - im, pohlepen avidus; stsl. hlepütati avide bibere cf. hliptati (nach Luft schnappen, hlip Lebensluft), hlipati singultire, hlepetati cachinari.

O. Hubavü je stsl. adj. pulcher, hubavstvo, hubosti p. rajska pulchritudo, serb. bulg. hubav, hubavina.

Hodataj.

O. Legatus, mediator, — byvaatü conciliat (cf. mlat. tu inter illum et nos medius discurreisti), — taiti — jstvovati

conciliare, — icī — ica qui — quae conciliat; hodati - aja procurare.

S. Thema hod; hodū, hodokū viator, hodīcī ambulans, hodivū (i plavivū), hodilo; hodi, hodate interiectionum vim habet (*φίλος, δῆρτε*).

Hotī.

O. Hotī f. desiderium, pellex, hrov. hotnica adultera, hotīno libenter, hotitellī, — līnū adj. qui vult.

S. Hotiv, hot - hočliv, shoten, hotlivec, hotivica, hotlivost - tinstvo, serb. hotimac - mica, — imski, — imstvo itd., kar pohotī f. — tīnū - nikū - līvu libidinosus, cupidus, lascivus.

Hrakati.

O. Hrakā - češi screare, harkati - anije screatio; hraharkotina vī kosti pituita (Schleim, Schnupfen), mali succi, — inīnū; hrakavū laesus.

S. Nsl. harkati i hrakati, hraček, habd. hrakelj screatus.

Hrepetivū.

S. Hrepetivū je stsl. hinniens̄iz hrepetati - štā - šteši hinnire, — tanije hinnitus.

Hula — hyla.

O. Hula - ljenije blasphemia, contumelia, huliti - lohistvovati blasphemare, contumelia afficere, — līnū - nikū maledicus; hyla malitia cf. pohylū curvus, serb. hila dolus; hyna fraus, hyniti - njā - niši decipere, — njenije deceptio.

S. Hulavic, hulež, huliti se, hiniti decipere, hiniti se kar hliniti se, hinjenje, hinavec, hinavski, hinavščina, himba in hlimba, serb. hinac, zlobe i hine (fraudes).

C.

Cvêliti.

S. Cviliti in cvilêti imate flere, plangere; cvêliti pa tudi affligere.

Cvisti.

O. Cvīta - teši florere, germinare, luxuriare, scr. çvi turgere.

S. Rabile bi mi razun cvêtū - kū - ticī tudi cvolū m. folium, cvêtelū flos, cvêtilo, — tivū, — tīnikū flores, — tovīnū, — tostīnū, — tīčīnū - čānū floridus; cvêtoslovīcī anthologium.

Čestilo.

O. Čestilo je piaculum, cęstiti - štą - štisi purgare (čęsta praep. gratia, cf. cęsta platea et germ. wegen).

S. Mar ni to čestilo, čistiti purgare, čistilište res sacra, čisticí tudi purgatorium, čistiteli kar čítiteli sacerdos, - liskü sacerdotalis, - stvo sacerdotium (cf. tręba, trębiti); čistina sinceritas, - stota, - tñü itd.

Č.

Časü.

O. Casü hora, časici momentum, časovnikü i časoslovü horologium.

Čašula.

S. In čęšelja pišete sensus ignotus, primerjate pa vendar z nsl. čęšulja racemus, ramus decerptus, ki se vjema s stsl. učesati - šą - šeši avellere, nsl. čehati - hñiti, odčehniti, odčesati; cf. česati pectere, radere, i colligere na pr. ne oti trñië čęšjutü smokvi; čes lignum fissum, čęšmenije sarmenta.

Čvrüstü.

O. Na pr. kamenü, solidus; črüstvü firmus, sincerus principalis, gravis; čerstvü, - stvo fortiter, črüstvina res gravis, - stviti - vljå - viši firmari (rad. krdh suff. tvü, uti mrütvü a rad. mr).

Čeznaü.

O. Čeznaü - neši deficere, languescere, - netü moe lice; navadniše isčezati - znaü za izčezati tolli, evanescere.

S. Pa ni iz nsl. čez, čerez, čerez za stsl. čręsü, črezü praep. a) cum acc. ultra p. čręzi obyczaj, volju, silu, čręsü vręmena nekaja, - moženije vaše, - dñiñ, sügręsihü čręsi méru; b) cum gen. čręzi vręmene, — jestivta.

O. Črez, čerez, kerez cf. gr. κέρσιος obliquus; stsl. čręsüzakoniti contra leges facere, - nñü legi contrarius, - męrñü immodicus.

Čelesñü.

S. Čelesñü adj. je stsl. praecipuus, principalis, iz thema čelo, olim gen. čelese, čellnikü praefectus; kaj pa čelesnik?

Čeljadi.

O. Čeljadi f. familia, populus, sarcinae; čeljadinū mancipium, - ditū adj. familiam habens p. otecī - tyj paterfamilias, carī - tyj.

S. Po hrovaško-serbskih knjigah se bere pogostoma čeljad, kučna čeljad (Hausleute).

Čemerī.

O. I čemerū m. venenum, cicuta; - rīnū, - ritū venenatus p. strēla čemerita sagitta veneno imbuta, čemeritū dīnū pro ljutū dīnī, čemerica helleborus, - čno vino.

S. I nsl. čemer venenum; ira, furor, fel, hrov. nausea; čemerika helleborus, črna čemerika veratrum nigrum; čemerno življenje; ne bodi tako čemerikast!

Čirū.

O. Čirū abscessus, čirej pustula.

S. Nsl. i hrov. je čiraj, čirjak ulcus, pustula.

Članū.

O. Tudi členū i člénū, članikū articulus, verižinū compages, članovinū adj. articulorum, - vno sīstavljenije; cf. scr. kr. vertere et lat. vertebra gr. *κωλον*.

S. Navadno mi je člen, členek, a po hrov. serb. tedaj tudi po stsl. pišem član, članek, članci itd.

Črūvenū.

O. I črūvinū adj. ruber; črūmīnū adj. ruber, rufus, črūv-ljenū, črūlenū (cf. nsl. prlje pro prvlje) coccineus, črūvenica byssus, - venī f. - vljenī f. color coccineus, - vljenīcī rubrica, črūmīnostī rubedo, - nīstvo color ruber; črūviti rubefacere, - vljenovati se, - ljenēti se, črūmīnovati se, - mīnēti se rubere.

S. Jugoslovani pijó vino cerveno ili cerljeno t. j. rudeče; stsl. črūmīnoje morje t. j. rudeče morje; črūvenū subst. m. sacerdos saecularis, črūnīcī pa monachus, - nica monialis.

Čuvū.

S. Dobro mi služijo razne oblike stsl. čuvū, - venije, - vītva, - vīstviye, - stvo, čujstvo sensus; čuvītvo, - vīstvo sensorium, - stvilo organum sentiendi, čutovinū insignis (stsl. štutiti cf. nsl. čutiti sentire); čuvīnū, - stvīnū sensibilis, iz čuti, čuvati audire, - vīstvovati sentire itd.

Čestū.

O. Čestū adj. densus p. - sta mīgla (nasprot rēdūko, comparat. čestīji et čestēji); često saepe, frequenter, česta

- šta, - stina fruticetum, - stiti frequentare, - stosti, - stota frequentia, densitas.

S. I nsl. često, comp. češe, češče t. j. večkrat, gosteje. (Scr. čit, čint cogitare, olim fortasse etiam colligere, cf. lat. cogitare et germ. dichten cum dicht).

Š.

Šaljenü.

O. Šaljenü part. furens, bogoml šalenü daemonio correptus; šaliti, šalnü.

S. Nsl. šala iocus, hrov. facetiae, rus. šalü hydrophobia, čes. ošaliti decipere.

Šara.

O. I šarü m. color p. cvětlñi, šarota, - otlñü obrazü, - rovñü vidí, o - šariti - rjati - rovati vlasý tingere, šarjenije scriptura, pictura, šarícij, šarínica pictor, šarěti se varium esse.

S. Šar je nsl. maculosus, hrov. šaran, bulg. šerěn varius.

Šeperati.

O. Šeperaja - ješi, - rovati - ruja - ješi nugari, garrire; - rjenije nugae, garrulitas.

S. Špetirati se (disputare), bi si kdo mislil; a primerjate prav nsl. šopiriti se superbire.

Šija.

O. Šija iugulum, collum, cf. scr. si iungere.

S. Nsl. šija genick, halshaut des ochsen, šinjak collum.

Štenica.

O. Štenica je f. canis, šteng, šteniči catulus.

S. Tudi nsl. ščene, - eta, ščenec, ščencič t. j. psiček.

Štíbitati — šípítati.

O. Štíbišta - šteši fritinnire; šípíšta - šteši sibilare, šípütü - potü - pütanije susurratio, - tilivo blaese — glagolati de puero, - tñnikü susurrator.

S. Ščebetati je nsl. blaterare, ščebetulja; šepetati šapetati susurrare.

Štíñati se.

O. Štíñä - neši se minui, deficere; od tod štípenije, štípi m. eclipsis; vrěmę ščepomü; rad. štíp -.

S. Kako se vjema s tem nsl. u čep plenilunium? Navadno ščip, šip, šep, hrov. ščep, serb. uštap.

Šuj.

O. Šuj adj. sinister, šujca sinistra, šujčnikü qui ad sinistram est.

S. Nsl. s švico schraege, po ševi schraeg, zid je na šijo zidan; serb. šuvaka laeva, čes. šever schiefe scr. savja gr. σκαίος; lat. scaevus.

Šumü.

O. Šumênije sonus, sonitus, kakor šuma f. silva, ni fallimur: si poljemü i šumomü; nota geraeuschi saxonibus Transilvaniae esse silvam; šumlnü adj. ebrius, otü vina, nikitože šumlnü bystü otü vody; cf. germ. rausch, rauschig.

S. Po hrov. serb. velikrat tudi nsl. šuma silva, šum pa je sonitus, deiectus aquae.

Šega.

O. Šega je scurrilitas, šegati - govati iocari, šegavü adj. p. jazykomü; šegavü inconstans.

S. Šega je nsl. mos, vendar tudi calliditas, iocus, šegav witzig, astutus.

Šetati se.

O. Šetaja - ješi se fremere, nugari; sine se: oni umirajeti, a ty šetaješi; - tanije fremitus, fastus, audacia, incursum, šetavü adj. audax.

S. Šetati se in brez se t. j. ambulare; šetovati festinare, bulg. šeta, čes. šátati vacillare.

Ju.

Junakü.

S. Junakü imate nsl. miles, athleta, heros; junica lat. iunx, junec lat. iuvenus; a staroslovenskih oblik je dokaj, ktere naj mi rabijo tu in tam.

O. Junü adj. p. telomü; junakü, junota, junosa m. iuvenis; junakvica, junica, junotüka puella, junosiica adolescens; junosti p. orlja, - notüstvo, - nočivüstvo iuventus; junostiü-tüski - stvüü, junosiüü - šüski; juniti se iuvenescere, junü-nošüstvovati, juneti se et sine se vigere, iuvenari; junüci taurus, vitulus, junica iuvenca, junę iuvenus.

Ja.**Ja.**

O. **Ja** conj. *xal* et p. *igo* ja remykü, černo ina ja i smëdo; hoc ja conferes cum scr. â: an, bis an, bis zu; âlahita rôthlich, lauhita roth.

Javiti.

S. **Najaviti se**, pravite nsl. sich melden, hrov. u javi, serb. na javi vigilando; velikrat se nahajajo nsl. že tudi stsl. **javiti** - vljati - ljavati ostendere, indicare, javinü, javljenü manifestus, javljenije visio, revelatio, declaratio, javinê, javê manifesto; taj, javê jestü; javitell qui ostendit, - linü declaratorius, - linica quae indicat itd.

Jadü — jadj.

O. **Jadü** m. venenum, jadovitü venenatus p. gadü, zvêri, — ta kropiva, — strêla, rad. jad cf. scr. gara venenum a rad. gr deglutire; **jadj** f. cibus, convivium, venenum, saepe êdî: lihaja êdî; jadati - daja - ješi edere, - denije edulium, jadükü adj. edulis, jadynja, jazda f. cibus, jadjci, jadjca m. edax p. êdica i vinopijca.

S. **Jadovit** je nsl. virulentus, rabidus, jadjliv iracundus, razjaditi se, exacerbari, hrov. serb. jad, jid virus, venenum ira, jadoviti se irasci; ujêd nsl. f. tormina (bauchgrimmen) cf. jast f. grimm, koller.

O. **Jasti** ili êsti, jamü, jasi edere, jastva cibus, jastvina comestio, jastivinü edulis, jastije esca, jasto i jato portio cibi, cibus; iz thema jad je jasli f. pl. praesepe; tako tudi jadyno n. cauter, ustio, jazdati se cautare uti.

S. Nsl. pisarim le jesti, jem; jelo, jestvina cibus, jeliš esca, ješê gulosus, serb. jestojska, ješa; jêden mêsec, jêdeno solnce, mesojêd itd.

Jazü.

O. **Jazü** a) pron. ego, azü, ja, jaz, bulg. jas, jazi, jazika; jazü b) m. stomachus, canalis; jazino n. corium, jazva foramen, fovea, vulnus, jazvina latibulum, - viti - vljati vulnerare, jazvinü - nikü vulneris, vulneratus; jazvü, - vici erinaceus, recte meles (Dachs).

S. **Jez** nsl. catarracta, agger, serb. jaz vorago; jazba fovea, jazbina, jazvina lustrum; jazvec, jazbec meles, serb. jazavac erinaceus, kar nsl. jež.

Jarü.

O. Jarü a) adj. amarus, austerus, procius, iratus — rekše gněvživü, vragü, glasü, ambiguus, jaro oko, usta jaraja; jariti irritare, — se irasci na kogo jarostiti se, jarostí f. ira, vehementia, furor, — stivü - síñü, jaro ferociter glagolati, věšćati, ambigue - pogledati; jarükü austerus, jarínü, jaríživü animosus.

S. Jaratí lamentari, jara kača, rus. jaryj iracundus; jarü pro bystrina rêki.

O. Jarü b) m. ver in fontt. psl. non legitur, jara f. ver na pr. pride uže jara, cf. scr. já ire; jarina lana, proprie lana vere tonsa. Derivata ab hoc etymo plurima inveniuntur in omnibus dialectis slaviciis.

S. Nsl. jar veris; jara rz, jarina sommerfrucht; jarica gallina annotina; jarčiti treten (die henne); jerše agnus annotinus.

Jarímü.

S. Jarímü m. iugum, - mñü iugi, - nikü m., - ničí adj. subiugalis; vidim, da mi je pisati nsl. jarem, ne pa jarm.

Jasínü.

O. Clarus p. glasü, jezykü, rozumü, - sno oko, na jasné sub dio, pulcher jasnéje že i čistěje; jasno clare vípiti, glagolati, spisati; jasné certe, jasnosti - nina splendor, serenum, jasinja locus apertus, jasnu světü, jasiniti - njä - niši illustrare, - novati se i brez se clarum fieri.

S. Jasen lucidus, bulg. jasa, jesa baumlose gegend, jasno sünce, jasna mesečinü; serb. jas splendor, jasan. — Jasika pišete fraxinus, nsl. jesika populus, serb. jasika, hrov. jaseñ fraxinus; jeseni f. auctumnus, - nina, in nsl. je zdaj jesen f. gen. - ni auctumnus, jesen m. gen. - na pa fraxinus. Morebiti bi i jaz ločil lahko jesen in jaseñ že koj v imenovavniku?

Je.

Jedva.

S. Za komaj, komej pišem i jaz stsl. jedva vix; jedvaj, hrov. serb. jedva, rus. ledva.

Jedinakü - okü.

O. Jedinakü idem, jedinakü aequalis; jedinokü simplex, solitarius; monachus, kar inokü.

S. Jedinü stsl. unus, quidam; nsl. tudi edin miser, edinost miseria, jediňščina paupertas; jediňščina mu je mati (nota mhd. sunderliute, hörige, so genannt, weil sie in keiner genossenschaft stehen); za jediňo byti; eden, veno, vedno, preveno, v eno mer, eno mer continuo, enak, ednač; jednoč semel, ednok, enok; jedinica, - diňstvo unitas, simplicitas.

Jemistvo.

O. Iz jemati - jemlja - lješiprehendere je jemīnū adj. qui mercede conducitur, jemistvo p. dajati vadimonium, jemīci, jemica m. vas, sponsor, jemīčiti vadari, - mīstovovati sibi temperare.

Jere — jese.

S. Jere conj. quia prav za prav stsl. ježe, serb. jere, nsl. ar, (jer, ker); jese interj. idov ecce: vere est pronomem; cf. nsl. esi huc ogr. eti; ete hic, eto nuper, od etec inde, etak sic, etakši talis, evo, eta, eno, rus. serb. evo ecce.

Ą.

Ąglū - li.

O. Ąglū a) m. angulus, pars (domus); ąglīnikū, - nū angularis; ugolnika samogo hrista, kamenī ągūlenū, - lūnyj; cf. ąžūkū adj. angustus, lat. ango, ancus, uncus; ąglī b) m. carbo; scr. andž splendere, angāra carbo, ąglije - ljevije carbones; cf. hrov. ugljen.

Ąže - ąži - ąza.

O. Ąže n. funiculus, funis, laqueus, opus textile, nsl. vōže; ąži m. anguis nsl. vōž, gōž, glōž, guž; ąza f. vinculum, juza - vuza - vęza; cum nsl. tvezem tvesti cf. and. thvengr schuhriemen; ązlū m. vinculum, fascia, amuletum.

S. Od tod ąžika m. consanguineus, affinis; ąžīnica, ązi-lište, - zilīnica, ązīnica carcer; ąži - ąžīnikū captivus.

Ąsū.

S. Vōs nsl., stsl. ąsū m. barba, mystax p. brada mala i usū; pubertas preže usa; rus. usū lana.

Ątroba.

O. Intestina, venter, uterus, u - ju - jatroba, nsl. vōtroba intestina; ątri adv. intus; nota α) n saepe praefigi post praep. vū: vū nātri hraminy, do vīnutri svetye gory; β) ątri vere

esse subst. f. pendens ab adj. atri: iz atri ali utri, izü nutri
nsl. iz nôtra, vnuter, notri scr. antar, antara; atriñikü - ñikü
m. viscera, atriñi adj. interior, -nja riza; nutrenjaja moja.

Ahati.

S. Ahaja - ješi, aĥnovati odorari, aĥanije olfactus; nsl.
vôhati, voham, vošem; vohlja; njuhati, scr. rad. an.

Je.

Jedro.

O. Jedro adv. cito, jadro - edro, jazro - jezdro, zlo-
jedrü citus ad malum; jedrü adj. citus, celer p. na milostí,
jadrn cf. gr. *ιθαρός* citus, jedrostí - rota velocitas; jedro n.
nucleus.

S. I nsl. jedrn celer, alacer, jedrno cito, actutum,
mox, jedernost extemporalitas, dexteritas; jadro, jadrno cito:
pegam dirja jaderno, jaderno pa zadêrjati; hrov. jadrina, bulg.
jedür tüchtig; gr. *ιθαρός* je pa moj hiter-ar; jedro n., jedrce,
jedrko, rus. jadro, ovesü jadrênü.

Jeza.

O. Jeza f. gen. - ze morbus, vü jazjahü, jeza êrêvna;
jezavü, jezêstivü adj. aegrotus.

S. Jeza je nsl. vzlastí ira, vsled ktêre nastane êsto i
bolezen!

Jeĥlivü.

S. Pa jaklivü adj. *μογιλάλος* qui aegre loquitur; jeĥati
je gemere; jok, joĥ; je cati balbutire.

Jeťi.

O. Imã - imešiprehendere, tangere, tenere; vêra jeťi
credere, incipere; jetva f. captivitas, jeťije prehensio, -tili-
šte carcer, -tñikü captivus.

S. Verjamem pro véro jamem, stsl. vêra mi imi verjemi
mi; jeťi incipere serb. jati; jeĥa carcer, serb. hrov. jamac.

Jeĥanü.

O. Jeĥanü adj. hordeaceus, thema idem ac vocabuli jeĥi
-my m. gen. -mene, i jeĥimü, jeĥimení - ěimení - mykü (cf.
kamykü) hordeum, jeĥinü - nêñü - ěimêñü (cf. kamêñü) - mení-
ñü hordeaceus.

S. Jeĥmen nsl., jeĥam serb.; cf. scr. aĥ edere (žiti
pasci, žito; truti, trava itd.).

Nektere kratice pojasnjene.

- Adj. — adjectivum.
Adv. — adverbium.
Ags. — angelsächsisch.
Ahd. — althochdeutsch.
Alb. — albanesisch.
And. — altnordisch.
Celt. — celtisch.
Cod. bulg. — codex bulgaricus.
Coll. — collectivum.
Comp. — comparativus.
Fris. m. — frisingensia monumenta.
Germ. — germanice.
Goth. — gothisch.
Habd. — Habelich.
Hung. — hungarice.
In fontt. psl. — in fontibus palaeoslovenicis.
It. — italienisch.
Jarn. — Jarnik.
Lat. — lateinisch.
Let. — lettisch.
Litt. — lithauisch.
Lus. sup. — Lusatia superior.
Magy. — magyarisch.
Mhd. — mittelhochdeutsch.
Mik. — Mikolja, (knj. l. 1649).
Mlat. — mittellateinisch.
Mon. serb. — monumenta serbica.
Ngr. — neugriechisch.
Nhd. — neuhochdeutsch.
Nserb. — niederserbisch.
Nsl. gor. — novoslovensko gorensko.
Nsl. oger. — nsl. ogersko.
Oserb. — oberserbisch.
Part. — participium.
Prip. — Pripovedke, (knj. l. 1858.)
Pruss. — altpreussisch.
Rad. — radix.
Rum. — rumunisch.
Russ. dial. — russisch in den Dialekten.
Scr. — sanscrit.
Suff. — suffix.
Šaf. star. — Šafařík starožitnosti.
Th. — thema.
Trub. — Truber.
Vent. — Ventotes, (knj. l. 1804).
Vost. — Vostokov.
Živ. — Scívot g. J. Kr. (knjig. l. 1764).
-

